83 L 1215

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-497706-p0001-6

Halberstadt. No. 7. Contenta 21. A 35

Sanctorum patrum Aurea dicta.
Eruditiones christiane religionis utiles et inssie
Dyalogus M. Alphonsi ... de purgatorio ...
...
Collectanea Adagiorum veterum Eras. Roterodami
Familiarium colloquiorum formule et alia quedam eiusdem Eras. Ro.
De duplici copia verborum ac rerum eiusdem Eras. Ro. ...
Querela pacis undique gentium ... et eiecta eiusdem Eras. Ro.
De eadem pace ... Ac ... demonstrativa ...
... displicant etc.
Defensio Jo. ... contra obscurorum virorum epistolas
Lamentationes obscurorum virorum ... Gratij
Guolfi. Cyclopij Carmina Cristiane Institutionis etc.
Textus doctrinal. Alex. ... Textum correcti
Epidoris religiosi ... spiritus ... De purgatorio ...

Script. lat. recent. in Quarto. No 10

Kurtzer beſchluß der tzehen gebott. Spricht Chriſtus ſelber.

¶ Was yhr wöllet/das euch die menſchen thun ſollen/daß-ſelb thut yhr yhn auch/das iſt das gantz geſetz vnd all prophe-ten. Matt. vij. Dan niemant will vndanck leyden vor ſeyn wol-that/oder ſeynen namen eym andern laſſen. Niemandt will hoffart gegen ym ertzeyget haben. Niemant will vngehorſam tzorn/vnkeuſcheyt ſeyns weybs/berawbung ſeyner gütter/liegen/kriegen/afftereden leyden/ſondern lieb vñ freundtſchafft/danck vnd hulff/warheyt vnd trew erfinden von ſeynem nehſten/das gebieten aber alles die tzehen gebott.

2 N. 27.

56 Bl.

Defenſio Joãnis Pepericorni.

cõtra famoſas ꝛ criminales obſcuroꝝ viroꝝ epl'as. indigna earũdem prouocatiõe. totã fere hiſtoriã Reuchlinianã. a Ceſarea maieſtate. ꝯtra ꝑfidos dudũ Judeos laudabiliter inceptã veriſſime deſcribentis Sanctiſſimo in xpo p̄ri. D. N. D. Leoni diuina prouidentia pape decimo. reuerẽdiſſimiſq̃ Cardinalib⁹. ac toti tandẽ eccl'ie reuerẽter dedicata.

¶ Hec inſunt huic op̄i.

¶ Epiſtole ad ſummũ pontificem. Cardinales ꝛ Archiep̄m Colonieñ.

¶ Quinq̃ mandata sereniſſimi dñi noſtri Jmꝑatoris. in cuius etiam laudem hic liber eſt editus.

¶ Conſilia clariſſimaꝝ aliq̄t vniuerſitatum alioꝝq̃ doctoꝝ de mandato Ce. Ma. contra Judeos ꝯſcripta.

¶ Sententie ſiue deciſiões earũdem contra Oculare ſpeculum Joannis Reuchlin phorcenſis.

¶ Regum ꝛ principũ clariſſimoꝝq̃ viroꝝ in cauſa fidei ꝯtra idẽ ſpeculũ ad ſummũ pontificem epiſtole.

¶ Summariũ toti⁹ negocij cum proteſtatiõe principali. ꝛ vtra ꝑtium. ſilentiũ nobis a ſummo Pon. Ceſareaq̃ Ma. impoſitũ infregerit.

¶ Noui Reuchliniſtarum articuli. execrabiles. mihi atq̃ alijs iniurij ꝛ in eccleſiam dei aperriſſime blaſphemãtes Ex maledictis obſcuroꝝ virorum epiſtolis ſummatim excerpti. vt infra patebit.

¶ Finis huius libri terminabit catholice citra cuiuſcunq̃ offenſionem.

[illegible]

Epiſtologr. 616. a

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-497706-p0003-8

¶ Beatiſſimo in Chriſto patri dn̄o nr̄o. D. Leoni diuina pro
uidentia pape x. Reuerendiſſimiſqꝫ Cardialibꝰ Joānes Pepe
ricornꝰ olim Judeꝰ nūc vero xp̄ianus oīmqꝫ minimꝰ. poſt pe
dum atqꝫ manuū oſcula ſeſe totū ſubijcit ⁊ auxilium aduerſus
maleſcribentes humiliter implorat.

BEatiſſime pōtifex q̄ꝗ̄ mīme dignꝰ ſim. vt vl' ad
ſacratiſſimos pedes tuos. vel ad celſiſſimam tue
ſctitatis ſedē v̄ba profundam. tn̄ quia Reuchli
niſtaꝝ nuꝑ quorundā (q̊s obſcuros vocant) ꝯtu
melia falſiſſimiſqꝫ quibuſdā inuectiuis. extimꝰ pene factꝰ
ſum ab ouili tuo Chriſti vulneribꝰ ſepto. nō poſſum non
ſperare ⁊ firmiter credere. quin ſi Neophitꝰ ipe v̄itatē ꝓpo
ſuero. ⁊ ꝑ viā regiā ambulādo inſtar diui Pauli ſynago
gam ſathane ⁊ colluuionē iudeoꝝ execrabilē tortuoſumqꝫ
labyrinthū pro mea ꝑuitate ſuppreſſero. īmmortale ſim cū
btīs p̄miū habiturꝰ. nec minorē etiā grām in oculis ſctita
tis tue. Dexꝫ ēm vero cū ſub hoc lunari orbe Chriſti vicem
ꝑbeate in terris geras. ⁊ alteꝝ nob deū rep̄ſentes. ꝑſonaruꝫ
acceptorē eē nō potes. Sed quo me v̄tam ꝑ dolore? Quibꝰ
ſupplicabo? Quos miſer ipe implorem? Te mediusfidius
p̄rem btiſſimū. quē admiranda probitatis oīmqꝫ v̄tutum
merita. incorrupta vite integritas. ad ſupmā atqꝫ inacceſſi
bilē pene mūdi cathedrā. iure optīo extulerūt. q̇ ⁊ miſcđia
dignis miſereri ⁊ ſuꝑbos debellare. pro tua moderatione
atqꝫ iuſticia q̄ꝫ optime didiciſti. ¶ Ceterū beatiſſime pr̄. vt
ad rem ipe paulatim declinem. Poſtq̄ꝫ ſereniſſimꝰ noſter
Jmꝑator. oīm lr̄is atqꝫ linguis extollendus. vniuerſitati
bus aliq̇t Archiep̄ſuli etiā Moguntino. itemqꝫ ⁊ here. p̄ra. in
quiſitori. ac Joāni deniqꝫ Reuchlin. legū (vt ferꝫ) doctori
iampridē demādaſſꝫ. vt quidnā de libris iudeoꝝ quibuſdā
ſcandaloſis ⁊ in eccliam dei blaſphemis agenduꝫ foret. ad
ſaluatoris noſtri honorē oīmqꝫ regeneratoꝝ ſalutē q̄ꝫ totiꝰ
decideret. Cūqꝫ oēs excepto Joanne Reuchlin. velut vno
ore. ex inſtinctu ſpūs ſancti pro Chriſto ⁊ loq̇rent ⁊ ſcribe
rent. ſolꝰ ille inuentꝰ eſt. qui (vt multaꝝ vniuerſitatū. alio
rumqꝫ a C. M. deputatoꝝ teſtimonia probāt) iudeoꝝ per
fidie magis q̄ꝫ ſedi ap̄lice aut ſacratiſſimo fidei negocio in
ſua cōſultatione adhereret. Taceo (proh pudor nefas eſt
dicere) ꝙ in eadē ſua ꝯſultatōe (qđ poſtea ſpeculū oculare
eſt appellatū) me nuꝑ in Chriſto feliciter baptizatū. nullis

meis demeritꝫ (q꞉ alter alteꝝ nō nouerat neqꝫ viderat vnqꝫ)
quouis mō ꝓcedētib⁹. occulte ⁊ ſupra datā fidē (velut ipe
negare nō p̄t) apud C. M. male tractarit. veriſſima quedā
ꝯtra me pro iudeꝫ falſiſſime īprobādo. Quippē mihi prob
dolor ſic curaꝝ oīm libero. nihilqꝫ fraudis inopine cogitan
ti. rn̄dedi ſtylū vl' inuito obiecit. q ſꝫ is qui leſus eſt prior
(cꝫuis etiā infra infimos oēs eſſe hoīes videat) tueri ſeſe
⁊ id quidē duce natura. nō inſtrenue ab adorientib⁹ poteſt.
¶ Multis itaqꝫ id gen⁹ alijs rebus ac clauſulis. nō incon
ſulto (qm̄ hic infra luce clari⁹ aperiunt) omiſſis. hoc ſolū
dicā. q ipe Joannes Reuchlin ⁊ ſectatores ei⁹ Cc. ma. mā
datū. de ſilentio vltro citroqꝫ obſeruando nō ſolū nō obſerua
runt. velut nrm̄ epitome ſiue ſummariū explicat. ſꝫ ne tue
quidē beatitatis ſolemni decreto parētes. in me alogū. atqꝫ
optimū quēqꝫ e noſtris. ſupra q̄ꝫ cuiqꝫ credibile eſt. in ſuis
obſcuroꝝ viroꝝ ep̄lis. per omnem impudētie cōtumeliam.
oīe vir⁹ ſonticū velut polylogi turpiter expuerūt. Verūtn̄
q꞉ (vt fides noſtra catholica habet) nullū ſine auctoramē
to eſt malū. ijdem neſcio qui ꝑduelles Reuchliniſte. mīme
natura cicures. manifeſta phrenesi in me ouem miſellam ⁊
id quidē abſqꝫ ſuoꝝ noīm profeſſione. crudeliter debacchā
tes. iuſtas merito penas darent. fedā ſuoꝝ oriū graueolen
tiā ⁊ voce ⁊ ſcriptis reuocātes. Irritat⁹ igit ⁊ coact⁹ hūc li
brum edidi. tibiqꝫ pr̄i beatiſſimo vobiſqꝫ reuerendiſſimis
Cardinalibus ꝑluſtrandū ac defendendū hoc pacto nūcu
paui. vt vera mihi auxiliū. falſa aūt ſeuerā ſine gratia cēſu
rā adminiſtrent. Tuā itaqꝫ ſctitatē velut dn̄i nr̄i locū in
t̄ris tenentē. ac miniſtrā ⁊ ducē vl'is eccl'ie ſupplicit inuoco
Te certū ⁊ indubitatū bt̄i Petri ſucceſſorē imploro. vt me
xp̄ianū intra ſepta tua cū cetis latitātē ⁊ infinitis pene iniu
rijs enectū a lupis rapacib⁹ lacerari nō ſinas. Vos q̄ꝫ re
uerēdiſſimos dn̄os cardiales vos iuſticie patronos appel
lo. vos obteſtor. vos obſecro vt veritatē profitēti ⁊ indigne
a maleuol' leſo. ſalutis opē pſtare velitꝫ. Qd ſi feceritis. plu
res proculdubio iudei ad fidē nrām ꝯuertēt. Nā q aīas q̄
tuordecim ex tenebris cecoꝝ ad veritatꝭ lumē traduxi. nullā
ꝯmerui xp̄ianoꝝ ꝯtumeliā. Hoc tādē adiecero. plures nūꝙ
baptizatos fuiſſe. niſi ſcripta Reuchlin nocēt obſtitiſſent.
Valete feliciter. Colonie. Anno ⁊c. xvi. i Jul.

¶ Reuerendiſſimo in xp̄o pr̄i ac Illuſtriſſimo principi ꝛ dn̄o. D. Hermāno ſancte Colonieñ. eccl'ie electo ꝛ ꝯfirmato Sacri Romani imperij p Italiam Archicancellario. principi electori Weſtphalie ꝛ Angarie duci legatoq̃ nato ꝛc̄. Dn̄o ſuo ḡtioſiſſimo Joānes Pepericorn⁹ Ciuis Colonieñ. cū ſumma hūilitate ſe totū recōmendat.

Reuerendiſſime ac illuſtriſſime princeps. gratio-
ſiſſime dn̄e Ego oīm reuerētie tue ſubditoꝝ mini
m⁹. nolo vt p̄tereat reuerendā paṫnitatē tuā. me
an̄ annos aliq̄t ab illuſtriſſimo p̄cipe Archiep̄o
Mogūtino moderno in cauſa iudeoꝝ Mogūtie interroga
tū ꝛ p̄ſertim cauſa venerabil' ſacramēti veri dei ꝛ hoīs. tūc
tp̄is a pfidis iudeis in Ciuitate ip̄i⁹ Perlino decederoſe ni
mis atq̃ impie tractati. ꝓp̄t q̄d q̄dē facin⁹. frat̄ eiuſd̄ Mar-
chio Joachim princeps elector ꝛc̄. iudeos (vt accepi). xxx.
viij. iuſto flāmaꝝ ſupplicio affecit: Voluit q̄z tūc ex me ſci
re q̄re iudei ꝯtra oīm ſcripta ꝓphetaꝝ ꝛ cōtra manifeſta celi
ac t̄re indicia in ſuis ita p̄ctis excecati nullū exhorreāt ſcel⁹
Rn̄di ꝛ reuerēter ꝛ vere dicens maximā p̄tē hui⁹ ꝑtinacie
eſſe falſos coꝝ libros: q̄s illoꝝ Rabi ꝯtra ſacꝝ euangeliū
ꝛ in ꝯtumeliā. dedec⁹. infamiā ꝛ blaſphēmiā ſacre fidei nr̄e
ꝯpoſuerūt: in quib⁹ quidē libr̄ ſuos liberos a puericia in-
ſtruāt ac doceāt: ꝛ deinde cū ad prouectiorē etatē ꝑuenerit:
ſe malicie habitū nō poſſe derelinq̄re Et ita quicq̄d contra
eccl'iā catholicā chriſtianoſue: machīari p̄nt: id totū putāt
acceptū deo ꝛ iuſte factū eſſe Cui⁹ rei grā dedi reuerētie eiuſ
dē nōd̄ tūc ep̄i exēplū tale: vicȝ q̄uo iudei ī hoīm memoria
quinq̄es venerabile ſacramētū ꝯtumelia affecerint: Prīo
in Vratiſlauia: ciuitate ſchleſie. Scd̄o ī paſſau ciuitate nō
lōge a danubio poſita. Tertio in Sternēberg. Quarto in
deckēdorff. poſtremo in Perlino oppido Et quāuis ſemp
ſint ignit̄ forcipib⁹ p oēs vicos lācinati. in verub⁹ toſti. ad
rotas poſiti ꝛ viui defoſſi atq̃ cōbuſti: ꝓp̄t q̄ merito exēplū
ſibi et̄nū ſumerēt. tn̄ inculcatā ſibi ex ſuis libris ꝛ ex nulla
alia cauſa deponere maliciā nō p̄nt neq̃ voluīt Cōparant̄
eīn igni ſopito q̄ vt iteꝝ inflāmat̄. ſic ꝛ ꝯtra nos iudei Nā
ad tp̄s ceſſantes paulatim nob̄ dormitātib⁹ falſis ſuis codī
cib⁹ reincēdunt̄ ꝛ id quidē indies mag̃ ac magis nulli ma
licie diabolice ꝑcentes. ¶ Preterea interrogat⁹ ſuȝ ab ea
dē ip̄i⁹ Reuerētia ꝛ ab alijs etiā honeſtis viris an hoc eēt
mihi ꝯpertū ꝛ veꝝ. q̄ iudei cogerent̄ hr̄e ſanguinē xp̄ianū

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-497706-p0006-5

ac eo vti ad liniendũ ſeſe ne feteant aut ſordidi nolent vtꝫ
cõis eſt fama Rñdi ego ꝑ immortalẽ iurãs deũ ꝙ hec eẽnt
mihi prorſus incognita. Rurſus interrogatꝰ ſum. Ex quo
xpianoꝝ liberi ꝗꝫ ſepiſſime ſint martyrizati a iudeis: ⁊ ipſi
ex pueroꝝ venulis ſanguinẽ miſerint: ⁊ hũc ꝑ oẽs ſynago
gas ſuas diuiſerint ad quid tñ vterent ſanguĩe illo? Tũc
denuo rñdi ſi iudei poſſent xpianos viros ita cõſequi ſicut
infantulos: proculdubio ſenes cũ iunioribꝰ interficerẽt Qđ
aũt vtant ſanguine xpiano mihi ex toto nõ eſt ꝯptuꝫ Hoc
aũt mihi exploratũ eſt. ꝙ iudeis ſuã cenã paſchalẽ celebrã
tibꝰ. ipi in mẽſaꝫ reponãt tres panes q̃ a grecis dicunt azi
mi ⁊ poculis vinũ infundãt rubeũ Manus igit ſuas vino
decies imbuentes ⁊ humorẽ toties digitis decutiẽtes vni
uerſe xpianitati maledicũt. preſertim deceꝫ plagis pharao
nis in egypto factis Vltĩo epotãt vinũ illud rubeũ in deri
ſionẽ ⁊ contumeliã xpianitatis. Ex h̃ non obſcure ꝯſidera
ri pt, ꝙ ipſi diluãt ſanguĩe xpiano vinũ illud: ⁊ ex inuidia
ebibãt: quã habẽt aduerſus xpianos: Nõ plura de hac re
ſcio. ſed h̃ dũtaxat: ꝙ iudei plura alia mala peſſima etiã ⁊
crudeliſſima machinent chriſtianis: quemadmođ demon
ſtraui in libris meis olim emiſſis ⁊ latius iudicare poſſeꝫ.
preſertim qñ clanculũ ⁊ cõmode pñt cõſequi ſctãm crucem
ſiue fuerit in agris ſiue oppidis: eã cõtinuo frãgẽtes ⁊ pedi
bus conculcãtes Nec referre poſſum. ꝗꝫ ꝯtumelioſis vbis
ꝟginẽ Mariã afficiãt. Quoꝝ cũ recordor. aĩa mea ꝯtinuo
exclamat ac oĩa mẽbra ꝯtiunt horrore: Hoc aũt in vera fi
de dico nõ eẽ locũ admiratiõi nos oẽs q̊tidie ad inferos de-
trudi poſſe tactos fulmĩe vna cũ habitatõibꝰ nr̃is niſi ꝟgo
Maria pro nob̃ intercederet. Quaꝑpter xpiana eccl'ia cõ-
miſſoꝝ ſceleꝝ (q̃ q̊tidie a iudeis fiũt) luere penã cogit: ex q̃
eterna deitas (prout vero veriꝰ eſt) ſumpſerit occaſionẽ ꝑpt
cõtumelias ⁊ paſſionẽ ſibi illatã: nõ ſolũ ſontes iudeos in
hieruſalẽ puniẽdi ſed etiã innocẽtes mulieres lactanteſqꝫ
pueros: ⁊ p̃terea muros hieroſolomitanos euertẽdi. Nũc
filiꝰ hoĩs in hoĩm memoria nõ ſemel male tractatꝰ eſt a iu
deis ſed quĩquies ad minꝰ vt in p̃cedentibꝰ eluceſcit. vñ tã
ſtꝫ iniqui. vt q̃ opibꝰ ꝑficere neq̃ant volũtate tñ ſꝑ ad id po
tiſſimũ ſint incliati Et ideo mirandũ nõ eſt. ꝙ deꝰ pr̃ ⁊ filiꝰ
⁊ ſpũſſanctꝰ tam acerbe xpianis hominibꝰ iraſcat. plaga

vcꝫ peſtilẽtie.morbillis:febrib⁹ ⁊ aliĳs egritudinib⁹ inſo
litis. Item bellis multoꝝ principū:rapinis:incendĳs.effu
ſione ſanguinis:excoriatiõe paupꝫ:inobedientia inferioꝝ
erga ſupiores. ⁊ varĳs ſeditionib⁹: Nõ dubiū quin hmõi
plage veniãt ⁊ oriant̃ ex illis peſſimis ⁊ maximis pctis iu
deoꝝ. ⁊ eoꝝ falſis ⁊ puerſis ſcripturis q̃ cauſe ſunt oĩm ma
loꝝ. ¶ Quã ob cãm cū ego ꝑ id tpis. ex cõſilio etiã pru
dẽtiſſimoꝝ viroꝝ nõnihil cõtra falſos ⁊ ſcandaloſos Iu
deoꝝ libros moliri vellem: me ad impatoriã maieſtatẽ cõ
tuli. ⁊ cãm hãc prout erat rei vitas eiuſd ſerenitati ꝓpoſui:
Inſup hoc Ce.ma. ſuis impialib⁹ publicis mãdatis: omni
bus Ro. impĳ ſtatib⁹ mãdauit: vt oẽs inutiles thalmudi
cos libros cum ſuis appendicĳs. in chriſtiane fidei oppro
briū ⁊ dedecus ꝯpoſitos. a iudeis tollerent ⁊ ſupprimerẽt:
Voluit qꝙ eos vt q̃ diu chriſtianã fidẽ nõ acceptauerint
ſm antiquã legẽ ⁊ ꝓphetas viuere deberẽ. Omitto reliqua
iſtiuſmodi igit̃ mandatū ex cõmiſſione Ce. m. primū frãck
fordie honeſto ſenatui obtuli: qd magna cū Reuerentia ⁊
honore acceptarūt. ⁊ ſicut honeſti ⁊ xpiani viri ſm tenorẽ
impatorĳ mãdati exequuti ſunt Ita qd ex ſynagogis iu
deoꝝ magnū libroꝝ nūeꝝ abſtulerĩ ⁊ apd ſenatū Franck
fordenſem depoſuerim In expeditione aūt hui⁹ negocĳ ve
nerūt mihi a gratioſiſſimo dño meo dño Vriele Archiepo
mogūtino ſcripta vt ĩ h negocio ſupſederẽ ⁊ me ad Aſchẽ
burg ad ſuã Reuerentiam q̃primū cõferrem. Quo facto
mihi Neophito pſul dixit Quãuis negociū hoc in ſe ſatis
laudabile ac bonū ſit: tñ mandatū h impatoris veram for
mã in ſe nõ habet. qꝛ ſol⁹ ego ſum in hoc mandato poſitus
ꝓpter qd q̃dẽ iudei negociū h depellere poſſent. ¶ Preterea
dixi me audiuiſſe de quodã doctore: qui noĩaret̃ Joannes
Reuchlin cui⁹ mihi nõ eſſet noticia. Rñdit pſul vt q̃pmū
cõferrem me ad Ceſaris curiã. ac dñm Victorẽ olim iude
um mõ aūt apud nos in Chriſto feliciter defunctū ipm q̃s
doctorẽ Reuchlin ⁊ me ipm debito ordine Ce.ma. manda
to inſcribi facerem. Quo facto Archieps ipſe adiecit ſeſe
(quãtum ei poſſibile eſſet) me omibus in reb⁹ auxilio futu
rum. dans mihi magni pcĳ nummū pro viatico. ¶ Po
ſtea iteꝝ profect⁹ ſum franckfordiã. referẽs hec optio ſena
tui Franckfordenſiū. quo ⁊ q̃ pie in hac cauſa Epūs mo

guntinus rn̄diſſet: petens a ſenatu indicem de iſtis libris iudaicis quos depoſuerā apd̄ eos. id quod dicto citꝰ ꝑfecerunt. offerētes etiā ⁊ mihi quibꝰ ꝯmodiſſime ſingula peragerem: ¶ Et illo tpe erat Ce. Ma. in Italia. cuiꝰ abſentia cogebar ꝑ Sueuiaʒ proficiſci: ⁊ inter proficiſcendū cōtuli me ad Stutgardianā ciuitateʒ in q̄ doctor ille Reuchlin habitat. volens ab eo audire ⁊ experiri ipiꝰ cōſilium quid ad hoc negocium diceret. Tunc multa blandiſſima mihi dedit verba. inquiens: ſe mihi in hoc negocio venturꝫ auxilio. nō ſolum ꝟbis ⁊ ſcriptis. ſed etiaʒ factis velle oſtēdere. Eo aūt ſic loquēte putabaʒ credulus ego me audire angelum loquentē: Ceterꝫ dulcibus ſuis ꝟbis ⁊ factis aperuit mihi cor meū ita etiā vt ſibi omnia ſecreta mea de iudeis manifeſtauerim neſciēs cor ipſius prauū aut ꝙ diabolus cum eo aliquid eſſet tentaturus. Et ſic amice ego ⁊ in magna familiaritate (vt opinabar) ab eo receſſi: ꝯferens me ad imꝑatoris curiā. Qua quidem re ſic fideliter ꝑ me expedita non eſt mihi ab illo ſuata fides vt ſepiꝰ infra dicet̄. Quapropter ꝑfidi iudei ſeſe ſuumqꝫ negociū non neglexerūt vt mihi ſuis aſtucijs occluderēt viā. licet eo tpe neqꝫ pecunia neqꝫ vlla bona. eis potuiſſent ſuppetias ferre. ſed imperatoria Ma. miſit ſcd̄m mandatum his ſubſequentibꝰ ꝟbis. Priuſqꝫ tamen ad illud deueniam ego humile membrū eccleſie tue. ⁊ nouū germē. oro atqꝫ obſecro R. p. tuā i xp̄o Jeſu. tuāqꝫ in om̄i genere ꝟtutum diuinam potius q̄ꝫ humanā ſapientiā ⁊ inuictū animi robur vt me miſerum nō deſeras ſed ab om̄i inuadentiū periculo defenſes.

¶ Proteſtor itaqꝫ hoc loco coram reuerendiſſima paternitate tua me nihil eſſe ſcriptuꝝ ad cuiuſcūqꝫ hominis infamiā. ſed nudā veritateʒ velle manifeſtare ⁊ pro falſis ſi q̄ eēnt penam ſuſtinere. Valeat feliciter R. P. tua Colonie. Anno. ⁊c̄. xvi.

¶ Sequit̄ mādatū S. D. N. Imꝑatoris ſcd̄m.

Nos Maximilianꝰ diuīa fauente clemētia. electꝰ Ro. imꝑator: ſꝑ Auguſtꝰ ac Germanie Hūgarie Dalmacie. Croacie. ⁊c̄. Rex Archidux Auſtrie dux Burgundie Brabātie ⁊ Comes palatinus. ⁊c̄. nūciamꝰ reuerendo Vrieli Archipſuli Moguntino. ſacri Ro. imperij per. Germaniā archicancellario nrō di-

lecto nepoti ⁊ electori· grãm noſtrã Ce· ⁊ om̄e bonũ. Vene
rabil': dilecte nepos ⁊ elector. nos ſumꝰ certiores facti. qñ̄o
Iudei paſſim ꝑ nrm̄ imperiũ in coꝝ ſynagogꝫ ⁊ Bibliothe
cis ⁊ in coꝝ manibꝰ aliq̊s fictos ⁊ inutiles libros ⁊ ſcripta
habeãt. ⁊ illis vtanꝭ nõ ſolũ in cõtumeliã ⁊ ſcãdalum ſacre
xp̄iane fidei: ſed etiã ꝯtra libros ⁊ p̄cepta moyſi ⁊ ꝓphetaꝝ:
q̄ tñ̄ ipſimet iudei crederet ⁊ obſuare tenenꝭ. q̊s etiã nõ ſolũ
a fide nrã xp̄iana auertũt. veꝝ etiã illis in ſua fide iudaica
errores faciũt. ſeducũt q̊qꝫ ⁊ hereſes mouẽt. in quibꝰ nobis
prout Romanũ impatorez decet. proſpicere cõgruit: ⁊ ſup
his. nob ⁊ Ro. impio fido Ioãni Pepericorno Colonien̄.
tanq̄ꝫ bñ̄docto: ⁊ expto iudaice fidei ⁊ libroꝝ Moyſi ⁊ ꝓphe
taꝝ. nrõ gñ̄ali mãdato ꝯmiſimꝰ ad viſitandũ experiend̉ et
videndũ oẽs libros ⁊ ſcripta iudeoꝝ. ⁊ quicq̄d inter hos in-
ueniret. qð eẽt ꝯtra libros ⁊ p̄cepta Moyſi ꝓphetaꝝ. ⁊ vt
ãtea cõtinebaꝭ. q̄ eſſent excogitata in cõtumeliã ⁊ dedecus
noſtre fidei: oẽſqꝫ tales (tñ̄ in eo loco cũ ꝯſenſu. ꝯſilio ⁊ pñ̄
tia paſtoris. etiã duoꝝ e ſenatu. l' altẽ illoꝝ habita aucto-
ritate) tollere ⁊ ſupp̄mere. ¶ Sup hec iã p̄noĩatꝰ Peperi
cornꝰ facit nos certiores. q̊ pacto ipe ſcðm tenorẽ nrẽ ꝯmiſſi
onis ⁊ mãdati rem ipaz incepit: ⁊ p̄ſertim Frãckfordie au
xilio ciuitatꝫ ⁊ eccl'ie libros iudeoꝝ expoſtulauerit. ¶ Sed
poſtq̄ꝫ iudei rebellarũt ſuis aliquibꝰ illicitis ſmonibꝰ. eos
adhuc in nrã pena ⁊ mulcta retinemꝰ: tñ̄ ſcðm tenorẽ man
dati nrĩ. franckfordẽſes acceperũt iudeis certũ nũeꝝ libroꝝ
ſicuti eis indicauit ꝓ Pepericornꝰ. q̊s retinuerũt ⁊ cuſtodie
rũt. Quãq̄ꝫ ĝ iudei ad nos miſerũt de h̄ negocio. nõ ſecꝰ ac
ſi Ioãnes Pepericornꝰ in h̄ negocio nõ eſſet doctꝰ ⁊ exptꝰ
etiãq̄ꝫ ꝙ ſibi nõ ſolũ p̄noĩati libri ſꝫ pleriq̄ꝫ alij q̄ neq̄ꝫ ꝯtra
p̄cepta Moyſi neq̄ꝫ ꝓphetaꝝ neq̄ꝫ in cõtumeliã fidei noſtre
xp̄iane eſſent: ⁊ ſibi ſcðm tenorẽ priuilegioꝝ ſuoꝝ admiſſi:
ſint ablati. tñ̄ cũ intelligimꝰ ꝙ frãckfordẽſes cũ eccl'iaſticis
p̄noĩatis: iudeoꝝ priuilegia viderũt examĩauerit nrm̄ man
datũ nõ eẽ cõtra illos. volumꝰ ꝙ nrã volũtas teneaꝭ: ⁊ in
vigore maneat. tñ̄ ne iudei ꝯtra equitatẽ grauenꝭ Et ne iu
dei de q̄uis leuitate aut re aliq̄ minus diligẽter ꝑſpecta cõ
queranꝭ. committimus tuo erga nos amori ⁊ damus ti-
bi plenariam poteſtatem: ⁊ ex Roma. imperatoria poteſta
te ſeuere mãdamus ⁊ volumus. vt tu ad aliquã cõſtitutã

diem ad te ſcribendo voces aliquos doctós ex vniuerſitatibus. videlicet Colonienſi: Moguntinenſi: Erphorden̄: ⁊ Heidelburgenſi. Ad has quoqꝫ ſi tibi placuerit ⁊ cōmodum viſum fuerit. honeſtos ⁊ bene doctos. deuotos. nobis ⁊ imperij fidos Doctorem Jacobum Hochſtraten heretice prauitatis inquiſitorem de Colonia: doctorem Joānem Reuchlin de Stutgardia. Victorem de Carben ſacerdotem. vna cum Johanne Pepericorno. inſuper iudeos de franckfordia ad te atqꝫ illos doctores accerſas: vt libros ꝗ eis nuper adempti ſunt. ⁊ hos maxime quos pepericorn⁹ adhuc indicabit euoluas ⁊ perpendas Et cum repertum fuerit ꝙ illi libri ⁊ ſcripta (vt habet noſtrum mandatum emiſſum) in Chriſtiane fidei dedecus ⁊ malum. aut contra p̄cepta ⁊ libros Moyſi ac prophetarum ſint aut illis iudei vtantur. vt Joannem Pepericornum in hac cauſa procedere ꝑmittas. ad hec quoqꝫ pluribus lr̄is eum promoueas q̄ꝫtum ei ad noſtrum mandatum opus eſt. Negociū etiaꝫ hoc ita tractes ⁊ agas: quo iudei in ſua fide nullam nouitatem: nullum inqꝫ errorem aut hereſim nobis ⁊ in noſtre ſancte fidei contumeliam. malum aut in condemnationem ſuarum animaꝝ faciant eaqꝫ non vtant̄ Etiam ne contra equitatem ſuaꝝ leguꝫ grauent̄. quemadmod̄ tua charitas ea in re experientiam hꝫ. In hoc faciet amor tuus ſerioſam mentem noſtram ⁊ beneplacitum. Datum in noſtro oppido Rofereit decimo die menſis Nouembris. Anno ſuper milleſimum quingenteſimum nonum Regnoꝝ noſtroꝝ Romani Viceſimo quarto. hungarie vero vigeſimo

Per Regem
pro. må

Ad mandatum dn̄i impatoris ꝓpriū.
Gabriel Fock.

Huiuſmodi mādatum attuli meo gratioſiſſimo domino Moguntinenſi. quod ſua Reuerentia cum magno honore accepit. ⁊ continuo Venerabilem ⁊ bene doctum dn̄m. magiſtrum Herman

num beſſz. doctorem ſacre theologie. tunc temporis prima
rium regentem in vniuerſitate Moguntinenſi ſimul mecū
ordinauit: Ac nos confeſtim ad honeſtuʒ ſenatum franck
fordienſem miſit. qui nobiſcuʒ tranſiens ad iudeos. libros
(qui videbantur mihi illiciti ⁊ inhoneſti) auferendo Sic
factū eſt ꝙ cū p̄dictꝭ mille ⁊ quingētos libros iudeis ſuſtu
lerim hoſqꝫ depoſuerim apđ honeſtuʒ ſenatum franckfor
dienſem. vſqꝫ ad vlteriorem commiſſioneʒ gratioſiſſimi do
mini Moguntinenſis. vna cum vniuerſitatibus ⁊ doctis:
latius iſtiuſmodi negocium examinando: quemadmodū
in Ceſaree maieſtatis mādato emiſſo videre licet ¶ Ve
rum enimuero iudei lachrimis ⁊ brachijs in celum tenſis
ac ingenti ſumma pecuniaria me rogarunt vt ab eis tolle
rem tale negociuʒ: deponerem quoqꝫ ⁊ dimitterem Quā
uis igiꝛ diabolus mihi hoc cōſuluiſſet atqꝫ inſpiraſſet. At
tamen (laus ⁊ honor omnipotenti deo) ego neqꝫ demoni
neqꝫ iudeis neqꝫ illoꝝ falſis donis conſenſum prebui. ſup
qua re dabunt mihi in extremo iudicio diabolus ⁊ iudei
teſtimonium. ¶ Nunc diligenter aīaduertite quo
modo Sathanas qui omnis nequitie ⁊ multaꝝ artium
magiſter eſt. itemqꝫ ⁊ Rabi primateſqꝫ iudeorū cum ſuis
ſocijs laudabile hoc negocium impedire conati ſunt. Qui
quidem ſathanas iudeos Franckfordie in vnum coegit
eiſqꝫ ſic propoſuit atqꝫ inſpirauit Diligenter auſcultate:
Pepericornus incendit ignem. qualem in Ro: impio nū
qꝫ habuiſtis: quem quidem ſi non tempeſtiue extinxeritis
tunc epiſcopus Moguntinus conuocabit illas vniuerſita
tes vobiſcum diſputādi ⁊ libros inſpiciendi gratia Inſu
per eſt Jacobꝰ hochſtraten heretice prauitatis inquiſitor:
vnus inter illos apprime doctꝰ. qui veſtram fidem ⁊ ſcrip
ta rationibus nouit corrigere. Et quando vos deuicti ⁊ pe
na digni inuenti fueritis: tunc poſſent vobis non ſolū au
ferre libros. ſed etiam vos punire in vita ⁊ bonis. Ad hec
quoqꝫ Synagogas veſtras deſtruere ⁊ Ro: impio expelle
re. quemadmodum vos ſepiuſcule in hominuʒ memoria
ex multꝭ regionibus: prouincijs: ciuitatibꝰ: exacti: ſ̄bmerſi
⁊ ꝯbuſti eſtis: p̄ſertim ex regno francie: ex hiſpania: ex An
glia: dacia: Scocia: Pruſſia: Liuonia: Selandia: Brabā
tia; Hollādia; Gelria; Friſia; weſtphalia; Miſſna: Saxo

nia: Doꝛingia: Marchia: Schleſia: Bauaria: Auſtria:
Stiria: Carinthia: Atheſi: Heluetia: ⁊ alijs prouincijs ac
Ro: imperij ciuitatibus. ſicut ex Colonia: Argentina: Au
guſta. Nurnberga: Vlma. Noꝛlinga: vbi vr̄as olim Sy/
nagogas habuiſtis: ⁊ ego lucifer tanq̄ protectoꝛ ⁊ defen/
ſoꝛ ſupꝛa has fui. quas pꝛopter crucifixum ihesum ⁊ ſuos
obtinere diutius non poteſtis: tamē ſi vultis vos conſiliū
meum ſequi ⁊ obedientes pueri eſſe. ſicuti hucuſq; fuiſtis
caueatis vobis maxime ⁊ in pꝛimis a chꝛiſtianis doctoꝛi/
bus. ⁊ nolite cum eis (quoniam nihil vobis pꝛoderit) deſ
cendere in diſputationem Hoc autem facere poteſtis: No
lite parcere pecunijs ⁊ date has liberaliter illis. quib⁹ hoc
modo gratiſſimi eritis Sic itaq; factum eſt q̄ iudei aliq̄s
inſignes chꝛiſtianos pecunijs coꝛruperunt. Sed quomō
pars illoꝛum chꝛiſtianoꝝ moꝛtua ſit. deo optimo maximo
cōpertum eſt. ⁊ hominibus etiam quibuſdam quibus ea
res notiſſima eſt. Sed tantū eſt: illi pꝛobo imperatoꝛi tam
diu ad aures inflarunt per falſas inſtrictiones. q̄ ſua Ce/
ſarea maieſtas iudeis libꝛos reſtituere mandauerit ſub ta
li conditione. q̄ hi libꝛi ſic conſcripti ⁊ immoti vſq; ad vl
teriorem commiſſionem apud eos remanerent. ⁊ hec erat
fraus diaboli qui bona opera ſemper impedire laboꝛat.

¶ Adhuc demon ipſe iudeis inſpirauit. dans eis aliō
conſilium: q̄ ſi velint ipſi negocium illud impedire ⁊ apō
libꝛos ⁊ Synagogas permanere: tunc deberent vite mee
ponere inſidias. quod ſi commode facere non poſſent. mi
hi tamen per vniuerſum mundum malam famam ſparge
rent. ⁊ omne malum de me dicerent Verum hoc non eſſet
in eoꝛum poteſtate ſed deberent aliquos auaros chꝛiſtia
nos pecunia coꝛrumpere atq; ſuboꝛnare: Et quando per
chꝛiſtianos in vita ⁊ honoꝛe eſſem leſus. tunc quicquid de
eis ſcripſiſſem (pꝛeſertim de libꝛis) haberetur in mundo
pꝛo nihilo: id quod pꝛoh doloꝛ ſic factum eſt.

¶ Inſuper poſtq̄ iudei franckfoꝛdienſes libꝛos rehabue
runt emiſerunt continuo literas non ſolum per Ro: impe
riū ſed in alias etiā (vbi habitant) pꝛouincias. quib⁹ rem
oēꝫ pꝛo ſe ad tp̄s feliciter actā ſumma leticia cōicarūt Nūc
auſcultate o vos xp̄iani in vno eīn ipi ſabbato habuerunt

magnum gaudium ſecundum morem ſuū ac malam con-
ſuetudinem. in contumeliam nobis chriſtianis. adauctuꝫ
Quo etiam tempore: contumelia affecerunt venerabile ſa
cramentū in Perlino. vt ſupra dictum eſt Sed poſtq̃ gra
tioſiſſimus dñs meus Moguntinus ⁊ alij honeſti chriſtia
ni audiuere contumeliam factam in Perlino. ⁊ ꝙ iudeis
libri eſſent reſtituti: fuit eam ob rem Reuerentia ipſi⁹ ma
xime ꝑturbata. Putabat eñ ſatius eſſe tale negocium nō
incepiſſe. q̃ꝫ male terminaſſe Propterea cogitabat optim⁹
ille princeps hoc nullo pacto eſſe admittendum Rurſus
igit̃ me miſit ad imperatoris curiam ad ſollicitandum. vt
Ceſarea maieſtas latius circa illud negocium curā habe-
re dignaret̃ Et ſic ingenti labore vnam ꝯmiſſionem nact⁹
ſum de verbo ad verbum ſic ſonantem.

Nos Maximilianus diuina fauente clementia:
electus Ro: imperator. ⁊c. Venerabilis chare ne
pos ⁊ imperij elector Non dubitamus quin tua
charitas habeat adhuc in recenti memoria nego
ciū h. qd̓ iudaicoꝝ libroꝝ cauſa tempore exacto ſuſcepim⁹:
⁊ ꝙ ſuꝑ hoc nos te cum nonnullis vniuerſitatibus ⁊ alijs
doctis viris hui⁹ negocij peritis. in cōmiſſarios ordinaui
mus iuxta tenorem noſtre emiſſe cōmiſſionis. Nunc autē
tempore exacto iudeis libros ſuós reſtituendos mandaui
mus. hoc ſaltem pacto. vt inſcripti ⁊ immoti vſq̃ꝫ ad vlte-
riorem cōmiſſionem ſeruarent̃. Et ideo vt in talibus ordi-
nate negocium hoc tractetur. mandamus tue charitati ⁊
volumus. vt vniuerſitatibus illis Colonienſi: Moganti-
nenſi. Erphurdenſi: ⁊ Heidelburgenſi. ⁊ ſimiliter Jacobo
de hochſtraten heretice prauitatis inquiſitori Colonie ſa
cre theologie profeſſori Itemq̃ꝫ ⁊ Joanni Reuchlin legū
doctori Victori quoq̃ꝫ de Carben ſacerdoti olim iudeo et
alijs hebraice ſcripture ac preceptoꝝ expertis ⁊ doctis (qui
non ſint iudei) eueſtigio ſcribas: ⁊ noſtruꝫ illis negociū in
dices ac noſtri cauſa mandes. vt negocium hoc funditus
ꝑpendāt. ⁊ prout neceſſe fuerit illud cōſilijs iuuent. Item
q̃ꝫ quo pacto idipſum ex integro inchoandum ſit. ⁊ preſer
tim an tales libros (quib⁹ preter decem p̄ceptorum moyſi
propbetaꝝ: pſalterij ⁊ veteris teſtamenti libros vtuntur)

tollere ⁊ ſupprimere diuinum. laudabile ⁊ noſtre fidei vtile
ſit. Volumus quoqꝫ vt ad te deſuꝑ ſua conſilia mittant.
que tibi ſil' omnia diligentiſſime ꝑſpicienda ⁊ maxīe etiā
cum tuo conſilio per te ſcripto. nobis per Joannem Pe-
pericornum (quē ſollicitatorem in hac cauſa ordinauim⁹)
qꝫ citius mittas. in hoc facturus es noſtram Ceſaream gra
tiam ⁊ beneplacitū. Datum in fuſſen Sexto die menſis
Julij. Anno. ⁊c.

Ad mandatum dn̄i imꝑatoris propriū.
Per regem. pro: ma:

Serenteiner ſubſcripſit

¶ Hoc mandatū imperatoris ꝑſentaui gratioſiſſimo do-
mīo meo moguntinē. quod in magno honore ⁊ gaudio re
cepit: ⁊ ſine mora tale mandatum ⁊ commiſſionē vna cum
lrīs ſuis ad venerandas vniuerſitates: ⁊ heretice prauitatis
magiſtrum ⁊ alios miſit: ad cōſultandum in hoc negocio
⁊ vt eorū omnium conſilia ſibi qꝫprimum mitterent. Id qđ
ſic actum eſt. veluti in ſequentibus indicatur.

¶ Nota lector.

¶ Priuſqꝫ tamen nūc ad conſultationes veniam⁹. falſa
quedam manifeſtanda ſunt que mēdaciter. nimiſqꝫ impie
ac plane impudenter (ſi verū fateri licet) contra me ſcripſit
Joannes Reuchlin iudeorū rabula in defenſione ſua. aut
potius in libro inuectiuarū ſuarū ſiue conuiciorū folio. iiij.
vbi mihi falſo imponit ꝙ ego prodiderim ei⁹ conſilia q̄ ad
Archicancellarium (vt ipſe ait) clauſa miſiſſet ideoqꝫ me
dignum morte. ⁊ varijs tormētorū generibus excruciandū
Videte nūc obſecro O vos chriſtiani omnes qꝫtam mihi
inſonti contumeliā fecerit Inclytiſſimus imperator iubet
in mandato ꝑſcripto. ꝙ mihi debeant exhiberi copie conſul
tationum. immo ⁊ hoc inferius ipſe Archieps Moguntī
nus ad ceſareā maieſtatē ſcribendo ingenue fatetur. Nō pro
didi igitur ipſius conſultationem. ſed quod ſanctū ac iuſtū
erat meo ſatiſfeci officio quia copias omniū conſultationum
vltro mihi oblatas, tanqꝫ ordinari⁹ ſollicitator ⁊ a ceſarea

Ma.ad iſtiuſmodi negociuꝫ principaliter cõſtitut⁹.meis
ſuperioribus preſentaui.Quapropter non magis ip̄e cri
minari debuit de publicatione ſue conſultationis q̄ꝫ cete
re vniuerſitates q̄ in hũc vſqꝫ diem ſuper ſuarum conſul
tationũ emiſſione ſemꝑ contente fuerunt Quid multa:in
omnibus q̄ ibidẽ ſcripſit vitati ſemꝑ atqꝫ modeſtie peꝑcit.

¶Et vt hoc adijciam Si facta fuit iniuria Joãni Reuch
lin q̄ꝫtum ad publicationem ſue ꝯſultationis.debebat illã
iniuriã expoſtulare ab his quibus ſua ſcripta clauſa com
miſerat.vel ab Archiepiſcopo mogũtino ad queꝫ miſerat
ꝛ illos(id quod tñ non potuit)traditores appellare·ãt ſal
tem me coraꝫ eodem archiepiſcopo de tali publicatiõis cri
mĩe conuiciſſe Jd autem quia non fecit.futilem ipſe defen
ſionẽ reliquit.ꝛc̄.

¶O chariſſimi lectores in Chriſto Jheſu iugiter ho
norandi.quale (obſecro)eſt hoc ſignum.ꝙ ipſe Reuch
lin ita volet conſultationem ſuã eſſe publicatam:Eſt pro
fecto peſſimũ.eo ꝙ ip̄e caput mũdi ſecretiſſimis quibuſdã
diuerticulis ꝛ falſis ꝑſuaſionibus ſecreto ab ipſa verita
te conatus ſit auertere.ꝛ propterea omnes alie vniuerſita
tes(quia bene ꝛ ſancte ſcripſerunt)mihi ſuaꝝ conſultatio
num copias vltro ꝛ nõ rogate dederunt·quemadmoduꝫ
bedelloꝝ chirographis docere poſſum.vt ego tanq̄ꝫ verus
ꝛ delectus ſollicitator augmentum fidei chriſtiane procu
rare poſſem. ¶Poſtremo ne longum faciam Aliud
eſt publicare conſilia ſecreta que tractant᷑ inter principes ꝛ
ciuitates.q̄ꝫ que reſpiciunt fidem catholicam ꝛ eccleſiã dei
in qua nulla debet eẽ diuiſio.nulla diſcordia.nullũ ſciſma
Jmmo etiam vt verum fatear:nihil occulti.nihil quod te
nebras volet in cauſis fidei aut eccleſie negocio vel agen
dum vel ſcribendum eſt.quia teſte ſaluatore noſtro Qui
non intrat per oſtium hic fur eſt ꝛ latro Quia igitur aliud
eſt loqui de publicatione cauſarum prophanaruꝫ q̄ꝫ eccle
ſiaſticarum.nihil eſt ꝙ Johannes Renchlin ſuam conſul
tationem per eos publicatam criminetur quibus id per
Ceſaream Maieſtatem commiſſum fuit.Hec omnia pro

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-497706-p0016-0

culdubio a viris ſapientibus ⁊ bonis.immo etiam ⁊ ab ipſis Reuchliniſtis (modo ratione vti velint) vero verius approbabuntur.

¶Conſultatio venerande Academie contra falſos ⁊ ſcandaloſos libros iudeorum emiſſa ab vtraqꝫ facultate Colonienſi.

OBſequia ⁊ deuota ſalutatione premiſſa. Reuerendiſſime in chriſto pater ac domine Imperiali iuſſioni et negotio ex commiſſione nobis impoſito reuerenter ſatiſfacere cupientes.quantum poſſumus ſub epiſtolari breuitate Saluo ſemper meliori iudicio.de punctis nobis prepoſitis ita ſentimus Quia manifeſtum eſt librum iudeorum quem Thalmut vocant tātos continere nedum errores ⁊ falſitates. verumetiam blaſphemias ⁊ hereſes contra legem propriam. propter que vt notat Joan.andree in nouella poſt Innocentium. in.c.quod ſuper his de vo.⁊ voti redemp.ſuper verbo defenſionem.moti papa Gregorius ⁊ Innocentius mandauerunt eundem librum comburi Habeantqꝫ plures alios libros.impias ⁊ horrendas blaſphemias (vt dicitur) continentes.in dominum noſtrum Jheſum chriſtum et eius fideles cultores chriſtianos.de quibus conſtito impium eſſet ⁊ irrelegioſum eis talium librorum vſum permittere per quos ipſi irriſores Chriſti domini ⁊ blaſphemi filios ſuos blaſphemare docerent. Ex his ſuſpicandū eſt reliquos eorum libros corruptos eē Et ad intentionem Moyſi ⁊ aliorum prophetarum ⁊ ſapientū ipſorum libros non exponere Quibus attentis ⁊ pluribus alijs que breuitatis cauſa omittimus.nobis expediens videt̄. laudabile deificum.ſalubre.⁊ rationabile. Ac chriſtiane fidei: iudeorumqꝫ ſaluti oportunum. vt (dimiſſis vſui iudeorum antiqui teſtamenti libris ex integro) cum chriſtiane pietatis moderamine. recipiantur ⁊ reſeruentur omnes eorundem alij libri ſub proteſtatione ſolemni ⁊ publica.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-497706-p0017-6

Quod hoc ſolū fiat ad diſcernendū inter libros quos licet iudeos habere pro vero intellectu legis antiquae. ⁊ inter illos quos nō licet eos habere aut legere. Qua diſtinctiōe ꝯperta reſtituant̄ liciti. deſtruant̄ aut reſeruent̄ illiciti. Preterea articulis ex omnibus eoꝝ libris collectis. ꝑ ſcripturā iudaicam intelligentes qui ſuſpecti vident̄. vocent̄ publice iudei ⁊ ſuꝑ his audiant̄ mature ⁊ examinent̄. Et ſi illos erroneos cognouerint ſcient libros tales eis non eſſe vtiles. Si aūt obſtinati contra veritatē ꝑmanſerint. de hoc princeps habet iudicare. ſiue deficiant in moralibus ſiue cōtra legem ſuam hereſes inueniant ⁊ obſeruent Et vt oīs eorū querela tolleret̄ ſi videantur cōburendi. ⁊ non ex cauſa alicuius vtilitatis reſeruandi apud chriſtianos. poſſet mandatum de cōburendo thalmut innouari Nam vt dicitur in. l. cetere. ff. fami. her. libri improbate lectiōis ſunt deſtruendi Expediens inſuꝑ nobis videretur Reuerendiſſime pater ⁊ dn̄e vt ab vſuris arcerentur. ad honeſta officia pro eoꝝ ſuſtentatione admitterētur Signo euidenti a chriſtianis diſtinguerent̄ Et per peritos ꝯuerſos in lingua ſua de veritate legis ⁊ ꝓphetarum inſtruerent̄ ad gloriā dei. eoꝝ ſalutem ⁊ chriſtiane religionis augmentum. domino deo coopante zelo imꝑiali ⁊ veſtro Datꝫ Colonie Anno dn̄ice incarnatiōn̄ Milleſimo quingenteſimo decimo quinto Jdus Nouembris.

E. vr̄e gratie humiles oratores
Rector ⁊ vniuerſitas Colonieñ

HVmiles oratiōes noſtras Cum ea qua decet ſubiectione. Sereniſſime imperator inuictiſſime prīceps. in negocio libroꝝ iudeoꝝ nobis a veſtra Ceſarea maieſtate per Reuerendiſſimum in chriſto patrem ac dn̄m Vricelem Archiep̄m Moguntineñ. principem electorem. ⁊c. impoſito ac iniuncto quantum ep̄laris breuitas ferre potuit. iuxta rei q̄litatem reſpondimus et ſcripſimus quod ſentimꝰ Saluo tn̄ ſemꝑ iudicio ſaniori Verum quia lator haꝝ Joannes pefferkorn olim iudeus nunc chriſtianus. in negocio p̄ſenti veſtre maieſtatis fidelꝭ ſollicitator ⁊ nuncius. varias vt audiuimꝰ a fratribꝰ illis

ſuis ſecunduȝ carnē pfidis ⁊ cecatis hominibus patiꝛ̄ mo
leſtias: putantibus ſi hominis famam denigraſſent totam
iam rem per veſtram Ceſaream maieſtatem zeloſe ceptam
impediuiſſent Idcirco curauim⁹ humili qua decuit ſubiun
ctione veſtre maieſtati id eius nomīe modeſtius ſcribere.
ac morum ſuoꝝ conuerſarioꝝ. ⁊ vite poſt iudaiſmuȝ tem
pore toto quo inter nos conuerſatus eſt integrum teſtimo
nium ferre. Obnixius ſupplicantes quatenus eadem vr̄a
maieſtas prefatum Joannem digneꝛ̄ cōmendatum habe
re Ac in ſaluberrīo huiuſmodi negocio. ex dei ſpeciali mu
nere. pre ceteris romanis ceſaribus. E. C. maieſtatem in-
cepto. eodem quo cepit zelo pergere ⁊ continuare Ad dei
omnipotentis gloriam. fidei ac totius rei publice Chriſti
ane ſalutem ⁊ incrementum. Datum Colonie ſub Anno
dominice incarnationis Millesimo quingētesimo decimo
quinto Idus Nouembris.

V. E. m̄ ac Romani imperij humilis ⁊ fidelis fi
lia vniuerſitatis generalis ſtudij Colonieñ.

HOnorande vniuerſitatis Moguntine cōſultatio. cō
tra falſos ⁊ inutiles libros Talmudicos vtriuſqꝫ fa-
cultatis..

¶ Recepta imperiali commiſſione in materia iudeorum
librorum. voluerunt domini de vniuerſitate ſtudij noſtri.
Quod huiuſmodi materia per doctores theologice facul
tatis eſſet examinanda. ⁊ eorum conſiliū audienduȝ Jdcir
co doctores prefati ſuper hac materia cōgregati ⁊ delibera
ti. cenſuerunt vt ſequiꝛ̄ conſulendum. Inprimis. licet ſecū
dum ſacrorum canonum inſtituta terreno principi conſu-
lendum non ſit ꝙ iudeos ad ſuſcipiendum ſacrum baptiſ
ma ⁊ fidem noſtraȝ chriſtianam cōpellat. loquendo de cō
pulſione violenta. Poteſt tamen immo teneꝛ̄ terren⁹ prin
ceps eoſdem efficaciter admonere. ⁊ quibus poteſt medijs
inducere. vt ſacrum Baptiſma ⁊ fidem noſtraȝ chriſtianā
ſuſcipiant. ⁊ omnia ab iſtis retrahentia ⁊ eoꝝ conuerſio-
nem impedientia e medio tollere. ⁊c̄. Et quia inter omnia
alia eoꝝ cō uerſionem impedictia. illud cognoſciꝛ̄ eſſe maxi
mum. vt tradunt plures ex doctoribus noſtris catholicis

qui vtriuſq lingue tam hebree quã latine periciã habue
runt. ⁊ libros iudeorum exactiſſime reuiderunt ⁊ taxarũt.
Qđ eoꝝ Thalmudici ⁊ alij ſcriptores. precipue hi q̃ poſt
Chriſtum natum ſcripſerunt. in libris ⁊ ſcriptis ſuis plu-
res errores ſparſim ſeminarunt. quibus libros Moyſi. pro
phetaꝝ. ⁊ pſalmorum male ⁊ ꝑuerſe interpretant̄. plurios
ſacre legis paſſus ad falſum intellectum retorquentes. eti
am contra antiquiſſimos eoꝝ Thalmudicos ⁊ ſcriptores.
qui etiam ante Chriſtum natum ſcripſerunt iudaicã ſim-
plicitatem a fidei noſtre Chriſtiane veritate abducentes. ⁊
cecitatis velamen ante eoꝝ oculos ponentes Idcirco con
ſulendum cenſuerunt doctores p̄tacti terreno principi. vt
p̄tactos libros ab omnibus iudeis auferri precipiat Et ne
ipſis decetero in eoꝝ ꝑniciem. ⁊ fidei noſtre Chriſtiane cõ
temptum vtant̄ vigilantiſſime procurare dignet̄. ¶ Ceteꝝ
quia timet̄ ꝙ non ſolũ p̄tacti libri. ſed etiam eoꝝ textus ori
ginales. ſint in certis paſſibꝰ ⁊ p̄cipue vbi maxime faciũt
pro fide nr̄a xp̄iana corrupti ⁊ depravati Non paꝝ videre
tur pro republica. chriſtiana expedire. quod illi per viros
doctos. ⁊ hebraice lingue periciam habentes. reuiderent̄.
taxarent̄. ⁊ examinarẽtur. ⁊ ſi qui taliter corrupti reꝑiren
tur ſimiliter tollerentur. ¶ Tandem inter alia iudeo-
rum conuerſionem impedientia. illud cognoſcit̄ non eſſe
minimum. Quod impune permittuntur vſurariam exer-
cere prauitatem. ⁊ ab artibus operationibus ⁊ laboribus
licitis prohibentur. vel ſaltem ad illas nõ ꝑmittant̄ Ma
xime pro republica Romana ⁊ chriſtiana videretur expe-
dire. ⁊ plurimorum iudeorum conuerſionem promouere.
Si ab vſura tãq̃ a re illicita prohibiti. ad alias artes ope
rationes ⁊ labores ſaltem licitis admitterent̄. ¶ Qua au
tem via ad predicta procedendũ ſit An aliquis proceſſus
aut qualis inſtituendus veniat. credunt ꝙ domini de fa-
cultate iuridica ſint in iſto ꝯſulendi ⁊ audiendi. ¶ Decanꝰ
itaq ⁊ doctores facultatis iuridice hoc pacto ad predicta
procedendum fore cenſuerunt Quod. ex quo crimen here
ſis eſt mere eccleſiaſticum. iudex laicus de eo cognoſcere
non p̄t. c. vt inquiſitiõis de here. li. vi ſed potiꝰ inquiſitor
heretice prauitatis cũ Ep̄o cle. eo. ti. Tenet̄ tñ iudex laicꝰ
non ſolũ ſententiam ꝑ p̄dictos latã fideliter exeq̄. ſed etiã

in proceſſu inſtituẽdo ſeu exercẽdo eiſdẽ aſiſtere.d.c.vt inq̄
ſitiõis prohibem⁹ Jdeo conſultũ videt̃ ꝙ inprimis Ceſa
rea ma. mandet ſub maximis penis. ꝙ perfidi iudei. attẽta
ꝯſiderataq3 diffamia eorũd. ꝙ depra uauerĩt nõ mõ libros
veteris teſt. quib⁹ ꝑmiſſuz ẽ eis vti in Synagogis eoꝝ. ſ3
etiam nouos libros vtpote Thalmut ꝛ pleroſq3 alios cõ
poſuerint. in quib⁹ ſiniſtre ꝛ ꝑuerſe interp̄tant̃ legẽ Moſay
cã. ꝓphetas. ꝛ pſalteriũ. varias multipliceſq3 hereſes in eiſd̃
etiã contra legẽ ſuã diſſeminauerũt. vt tradũt doctores ma
xime Jnno. Jo. An. ꝛ Panoꝛ. in c. de voti ꝛ vo. redemp.
omnes libros ſuos quibuſcunq3 titulis inſcriptos exhibe
ant tradantq3 dioceſano ſub q̊ agunt. ꝛ inquiſitori heretĩ
ce prauitatis Et requiſitionẽ eorundẽ. ad indagandũ. cog
noſcendum an (vt eſt publica vox ꝛ fama) p̄dicti libri iu
deoꝝ ſint tales (vt p̄ſcribit̃) Q̃d ſi trutina examĩeq3 vtriuſ
q3 lingue tam latine q̃3 hebree peritoꝝ viroꝝ adhibitis. de
prauati hereſiſq3 labe cõmaculati reperti ꝛ cogniti fuerint
Ordinarius ſibi adiuncto inquiſitore heretice prauitatis
interponat vices ſuas. ꝛ cũ huiuſmodi libris agat quem
admodum cum libris hereticorum agi cõſueuit. ꝛ etiam
quemadmod̃ olim cum eiſdem. vl̃ eis ſimilib⁹. vt Jn. Jo
an. in d. c. Q̃d ſup̄ ꝛ fel. in c. Cano. ſtatuta de ꝯſti. in. x. col.
referunt ꝑ ſummos pontifices vz Gregorium ꝛ Jn. quar
tum actum eſt Qui libros iudeoꝝ cõburi fecerunt. punie
runtq3 docẽtes ꝛ tenentes hereſes in eiſd̃ contentas Quẽ
admoduz etiã elegant̃ iuriſcõſult⁹ in l. Cetere. ff. famil. her
cis. de libris improbate lectionis forte magicis. ꝛ his ſimĩ
libus fore p̄cipit Cum protin⁹ eoſdẽ boni ꝛ innocentis iu
dicis officio corrumpendos cenſuit. in his igit̃ omnibus
ꝛ ſingl̃is etiã contra perſonas iudeoꝝ ſi in diſcutiõe cauſe
oportunũ videbit̃. iura canonica ob fauorẽ fidei nr̃e ſimpli
cit̃ ꝛ de plano procedi poſſe docẽt. c. fi. de here. li. vi. ¶ Pre
terea etiã dictis decano ꝛ doctorib⁹ facultatis iuridice ex
pedire videt̃. vt ſic negocio perfecto ꝛ abſoluto oẽs libri iu
deoꝝ in quolibet decẽnio ſemel vel ſm ꝙ viſum fuerit reuiſ
derent̃ per dioceſanũ ꝛ inquiſitorez heretice prauitatiſ. ad
hibitis doctis viris in vtraq3 lingua ꝛ latina ꝛ hebraica.
ne maculam ſemel abſterſam cum magno fidei chriſtiane
incommodo (vt antea factum eſt) redire contingat.

¶Hec ſunt que ſentiunt ⁊ conſultant dicti decanus ⁊
doctores facultatis iuridice in preſenti materia (ſanio
ri iudicio ſaluo).

SErenissime ac inuictiſſime princeps ⁊ dn̄e domine gra
tioſiſſime. humillimam ſubiectionem ac obedientiam
cum gratiſſimo obſequendi affectu Glorioſiſſime impe
rator Ceſaree tue maieſtatis mādato. quo iam pridem tibi
reſponderi voluiſti. Num reipub. Chriſtiane expediat iu
deis libros auferri ſicut iure tenebamur ita volentes pro
virili noſtro ſaltem affectu obtemperauimus Nec nobis
iucundius: optatius: deligibiliuſqꝫ accidere poſſet q̄ꝫ ⁊ in
hoc negocio: ⁊ alijs etiam lōge grauioribus grata tibi pre
ſtare obſequia Sententiam autem noſtrā in dicto nego
cio iudaicorum librorꝝ. ſerenitas tua quandoqꝫ ⁊ id quidē
propediem (vt ſperamus) a Reuerēdiſſimo in chriſto pa
tre ⁊ dn̄o domino Vriele Archiepiſcopo Moguntino ac
principe electore. ⁊cꝫ. accipiet.

COngratulamur profecto inprimis reipublice Chriſti
ane ꝙ hac noſtra tempeſtate talem principem nacta
eſt. cui inter tot tantaſqꝫ nedum Romani imperij. ſed ⁊ to
tius orbis faſtidioſas occupationes cure eſt. vt ſincera reli
gio Chriſtiana ⁊ pacata ſit ⁊ in portu nauiget. magiſqꝫ ac
magis. creſcat. adaugeat̄. amplificeturqꝫ. vt nō ſit ambigē
dum ſi preſens negocium: vt ceptuꝫ eſt optatum finem ac
ceperit. Ceſarea tua maieſtas complurium ꝑfidorū iudeo
rum animas. deo illi optimo maximoqꝫ expeditiſſime ſit
lucrifactura Jd quod eo maxime futurum ſperamus Qꝫ
ceſarea tua maieſtas in ea re vigili. diligēti. ſolertiſſimoqꝫ
ſollicitatore vtit̄ vtpote Joanne pfefferkorn. qui non ſolū
dimiſſa ſecta atqꝫ ꝑfidia iudaica fidem noſtram amplexꝰ
eſt: ſed etiam cum videt olim fratres ſuos miſerrime cecu
tire: galea ſalutis accepta: acerrimus fidei noſtre cōtra eoſ
dem euaſit propugnator. Cuius fides. conſtantia. atqꝫ in
tegritas. ⁊ apud agrippinenſes: cum quibus conuerſatus
eſt. ⁊ infinitos alios ſatis. ſuperqꝫ ꝑſpecta habet̄. Quo fit
etiam ꝙ ob tantum fidei noſtre zelum atqꝫ ipām iuſticia ⁊
ꝑſecutiōes multas a cecis iudeis patit̄. Qui iudei inuidia

ducti eũdem mordere lacerareqꝫ moliunt̄. Quas inſidias ⁊ ſi ſereniſſimam tuã Maieſtatem paruifacere non dubitemus: Attamen rogamus humillime. quatenus eadem ſerenitas tua dictum deuotiſſimum ſeruulũ ſuum cõmendatum habere velit: atqꝫ ſub alis aquile tueri: defenſare. atqꝫ fouere dignet̄: vbi veluti in Aſylo. cõtra omnes rabidorum canum morſus atqꝫ latratus tutiſſimus conſiſtet. Id quod Romano ac Chriſtianiſſimo principi nõ erit indignum. ⁊ fidei noſtre Catholice vtiliſſimum: his ꝑpetuo valeat Sereniſſima tua Maieſtas atqꝫ nobis deditiſſimꝭ tuis mancipijs vt volet ꝑcipiat. cui nos ⁊ quicquid noſtrũ eſt humillime dedimus atqꝫ deuouemus Date ex Moguntia pridie Calen: Nouem. Anno virginei partus Milleſimo quingenteſimo decimo.

Sereniſſime maieſtatis tue

Deditiſſimi Rector doctores totaqꝫ vniuerſitas incliti ſtudij Mogũtini.

¶ Conſultatio venerabilis Academie vtriuſqꝫ facultatꝭ Erphordeñ contra ꝑfidos iudeoꝝ libros. quam hic ꝓpter prolixitatem omiſi que quidem conſultatio cum conſilijs ꝑdictarum vniuerſitatum conformis eſt. quemadmodum inferius in conſultatiõe reuerendiſſimi luce clariꝰ videbit̄.

¶ Heidelbergenſes vero conſultarunt aliarum vniuerſitatum doctores ſił eſſe conuocandos. vt ad eccleſie honorem ⁊ chriſtifidelium ſalutem omnia contra iudeos ſalubriter tractari poſſint Et hec eſt ſumma cõſultationis illoꝝ. quã quidem conſultationem de verbo ad verbum et ex integro hic inſerere omiſimus eo ꝙ in libro noſtro theutonico integram collocauimus. ⁊c̃.

¶ Conſultatio venerandi ac benedocti dñi Jacobi Hochſtraten heretice prauitatis magiſtri contra immundos libros iudeoꝝ.

OBſequia ⁊ deuota ſalutatione ꝑmiſſa Reuerende in chriſto pater ac dñe gratioſiſſime. imperiali iuſſionꝭ ⁊ deſiderio gratie veſtre cum debita reuerẽtia ſatiſfacere cu

piens. pro vt inquiſitori heretice prauitatis a iure pſcriptū eſt. conſului maiores in diuina lege pariter ꝛ humana lege viros pcellentiſſimos. cū ergo mea exilitas in candē cū eis concurrerit ſententiā. ſatiſfacere mihi viſum fuit ad rñdendum gratioſiſſime. v. p. ſi me referam ad ſententiā dñorū doctoꝝ de noſtra pclariſſima vniuerſitate Colonieñ Sup vacuū em̄ duxi vrām gratioſiſſimā dñationem aliūde ſatꝭ mltipliciter occupatā. nimꝭ attediare prolixioꝛib⁹ ineptijs hoc vnū tn̄ ex veſtra reuerendiſ. dñatiōe hūiliter exoptās. vt ꝛ me inter ſuos humiles oratores ꝛ ſeruulos annūeratū habere dignet. ꝛ huic paupculo pſentiū latori Joāni pefferkorn paternali affectu aſſiſtere velit. tanq̄ꝫ viro probato ꝛ fidei chriſtiane p ceterꝭ ex iudaiſmo ꝯuerſis feruido zelatori. cui poſt ſuā in chriſto regenerationē laus eſt ꝛ approbatio p totā eccleſiaꝫ ſanctā Colonieñ In his quā optime valeat vrā dñatio p multa ſcl'a felix Ex Colonia die nona. Octo. Anno incarnationis. M. cccc. x.

Veſtre reuerendiſſime paternitatis ꝛ ḡtioſiſſime dñatiōis
Humilis orator ꝛ ſeruulus frater Jacobus
Hochſtraten ordinis predicatorum Regens ſtudij
Et heretice prauitatis inquiſitor. ꝛc̄.

Frater Jacobus Hochſtraten.

OBſequia ꝛ deuota ſalutatiōe humiliter pmiſſa Sereniſſime impator. negocio in cauſa iudeoꝝ p vrāꝫ Maieſtatem puitati mee impoſito. debita cū reuerentia ſatiſfacere cupiens. cōicato prius (vt par eſt) cuꝫ diuine ꝛ hūane legis doctoribus. ſencimentū meū q̄tum ep̄l'aris breuitas patiꝭ compendioſe abſoluā. Certum eſt libros Thalmudicos qui plurimi ſunt. ne dum errores ꝛ falſitates Immo blaſphemias ꝛ contra Chriſtū ꝛ contra ꝓpriam legem continere. ſi doctoribus eccl'iaſticis linguā hebraicā callentib⁹ credam⁹ Et hoc quidē ita eſſe tali didici experimēto Rabbin⁹ quidā libroꝝ Thalmudicoꝝ zelator. vnuꝫ ex his mihi obtulit volumen. quod nō minoris auctoritatis apud iudeos quam libros Moyſi eſſe aſſeruit Hunc libꝝ examinari faciens. plurima deliramenta ꝛ blaſphemias in eodē

deprehendi. ex quibus certos articulos veſtre celſitudini in
ſpiciendos his allegatos trãſmitto. Huiuſmodi ſi in vno
libro qui apud eos equalis auctoritatis eſtimat̃. cuȝ ſacra
ſcriptura. vt habent̃ blaſphemi ꝛ impij errores. quid aliud
de reſiduis p̃ſumendum. q̃ꝫ ꝙ maximas hereſes ꝛ blaſphe
mias contineant non ſolum contra fidem chriſtianã. verũ
ꝛ contra legem ꝓpriam. propter que certe moti Gregorius
ꝛ Innocentiꝰ ſum. pontifices. quoddã volumen quod vo
catur Thalmud mandauerunt comburi. vt teſtis eſt nob
Joãnes andree in nouello poſt Innocentiũ Capitulo Ad
ſup his. de voto. ꝛ vo: re. ſup v̈bo defenſionem His ergo at
tentis expediens. deificum. ꝛ imperiali maieſtate. dignum
ſaluti quoqꝫ iudeoruȝ eſt pernéceſſarium. vt dimiſſis eoꝝ
vſui. dumtaxat libris veterꝫ legis. omnes alij libri ab eis
recipiant̃. ſub ea tamen publica proteſtatõe ꝙ facta dilig̃
ti examinatione illi libri eis relinquantur. quorum vſus
pro vero intellectu veteris legis eſt eis ſalubris Reliqui
vero qui nullam eis pariunt vtilitatem vel edificationeȝ
niſi ad Jehennam penitus comburantur Et quidem in
hoc nulla fit eis iniuria Nam tales libros eſſe corrumpen
dos iure antiquo ſanxituȝ eſt Scribit̃ em̃ in l. Cetere. ff. fa
mil. herciſ. ꝙ libri improbate lectionis ad iudicium non ve
niunt. neqꝫ iudex de eis diuidendis ſe debet interponere.
ſed omnes protinus ſunt corrumpẽdi. Non igitur aliqua
in hoc metuenda eſt iniuſticia. quin potius impium ꝛ irre
ligioſum eſt. eis vſum talium librorum permittere. per
quos ipi irriſores chriſti filios ſuos blaſphemare docerent
foret preterea imperiali celſitudini opus digniſſimum. ſi
in prefata librorum examinatione. per eos qui iudaicam
intelligunt ſcripturam extraherentur inibi contenti arti
culi erronei. impij. ꝛ blaſphemi contra própriam legem. et
inſtitueretur contra iudeos ſolemnis inquiſitio. ꝛ ſuper
articulis extractis mature examinarentur Et quidem ſi
tunc articulos illos recognoſcant erroneos. etiam ꝛ tunc
conſequenter fateri habent libros tales eis eſſe ꝑiculoſos
ꝛ merito ꝯburendos Si aũt articulos tales defenderint ꝛ
obſtinati in eis ꝑſeuerauerint. certe tũc poterit Ceſa. Ma.
quã. vnice ſup ſe corã Pilato ſtantes. regiam habere po
teſtatem profeſſi ſunt. tãqꝫ hereticos ſacrilegos in diuina

⁊ ꝓpria eoꝝ lege condigna animaduerſione punire.
¶ Hec ſunt Sereniſſime Ceſar.q̄ mee exilitati occurrerunt
reſpondenda veſtre celſitudini.quam pro fidei catholice re
uerentia.⁊ pro ſuo proprio honore.exoratā velim.vt iſtud
pium negocium.quod inter Romanos imperatores ſan
ctiſſimo conſilio veſtra celſitudo primitus tentauit etiam
ſtrennue ꝑficiat Et quidem ſi diſſimulare nō velimus.non
modica ad proſequendum ceptum negocium veſtre Ma.
incumbit neceſſitas Si enim concedatur iudeis eos retine-
re libros qui imperiali iuſſione eis fuerint ablati.nō parū
roborant̄ ipi in ſua ꝑfidia.inſultabūt chriſtianis.obicietqꝫ
eis niſi libri eoꝝ veri eſſent ⁊ ſancti.non eis fuiſſent impia
li decreto reſtituti. Vacillabunt chriſtiani ſimplices talia
audientes.habebūtqꝫ viros eccleſiaſticos ſuſpectos velut
mendoſe volumen Thalmudicum incuſantes Et ſic Sy
nagoga ſathane tandem ſtabit in honore eccleſia vero xp̄i
ſanguine fundata vacillabit in ꝯfuſione Valeat ⁊ in eter
num gaudeat Ceſarea maieſtas:quam deus optimus ma
ximuſqꝫ ſue eccleſie conſeruare dignet̄ ꝑ milia tp̄a felicem
Datum Colonie nono Octobris.Anno Milleſimo quin
genteſimo decimo.

Veſtre celſitudinis.

¶ Humilis orator ⁊ ſeruulus frater Jacobus Hochſtra
ten ordinis predicatoꝝ ⁊ heretice prauitatis inq̄ſitor.⁊c̄.

¶ Frater Ja.Hochſtra.qui ſupra.

CONſultatio dn̄i Victoris de karben.olim iudei nunc
vero Chriſti ſacerdotis.qui cum vniuerſitate Colo-
nienſi concluſit:hic propter prolixitatem omiſſa.

COnſultatio Joannis Reuchlin.quā ſcripſit pro iude
is ⁊ contra nos chriſtianos illoꝝ libros defendendo.
hoc loco propter prolixitatem inutilium ac peſſimoꝝ ver
boꝝ omiſſa.Et ſi quis philocapnion ſiue Reuchliniſta
nos interroget Quare nō poſuiſti hoc loco ꝯſultationē Jo
annis Reuchlin de ỽbo ad ỽbum ſicuti aliarum vniuer
ſitatum.⁊c̄.Reſpondeo Ea non eſſe a me promulgāda.

que in ſcandalum eccleſie pro iudeis conſcripta ſunt. Immo etiam que ab inclytiſſima ceſarea maieſtate (prout inferius in mandatis luce clarius patebit) arreſtata. contēpta. ac tandem ab omni vſu p̄ciſa ⁊ in nihilum redigenda. que inq̃ʒ a diuerſis vniuerſitatibus condemnata ab ep̄is aliquot prohibita. a tribus inſup alijs doctiſſimis viris (q̄ infra nominant̄) reiecta. ac nūc demum in vrbe Romana coram ſanctiſſimo ſup manifeſtiſſima hereſi peſſimiſq̃ʒ erroribus ſunt accuſata. ⁊c̄ Illa enim impugnare nō eſt modo noſtri officij ſed theologoꝝ ⁊ in primis ſedis apoſtolice. que a corpore viuo putrida proculdubio reſecabit.

POſtq̃ʒ prenominate conſultatiōes (vt ad hiſtorie cōtinuationem reuertamur) vnaqueq̃ʒ ſeorſum ad gratioſiſſimum dn̄m epiſcopum Moguntinum venerant. miſit Coloniam vbi habito. ſignificans mihi q̄ ego deberem me ad ſuam gratiam cōferre. volens me cum conſultatiōibus illis ad Ceſaream maieſtatē mittere. ⁊ q̃ʒq̃ʒ mihi illo tempore omnino hoc eſſet inconueniens. cum vxorem ⁊ liberos meos educare atq̃ʒ alere conueniret Etiam cum eſſem propter iudeos in continua cura mei corporis ⁊ vite. tamen in honorē omnipotentis dei. ⁊ laudem ꝟginis marie ⁊ ad communē vtilitatem chriſtiane fidei. dereliqui vxorem cuʒ liberis. nec timens quid mihi a iudeis fieri poſſit. veni igit̄ ad Epiſcopum Moguntinum qui tum tempore erat moguncie in caſtro angeli. in omnibus bene animatus. ⁊ ſignificās mihi quomodo vniuerſitates ac heretice prauitatis magiſter. per inſpirationem ſancti ſpiritus ita vniformiter concluſiſſent. ac ſi in vno fuiſſent cubiculo.

Poſtea interrogaui an etiam doctor Joannes Reuchlin miſiſſet ſuam conſultationē Tunc reſpondit. Pepericorne habeas bonum animum. eius conſultatione optime carere poſſumus: quoniam ex eiꝰ conſilijs nihil aliud cōſideramus q̃ʒ q̄ habuerit iudaicum nequam poſt aures ſuas ſedentem Tunc dixi Si fides chriſtiana eſt vera Reuchlin nullam pfidiam mihi facturus eſt. tunc ſua gratia ioco dedit mihi alapam ⁊ conſolabat̄ me: q̄ ego in fide chriſtiana puſillanimis eſſe non deberem. eo q̄ ipſa vera eſſet. Adiecit quoq̃ʒ q̄ ego ſcripta Joannis Reuchlin nō deberem curare inuenirent̄ tam bene nebulones ⁊ hoīes nequā docti

⁊ indocti inter xpianos ſicut olim in veteri teſtamento in
uenti ſunt Quibꝰ dictis petij ſcire. quid nã ille hõ cõſuluiſ
ſet. dixit optimꝰ ille princeps. Pepericorne Reuchlin nõ
eſt tui oblitus. vade ad Cancellariã ⁊ iube vt dent tibi ipiꝰ
conſultationẽ inuenies fidem nõ ſatis magnã: Iui itaqꝫ
ad Cancellariã ⁊ inueni ꝯſultationem ipiꝰ in ſcãnis iacen
tem. quã ſcribaꝝ pueri ſepiꝰ legerãt pro ridiculo habentes
Legi igiť illã de folio ad foliũ ⁊ inueni in ea qđ neqꝫ Tur
cus aut Sarracenꝰ cogitaſſet taceo ꝙ feciſſet. nã quemad
modũ iudas Saluatorẽ nr̃m tradiderat ac vẽdiderat. ita
me iudeoꝝ cauſa apđ Ro: impato. ⁊ archiepm Moguntĩ
nũ prodiderat. ꝓpť quã etiã cãz ipe iã a doctoribꝰ ſacre ſcrip
ture impugnať. ¶ Itẽ ꝯſultatio illa etiã tũc tpis a doctore
Hermãno heſz. ⁊ mgrõ Ruckervtriꝰqꝫ iuris docto. mogũ.
exſcripta ẽ Etiã a doctore Bartholomeo ꝯcionatore in ſum
mo Mogũtie. Etiã a venerabili dñõ mgrõ Georgio Licen
ciato. tũc tpis Canonico in eccl'ia diue v̓ginis in mogũcia
nũc aut plebano in Aurmarck. ⁊ oẽs q̃ eã legebãt aut lege
gere audiuerũt dicebãt apte. qñ Reuchlin hãc cõſultatio
nẽ ſcripſit. tũc pinguis iudeꝰ ſedit in libro ipiꝰ Poſthec ꝯceſ
ſi ad epm dicẽs. nõ criſtiabã ꝙ tãta ꝑfidia inter xpianos eſ
ſet. ſed q̃les vrĩe David lrãs dedit tales ⁊ ipe pro nob ſicu
ti inuenio in ſcriptis eiꝰ Tũc dixit mihi impatoria procul
dubio ma: ſciret qꝫ optĩe cognoſcere probũ ab improbo: ⁊
qñ Ce: ma. ꝯſultationẽ illã in ꝓpria ꝑſona videre non hẽet
tps: ipe nõ dubitaret. quin Ce. ma. eſſet ordĩatura doctos ⁊
expťos ad examinanđ h̄ negociũ Et ſic miſit me cũ ꝯſilijs
⁊ ſcriptis ſuis ad impato. maieſta. prout nunc ſequiť.

SEreniſſime ac inuictiſſime princeps ⁊ dñe ĝtioſiſſime:
meã hũilimã ſbiectiõẽ ac obediẽtiã offero cũ ĝtiſſimo
obſeq̃ndi officio Glĩoſiſſime impator ſicuti mihi nuꝑ per
cõmiſſionẽ q̃ndã ꝯmendaſti. ꝙ vniuerſitatibꝰ. Colonienſi
Mogũtinẽſi. Erphordẽſi ⁊ Heidelburgẽſi. ꝑterea Jacobo
hochſtratẽ ſacre theologie profeſſori. ac here: praui: mgrõ
doctori Joãni Reuchlin: ⁊ q̃buſdã alijs hebraice lrãture
ꝑitis: tue celſitudĩs cãm indicarẽ ⁊ cõmendarẽ. vt cãm hãc
diligẽter examinarẽt ⁊ ꝯſultarẽt. q̃uo negociũ h̄ ſit inchoã
dũ ⁊ ꝑſertim. an tales libri (qbꝰ vtunť ſuꝑ libros decẽ p̃cep
toꝝ moſaicoꝝ ꝓphetaꝝ: ⁊ veterꝭ teſtamẽti) tollere laudabi

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-497706-p0028-7

le ſit ⁊ xpiane fidei vtile: ⁊ hãc cõſultatiõem mihi mitterẽ
quã ego vlterius legere deberẽ. ⁊ vna cũ conſilio meo apd
Joannem Pepericornũ mitterẽ tue ſerenitati ſcdm mãda
ti tui cõmiſſionẽ: hoc ego tãq̈ obediẽs pfeci: ⁊ p̄noiat vni
uerſitatibꝰ ⁊ viris tue Ce. ma. propoſitis de iudeoꝝ libris
ꝓpoſui: petens ſup h̄ conſultatiões eſſe bñdas ⁊ mihi dein
mittẽdas Inſup ab vniuerſitate Colonieñ: moguntineñ:
⁊ heidelburgeñ ⁊ heretice prauitatis inquiſitore ⁊ doctore
Joãne Reuchlin conſultatiões cũ opinionibꝰ ſuis recepi
q̈s etiã legi. inuenio igit̃ cõſilia vniuerſitat Colonieñ Mo
guntineñ ⁊ heretice prauitatis inq̈ſitoris eſſe ꝯformia. que
etiã mihi ſummope placent ⁊ negociũ h̄ ſatis laudabile iu
dico: Nẽpe q̄ oẽs iudeoꝝ libros cuiuſcũq̈ noĩs fuerit. ad
tuas manꝰ recipias. ſolẽni proteſtatõe. quẽadmod̃ cõſiliũ
vniuerſitat Colonieñ indicat. ⁊ vt docte cõſtãteſq̈ pſone
in vtraq̈ lingua tã latĩa quã hebrea ad h̄ ordinent̃: libros
ac veteris teſtamẽti textũ q̈ſi ſuoꝝ doctoꝝ libros examĩare
Quia igit̃ textꝰ veteris teſtamẽti (quẽadmod̃ coſultatio
Moguntina indicat) p ſuos Rabinos ⁊ doctores ſint cor
rupti ⁊ in opprobriũ fidei xpiane alit̃ expoſiti. laborãdũ eſt
q̈les libri eis ſint dimittẽdi ł auferẽdi Poſſunt etiã iudei
vocari ⁊ de h̄ examĩari. Sʒ ſi in ſuo errore ⁊ opiniõe pſeue
rare velint. tũc decet Ce. ma. dare opaʒ (ſi tales libri aliquo
pacto vtiles exiſtiarent̃) vt deponant̃ penes Chriſtianos
prelatos q̄ ſi inutiles vt tollant̃ ⁊ cõburant̃ Tantũ eſt q̄
ex hoc negocio cape poſſum. nec impatorie maieſtati men
tem meã celare: humiliter rogãs tuã Ce. ma. vt Serenitas
tua velit deliberare. ⁊ quo negociũ hoc iam dudũ inceptũ
perficiat̃ nec omittatur. in hoc factura eſt Ceſarea maieſtas
rẽ deo gratiſſimam. ac ſummum honorem conſequutura
apud chriſtianum populum. Dat die Martis poſt feſtuʒ
Simonis ⁊ Jude. Anno. ⁊c. decimo.

Tue Ceſaree maieſta:
obediens ⁊ ſubditus.

Vriel archiepũs moguntinus.
ac elector imperij.

P Oſtq̃ Ceſarea maieſtas Reuerendiſſimi in chri
ſto patris ac domini archipſulis Moguntini lite
ras ⁊ conſilium audiuit. erat ſua ſerenitas optīe
inclinata audire reliquas ꝯſultationes. ſed prop
ter ingentia ⁊ notabilia negocia. Ceſarea maieſtas legere
vel audire in propria perſona nequiuit: tamen vt haberet
rei veritatem. ordinauit ad hoc tres notabiles ac benedo-
ctos viros. eis mandans ⁊ committens vt cauſam hanc
bene examinarent ⁊ perpenderent. ac demum concluderēt
eaſq̃ ſue ſerenitati ſcriptis mitterent. quod ſic actum eſt.
Nam illi tres venerabiles dn̄i: quorū primus fuit doctor
Baldung Ceſa: maieſta: conſiliarius. Secundus domin⁹
Angelus vtriuſq̃ iuris doctor in vniuerſitate Friburgen
ſi Terti⁹ aūt deuotus pater dn̄s Gregorius prior in Car
thuſia prope friburgum qui Margaritam philoſophicaꝫ
compoſuit. ad hoc ſunt ordinati. cui Ceſarea maieſtas p̄ter
ceteros maxime confidebat. hi doctores inſpexerunt ⁊ exa
minauerunt adamuſſim omnes conſultationes Quo fa
cto opiniones ſuas ⁊ conſilia conſcripſerunt. ⁊ archiepiſ
copo atq̃ ipſis vniuerſitatibus ⁊ heretice prauitatis inq̄
ſitori penit⁹ adheſerunt vt hic in ſequentib⁹ patet.

S Erenissime inuictiſſime imꝑator illuſtriſſime pri
ceps ac clemētiſſime dn̄e In negocio libros iudeo
rū tangente. Vtrū libros quibus noſtris vtuntur
temporibus. exceptis libris Moyſi prophetarum
ac veteris teſtamenti. ab eis tollere ſit deificum. laudabile:
ac fidei noſtre ſacre proficuum. Inſuper quibus vijs ac
medijs in negocio hoc procedendū ſit. vt ad ſalutarē finē ꝑ
ueniatur. Ex commiſſione imperatorie maieſtatis veſtre:
nos vti veri obedientes ac ſubditi eiuſdeꝫ imperij maieſta
tis veſtre. ſingulari diligentia. ſtudio ruminauimus atq̃
penſiculauimus negocium hoc. conſiderauimus preterea
conſilia Reuerendiſſimi in Chriſto patris ac dn̄i domini
Vrielis Archiepiſcopi moguntinenſis. ⁊c. Similiter vni
uerſitatum Colonieñ ac Moguntinenſis. ⁊c. Necnō alio
rum doctorum ac peritorum conſilia ⁊ ſcripta ad negociū
hoc conducentia diligenter conſpeximus Atq̃ ex omnib⁹
his quid nobis videatur breuiter annotauimus. ſanior

conſilio ac finali deciſione veſtre imperato. Maieſtatis in omnibus ſemper ſaluis.

¶ Inprimis. Cum inter multiplices libros quibus iudei vtunt᷑. reperiūt᷑. xxiiij. libri quos eſſrim narbo vocãt. in quibus continent᷑ libri quinqꝫ Moyſi ac libri prophetaruꝫ ⁊ veteris teſtamenti. qui omnes in noſtra biblia continent᷑ ⁊ habent᷑. ⁊ tanq̄ꝫ veri ſancti boni ab eccl'ia catholica ſunt recepti. ⁊ ab eccleſiaſticis doctoribus explanati Tales cū breuiario ab ipſis extracto quem iudei bafftores vocant. quo in Synagogis ſuis vtuntur tempore feſtiuitatum ſuaꝝ poſſunt eis vtiliter ⁊ ſine omni ꝑiculo dimitti.

¶ Omnes autem alij ⁊ ſingulariter liber qui dicit᷑ Thalmut cum omnibus ſuis appendicijs ⁊ extractis ſiue ſit in orationibus aut alio quouis modo Similiter ⁊ alie coꝝ gloſe ſuper predictos viginti quattuor libros vcꝫ Moyſi ꝓphetarum. ⁊c. preſertim poſt deſtructionem templi ab eoꝝ Rabinis conſcripti Signantur duo libri quos nominãt inzam ⁊ tolduth Jeſu hanozri Quum predicti contineãt plures diuerſoſqꝫ errores ac hereſes contra legem nature ac moyſi Necnon blaſphemias ac impietates atqꝫ contumelias cõtra Jheſum chriſtum deum ac redemptorem noſtrum. ⁊ ſuã digniſſimã m̄rẽꝫ ſemꝑ ꝟginẽ Mariam in deriſionem ſcandaluꝫ ac vilipendium ſacratiſſime fidei noſtre chriſtiane tendẽtes nihilominus ac operãtes ad ſeductionem iudeoꝝ: ꝯfirmantes eos in ꝑfidia excecatione ac errore ſuo Auertentes quoqꝫ eos ne ad ſacratiſſimaꝫ fidẽ xp̄ianam conuertant᷑. propter que ⁊ antiquitus a ſummis põtificibus ⁊ alijs eccleſiaſticis doctoribus hebraici ſermonis peritis Sacre etiam theologie ac vtriuſqꝫ iuris profeſſoribus condempnati ⁊ abiecti fuere.

¶ Tales omnes poſſunt immo debẽt ex veſtre Ceſa. Ma. cõmiſſione a iudeis tolli quemadmod' ꝯſilia ꝑnoiata Reuerendiſſimi dñi Archiepi Moguntineñ ac vniuerſitatuꝫ Colonieñ Moguntineñ ⁊c. cõcorditer ꝑſuadẽt iudicantiū opꝰ tale eſſe dignum veſtra Ceſa. maieſtate deificum laudabile ſacre fidei noſtre. ipis quoqꝫ iudeis vtile.

❡Quibus aũt viis ac mediis negociũ hoc incipiendũ pro
ſequendũ ac finiendũ ſit: videt᷑ nobis(ſaluo ſemꝑ in om̃i
bus vr̃e Ce.ma.ſaniore cõſilio)quũ libri tales nõ in vno
determĩato loco.ſꝫ ꝑ totũ Romanũ ſacꝝ imꝑium.ſparſim
in diuerſis locis habeant᷑. In quib⁹ iudei hĩc inde habitãt
ꝙ ex vr̃e Ce.ma.mandato ⁊ cõmiſſione.oẽs ⁊ ſingli archi
epi totius imperij ꝑ ſe.⁊ ſuos ſuffraganeos in ſuis dioce
ſib⁹.auxilio ⁊ aſſiſtentia brachij ſecl'aris officialium ſcꝫ cõ
ſulum ⁊cꝭ.a iudeis ꝑdictos libros ſupra ſpecificatos vcꝫ
Thalmut recipiãt ac tollãt ⁊ ſub certa ponãt cuſtodia Et
vt vr̃a imꝑatoria maieſtas melius faciliuſqꝫ poſſit certifi
cari de libris receptis a iudeis ac ipſis dimiſſis.ꝙ ſcꝫ quiꝫ
q̃les ſint.ad ꝑcauendum etiã dolum ⁊ fraudem.cõſulim⁹
vt oẽs libri tam recepti q̃ꝫ dimiſſi ꝑ notarium publicũ cũ
ſuis ꝓprijs nominibus diſtincti in duobus regiſtris eiuſ
dem tenoris conſcribant᷑.quoꝝ vnum maneat cum libris
receptis in loco vbi libri recepti ſunt Alterum vr̃e Ce.ma.
mittat᷑ ⁊ ita fiat in om̃ib⁹ ⁊ ſingl'is locis vbi iudei habitãt.

❡Quum aũt libri recipiẽdi plures ſint.⁊ nõ de facili pñt
diſcerni boni a malis.ſi q̃ tñ tollerabiles inter tales repiri
poſſent ad ꝑcauendas etiã q̃relas iudeoꝝ.videt᷑ nobis ꝙ
poſt receptionem hac deſcriptiõe libroꝝ vt ꝑmittit᷑.vr̃a Ce.
ma.cõmittat aliq̃bus viris ꝑitis in hebraica ac latina lin
gua.honeſtis ac deũ timentib⁹.qui receptos repoſitoſqꝫ li
bros diligenter luſtrãdo reuideant.⁊ ſi inuenirẽt aliq̃s in
phĩa in medicinis ⁊ in ſeptem artib⁹ liberalib⁹ ac ſimilib⁹
immunes tñ a ꝑdictꝭ almudicis blaſphemijs impietatib⁹
errorib⁹ ⁊ hereſib⁹ tales pñt ex ipſis iudeis ex cõmiſſione ve
ſtra Ce.ma.reſtitui quos iudei hr̃e poſſent cũ viginti qua
tuor libris eis a principio dimiſſis.

❡De reſiduis vero libris dãnandis cõſulim⁹.elegi aliq̃s
in ꝑgameno ſcriptura ac charactare meliore vt diſcribuan
tur in librarijs chriſtianoꝝ ibiqꝫ ligari cathenis ferreis ne
ſbtrahant᷑.vt ſint in vſum chriſtianoꝝ ſtudioſoꝝ ⁊ in ꝑpe
tuum teſtimonium cõtra iudeos.cum etiã his cõuinci poſ
ſunt de blaſphemijs impietatib⁹ errorib⁹ ⁊ hereſib⁹.propt᷑
que eis iuſte ſublati ſint.

¶ Reſiduos aũt oēs vindex errorũ ⁊ impietatum vorax flamma cõſumat. quemadmodũ Reuerēdiſſimi conſilia dñi Archiepiſcopi Moguntinenſis. ⁊ vniuerſitatũ ſupra ſpecificatarum perſuadent.

Hoc eſt generoſe dñe Ceſar ſemper Auguſte. cõſilium noſtrum ſuper hoc negocio a Ceſarea veſtra Maieſtate nobis cõmiſſo. conforme conſilijs Reuerendiſſimi dñi archiepiſcopi Moguntinenſis ac ſepe nominatarum vniuerſitatum Quod digneť eadem Ceſa. ma. veſtra clementiſſime omnino ſuſcipere atq; tanq; imperator ac chriſtianitatis ſupremũ caput. ¶ Conſeruator protector verus dñs atq; aduocatus. preſens negocium ſalubri inicio ceptum. conuenientibus medijs ad optatũ deducere finē Nec vllis perſuaſionibus imperfectum relinq̃re. quũ eius interceſſio poſt tam glorioſum principium cederet in perpetuam infamiam. vilipendium. ac deriſum. derogationē q;. non tantum veſtre inuictiſſime Ceſa. maieſtati. Sed ⁊ totius ſacre fidei chriſtiane apud leuem vanum ac contemptibilem iudeorum populum. haud dubium confortaret huiuſmodi interceſſio in ſua obſtinata cecitate Eius autem perſequutio. ſine omni heſitatione omnipotenti deo gratiſſima. cumulabit eidem veſtre Ceſaree maieſtati eternum ⁊ incõmutabile premiũ in eternitate. Promerebitq; eidē victoriam contra inimicos ſuos in tp̃e. bonã q; famam in perpetuum apud homines.

Hieronimus de leonibus dictus baldunck ſacre theologie profeſſor artium ⁊ medicinarum doctor Ceſaris conſiliarius ac apoſtolicus prothonotarius manu ꝓpria ſcripſit.

Angelus. v. iuris doctor Alme vniuerſitatis Friburgenſis ordinarius lector manu ꝓpria ſcripſit.

Pater Gregorius prior domus Carthuſienſis prope Friburgenſem ciuitatē manu ꝓpria ſcripſit.

¶ Ab iſtis p̄dictis tribus. conſultatio Reuchlin nō ſoluꝫ
eſt reiecta ac inutilis reputata. Verum eam de articulo ad
articulum tranſpoſuerunt. ⁊ eam digitis ſcandaloſam in
dicarūt. Et in huius teſtimonium: habeꝛ in articulis Joā
nem Reuchlin ea que annis exactis cuidam nobili de iu
deis conqueſtus ſit: ſcripſiſſe atramento nigro Jlla autē q̄
nunc pro iudeis conſultauerit ſcripſiſſe atramento rubeo.

¶ Nota lector.

¶ Vnam falſitatem ⁊ ſiniſtram Reuchliniſtarum
ꝑſuaſionem. qua proh dolor multi boni chriſtiani miſere
decepti ſunt Jpſe enim Joānes Reuchlin non erubuit di
cere. ꝙ Colonienſes non intellexiſſent ſpeculuꝫ ſuū ocula
re theutonicum ⁊ propterea ipſorum iudicium eſſe nullū
Nunc apite oculos mētis veſtre o vos chriſtiani ⁊ intuea
mini veritatem in Chriſto Jheſu. qui nos redemit ſangui
ne ſuo precioſo. poſito caſu ꝙ Colonienſes non intelle
xiſſent theutonicum ipſius ſuperioriſticum. id quod tn̄ in
ſe falſiſſimū eſt. tres tamen illi digniſſimi ⁊ doctiſſimi viri
atqꝫ in diuerſis facultatibus periti. theutonicum illud op
time intellexerunt Qui non in brabantia ſiue hollandia
aut in weſtphalia ſeu francia nati. ſed in locis Sueuie vi
cinis ⁊ ita ipſius conterranei. ⁊ ſumma ipſi amicitia iūcti
Nā requiſiti per Ceſariā maieſtatem. veritatem ſupprime
non voluerunt Hec ſunt veriſſima ⁊ totius negocij res ge
ſte. in cācellaria Ceſaree Maieſtatꝫ continenꝛ Quare ſub
periculo vite ⁊ morte publica ſemꝑ ero paratus iſta proba
re. ¶ Jtem quod tres illi viri doctiſſimi ⁊ veri ſuperioriſte
atqꝫ ipius amici fecerunt. hoc factum fuit priuſqꝫ Joānes
Reuchlin ſuum ſpeculū oculare theutonicum imp̄mi fe
cit ⁊ añqꝫ vniuerſitates ſe interponerent Et propterea ſcrip
ſit in ſpeculo ſuo oculari. articulo. xxij. ſuarum declaratio
num. contra illum Carthuſienſem vnum ex tribus illis p̄
nominatis. ⁊ ſic nec illi nec alijs per impudētiſſimas ſuas
inuectiuas pepercit. qui ſuos errores ferre non potuerūt
⁊ ſola veritate inpugnarunt Futilis igiꝛ obiectio. ꝙ nos,
quibus indies mandata imperatoris mittunꝛ. ip̄ius theu
tonicum intelligere non potuiſſemus. ⁊c̄. Sed nunc ad cō

tinuationem facti quod tribus illis per Ceſareȝ maieſta
tem commiſſum fuit reuertamur.

¶ Negociuȝ illud quod per tres illos celeberrimos viros factum fuerat. cum alijs conſultationibus Ceſarea maie. in bona cuſtodia ſeruare fecit ac ſua ſerenitas moguntino Archiepiſcopo reſpondit ⁊ per litteras ſcripſit quas quidem attuli Reuerentie ipſius.

MAximilianus dei gratia. ⁊c. Reuerende princeps nepos ⁊ elector: tue charitatis conſultationeȝ ſiue ſcripta ac conſilia aliquarū vniuerſitatum. in cauſa iudeoꝝ ⁊ libros tangentis nobis per Joannem Pepericornum allata bene intelleximus: ⁊ tue Reuerentie negociū. nobis totum bn̄ placuit. ⁊ ſimiliter alioꝝ quorundam p̄ter vniuerſitatum conſultationes nobis placuerunt Et ita ꝑ totum vt bonus atqȝ laudibilis proceſſus fiat. quia res in ſe arduiſſima eſt. volumus ⁊ alijs ſacri Romani imperij ſtatibus rurſus de hac cauſa tractare ⁊ finaliter concludere. Datum in Friburg decimo tertio Januarij. Anno. ⁊c.

¶ Ex iſtis ⁊ alijs patet ꝙ zeloſiſſime ſereniſſimus noſter Impator ⁊ ꝙ ſtrennue in hoc ſacratiſſimo negocio ſeſe exhibuerit. rem arduiſſimam eſſe dicens ⁊ toto imperio dignam. Quapropter contemnendi ſunt. maxime chriſtiani. qui neſcio quo ſpiritu maligno. illud nullum putant Sed nunc ad continuationem hiſtorie reuertar.

¶ Lectis his litteris. nūciaui g̃tioſiſſimo domino meo Archiepiſcopo. quomodo Ceſarea maieſtas ad negociuȝ hoc examinandum tres doctiſſimos viros ordinaſſet. ⁊ ipſi per inſpirationē ſancti ſpirit⁹ cum vniuerſitatibus p̄noīatis ⁊ here. pra. inquiſitore concluſiſſent. ⁊ quomodo conſultationem Joannis Reuchlin non ſolum contempſiſſent. Verꝫ etiam de articulo ad articulum in ſcriptis indicaſſent. quapropter ipſa eſſet ſpernenda Tunc dixit Pepericorne. oīa hec bene ꝑpendimus ⁊ preſertim conſultationeȝ Joannis Reuchlin: ⁊ omnes qui hanc legunt ⁊ audiunt non aliter dicere poſſunt ꝙ ꝙ immundo ſpiritu ſit maculata Adiecit

etiam qũo in hoc negocio vlterius procedi nõ poſſit. ſed ex
pectandũ eſſe vſq; ad proximum diem conuentꝰ principũ.
tunc velit Ceſaream maieſtatem ⁊ reliq̃s principes adhor
tari vt res iſta bonum ſortiret̃ ſinem Sed tunc temporis
nullus fuit conuentus principũ quapropter res illa fuit pro
tracta Quam ob cãm iudei non ſolum ſe roborauerunt ⁊
contra nos chriſtianos ſe oppoſuerũt ſed etiaz ad me dice
bant Reuchlin nouit te expedire ⁊ tibi reſiſtere: hũc ad de
fendendũ nos ⁊ libros noſtros contra te excitare volumꝰ ⁊
multis alijs ſermonibus illicitis in noſtre fidei dedecus ⁊
vituperiũ mihi reſtiterunt Tũc q̃ſiui ex Judeis: quis pate
fecit vobis conſultationem Joannis Reuchlin: aut vnde
ſcitis vos ꝙ pro vobis ⁊ cõtra me conſultauerit Tũc fe
cerunt tanq; illi. quoꝝ os ex cordis ſupabundantia loquit̃
nec tacere potuerunt. ⁊ notificarunt mihi qũo cum Joan
ne Reuchlin eſſent in magna familiaritate ⁊ optime ſci-
rent de hoc negocio Tunc intra me cogitabam. nunc tene
bit diabolus candelam. ac illius prouerbij germanici recor
dabar doctrina facit peruerſos: preterea mente mea vo-
luebam ẽ ne Joãnes Reuchlin tante audacie ꝙ Romano
Imperatori apertiſſima mendacia ⁊ peſſimos errores au
deat mittere. multo magis alijs principibus: Et omnia
que audiueram a iudeis retuli quibuſdaz honeſtis chriſti
anis Moguntie quid nam vlterius agere deberem Tunc
conſultum eſt mihi. quicquid coram Imperatoria maie-
ſtate Johannes Reuchlin mihi falſo impoſuiſſet: illud de
berem diluere ⁊ me in hoc ſcriptis publicis excuſare: ⁊ ſic
compoſui ac edidi Speculum manuale contra prauitatẽ
iudeoruz Inſuperq; aliquos inutiles articulos ex conſul
tatione Reuchlina excerpſi. ⁊ hec omnia ad defendendũ
honorem meũ in manuali ſpeculo in ſcriptis publicauĩ
veꝝ de ɔſultatõe Joãnis Reuchlin nullã faciẽs mentionẽ
qđ q̃dẽ ſpeculũ manuale miſi Joãni Reuchlin ⁊ obtuli ſi
facta eſſet ei a me iniuria. paratꝰ fuiſſez ſicuti adhuc ſuzãm
Ce. ma. vel vniuerſitates. aut heretice prauitatis inq̃ſitore
in omibus locis rñdere oĩaq; probare vſq; ad ignem.

¶ Et illo eodem tempore fui in nũdinis franckfordienſibꝰ
tunc iteꝝ miſit gratioſiſſimus dñs meꝰ Moguntinꝰ ad me

vt ꝙ̄ primū venirē ad ſe: ꝛ ꝓpoſuit quomodo vniuerſitas Erphordenſis etiam miſiſſet ſibi ſuam conſultationem reliquis conformem. quam quidem conſultationem. Erphordenſes ꝓpter publicas ſeditiones ꝛ inteſtina bella. citius mittere non potuiſſent. quemadmodum reliq̄ vniuerſitates Et ſic miſit me ad Ceſaream ma. cum conſultatione illa. ꝛ litteris ſuis hoc pacto ſonantibus.

SErenisſime Illuſtriſſime Ceſar. gratioſiſſime dn̄e. meā ſubiectionem ac obedientiam vobis offero Quemadmodum veſtra Ceſarea maieſtas tempore exacto petijt per mandatum. vt honeſti ꝛ bn̄docti doctores ꝛ mgr̄i vniuerſitatis Erphordenſis mitterent conſultationem ſuā. quomodo in hoc negocio (quod Judeoꝝ libros tāgit) agendū eſſet: Sic miſerunt mihi eam in ſcriptis: quam quidem vlterius vr̄e ſereniſſime maieſtati trāſmitto Et cū tot vniuerſitates in hoc negocio ſunt conſulte: ꝛ he omnes vni⁹ mētis ſunt: ac negocium hoc tam late extenderūt Sic petim⁹ vt vr̄a Ceſa. maie. velit cauſam hanc ita tractare vt (quēadmodum incepta eſt) ad bonum perducat̄ finem: in hoc veſtra Ceſarea maieſtas receptura eſt a ſummo deo mercedem ꝛ apud chriſtianum populum magnū honorem ac laudem: Hoc ſuſcipiat a me veſtra Ceſarea maieſtas in bonam partem Datum in Moguntia Feria tertia poſt diē Paſchalem Anno. xi.

Obediens Vriel Archiepūs Moguntinus ꝛ elector princeps.

POſtq̄ꝫ predictas lrās Ceſaree maieſtati preſentaui: tunc dicebat̄ mihi quomodo Joānes Reuchlin eſſet in curia Imperatoris magnis factionibus ꝛ contra me grauiter eſſet conqueſtus: ſperans me puniendum in corpore ꝛ vita: propterea ꝙ ſuam iniuſticiam in manuali ſpeculo veritate publice correxiſſē Cumq̄ꝫ volebam egredi Ceſaris pallacium. preſto erant venerandi ac benedocti domini: doctor Fobel bone memorie. prepoſitus tunc temporis in Nurmarck. ꝛ doctor Peudinger Auguſtenſis adorientes me verbis ſeueris quemadmodum eis Johannes Reuchlin inſpirauerat. Tunc

viriliter eis reſpondi. dicens ꝙ nos duos ſecundum morē
iuris ſuſcipere ac penitus audire vellent: Et hoc facto iniu
ſtum corrigere ſecundum ſuum meritum. ⁊ ſic exiui palla
cium. poſtea miſit prepoſitus famulum ſuum ad me. inui
tans me ad cenam. vbi cena peracta: incepit prepoſitus. ſi
cut prudens ⁊ apprime doctus vir. mecum loqui de q̄buſ
dam articulis. propter quos Joannes Reuchlin de me eſ
ſet conqueſtus. vt alteram etiam partem q̄ꝫ totius audiret
Tunc ego ipſius honorificentie totum hoc negociū vnuꝫ
cum reliquo adeo clare expoſui vt digitis ſuis tangere poſ
ſet. Deinde dixit p̄poſitus ad me. merito Joannes Reuch
lin daret mille ducatos. vt commode ⁊ honore ſuo ſaluo
exoneratus hoc negocio foret Iniciebat mihi preterea bo
nam ſpem. quamuis Reuchlin magnis factionib⁹ ſtipa-
tus eſſet in curia imperatoris. tamen nihil contra me aut
perficere deberet aut conſequi: Illo igit̃ eodem veſpere con
ferebat ſe prepoſitus ad imperatorem. vbi quid cum ſua
maieſtate tractauerit penit⁹ ignoro: Sed tertio deinde die
eram ex mandato Ceſaris a conſiliarijs ſuis vocat⁹ ⁊ pro
poſuerunt mihi grauiſſimam querelam Joannis Reuch
lin. qui non erat preſens: vt reſponderem ad hanc: ex qua
ratione hoc feciſſem Reſpondi ego vnius viri ſermo eſt me
dius. altera quoqꝫ pars audienda eſt. petij quoqꝫ vt apud
me vocaret̃ Joannes Reuchlin ad audiendum ſcripta (vt
ita dicam) contra ſcripta. os contra os Adieci quoqꝫ vt q̄c
quid eſſem locutus aut ſcripſiſſem illud velim coram excel
lentiſſimis conſiliarijs ſcriptis ⁊ iure probare. Et ad legitti
mam reſponſionem meam iuſſerunt me conſiliarij recede
re. deinde vero quid inter ſe tractauerint ignoro. Sed Ce-
ſaree maieſtatis Cancellarius dn̄s ipſe Serenteiner attu
lit mihi a curie conſiliarijs reſponſionem: quomodo Ce-
ſarea maieſtas velit negocium illud committere Epiſco.
Auguſtenſi. ⁊ ego deberem letus abire domum in bona pa
ce. nec interea temporis contriſtari aut quid mali metuere
Nunc autem poſtq̄ꝫ Reuchlin intellexit. ꝙ aſtucia ⁊ pra
ctica ſua ad opprimendum me apud Ceſaream maieſtateꝫ
ac conſiliarios eius habere locum non poſſet. ⁊ conſulta-
tio etiā ſua apud multos lr̄atos viros reiecta atqꝫ cōtēpta
foret. Tunc reuchlin diabolica ⁊ obſtinata ſuꝑbia motus

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-497706-p0038-3

ad defendēdū errorē ſuū. effinxit in conſultationē ſuā germanicam latinam interpretationem. que tantum ſonat ſiue ad rem facit. quemadmodum ille qui ſe tempore hiberno antiquis caligis tegit aut veteres calceos antiquo reficit corio. Huiuſmodi igitur gloſam cum conſultatione. ⁊ preterea proboſa quedam verba contra me expreſſa in vnum volumē redegit. imponens huic libro nomē oculi ſpecularis quod impreſſum diuulgari fecit. mittens ad nundinas franckfordienſes vt ibidem publice venderent. Nunc aūt qꝛ iudei eodeꝫ tempore erāt franckfordie ex omnibus regionibus. ⁊ audiuerunt ꝙ talis liber in fauorem illorum cōſcriptus venderet. cucurrerunt ipſi quaſi famelici canes. emētes libros illos. in magna ⁊ innumera copia latina autem gloſſemata prenominata abiecerunt de conſultatōe germanica ⁊ ſuppreſſerunt. eo ꝙ ſeparabilia eſſent ab eadem ⁊ ita ſolam conſultationē que erat pro eis ⁊ contra nos retinuerunt. ad diſputandum cum puſillis aut rudibus chriſtianis. vt eos ſeducere poſſent in ſuaꝫ fidem ſiue rectius perfidiam quod quidem proculdubio factū eſt.

¶ Nunc igitur animaduertite factum eſt in vno ſabbatho. ꝙ Judei in quadam magna aula gaudium ingens ⁊ conuentum habuerunt. Deinde autem quemadmodum ego certior factus ſum. inſtruxerunt iudei duas imagines ſeu figuras. quaꝝ vna eſſet Joānes Reuchlin in angelica forma inſtar prophete Altera vero figura Pepericornus in forma diabolica. has figuras contra ſe hoc eſt e regione ad internallūꝫ aliquod collocarunt. vnuſquiſqꝫ igitur Judeus habuit in manu ſua librum Joannis Reuchlin: erectꝫ brachijs circuꝫ illas imagines ducentes choreas exilientes in altum. quemadmodum in Egypto circum conflatilem vitulum ſaltarunt Inter choriſandum autem añ imaginem Joannis Reuchlin flexerunt genua ſua. magnum ei impendentes honorem: me autem tanqꝫ diabolum percuſſerūt ⁊ cultris petierunt. deinde quodam die ſolis. adducti ſunt in vicum iudeorum hi libri Joannis Reuchlin venaleſqꝫ poſiti. qua propter mirabantur chriſtiani: eo ꝙ inauditū eſſet libros chriſtianoꝝ ſolere vendi iudeis: Hoc poſtremo dictum eſt Archiepiſcopo moguntino: qui cum audiſſet: conſultationem ipſius eſſe, a ſe ⁊ ab alijs reiectam. miſit ad

plebanum franckfordienſium ſacre theologie profeſſorē.
vt diligenē aīa aduerteret de libris illis Jdo paſtori ꝑ ſex le
gerat duas quaternionēs ⁊ cōtinuo exclamauit alta voce
ad patibulum ad patibulū cum libro hoc. Quaꝓpter pro
hibuit per mulctā ducētoꝝ aureoꝝ. ne aliqs venderet hos
libros Quo facto miſit eueſtigio cunđ libellum ad vniuer
ſitatem Colonieñ. ⁊c.

Nota Primo.

¶ O tu chriſtiane qui iſta legis. aperi obſecro mentis tue
oculos ⁊ noli immoderato fauore excecari Cum Joānes
Reuchlin pri⁹ miſiſſet conſultationē ſuā ſiue ſpeculū ſuū
oculare ad archipſulē Moguntinū ⁊ deinde ad imꝑatorē
nullas adiecit declaratiōes. nulla gloſſemata. nullas excu
ſationes. quib⁹ heretica ſua ſcripta verteret in meli⁹ Po
ſtea vero dū eſſet ⁊ ab archiepō Moguntino ⁊ a trib⁹ illis
clariſſimis viris (de quibus ſupradictum eſt) alijſq; q̄ plu
rimis cum ſua conſultatiōe reiect⁹ videretq; nequitiā ſuā
multis legitīe patefactā. ⁊ ſe in ꝑiculo infamie apđ pleroſ
q; conſtitutū: ſuā imprimi fecit cōſultationē quā Speculū
oculare noīauit ⁊ q̄ſdam latias declaratiōes illi adiecit. ſe
parabiles tñ (id qđ peſſimum erat) a principali ſontico li
bro. quēadmodum iam ſtatim enarratum eſt. ⁊c. Jam cō
ſiderate o vos chriſtiani ⁊ fauete vitati Quale (obſecro)
ſignum eſt hoc. ꝙ Reuchlin non audebat ſibi ipi cōfidere
nec dare in lucem ꝑ publicā impreſſionē ſuā cōſultationē
ſine declarationib⁹ q̄lem prius ipe nudam ediderat Eſt pro
fecto ſignū peſſimū. ꝙ ipi⁹ ſcripta magis excuſationib⁹ in
diguerunt. q̄ q̄ ab alijs tunc tpis ſcripta fuere ¶ Si aliq̄s
Reuchliniſta obiecerit Neceſſarium erat declarationes
adijcere. propter ipſos theologos. qui ſcripta illius theu
tonica male intellexerunt. Reſpondeo. illam obiectionē
ſimpliciter eſſe nullam ⁊ friuolam quia tūc temporis nul
la ſe adhuc vniuerſitas illi negocio interpoſuerat neq; illi⁹
conſultationem viderat. Et vt hoc adiungam. priuſq;
impreſſum fuiſſet ab aduerſario ſpeculum oculare. a mul
tis iam iureconſultis ⁊ alijs ſolertiſſimis laicis ſepenūero
reiectum fuit. ⁊c.

Nota Scḋo·

¶ Obijciat nunc alius Reuchliniſta ſiniſtre informatus
⁊ mihi proponat. dicens Tu in culpa es. ꝙ Joānes Reu
chlin imprimi fecit conſultationem ſuam quod ſpeculum
oculare vocant cum ipis declarationibus. eo ꝙ tu expreſſe
contra ipſius conſultationem in manuali tuo libro ſcripſi
ſti ⁊ illam impugnaſti aut rectius peruertiſti. Reſpondeo
nouam iſtam obiectionem falſam eſſe. ⁊ hoc tali ratione
ꝙ ego in meo libro manuali (theutonice in mynē hātſpe
gel) nunq̄ꝫ expreſſe aut verbis apertis ipſius conſultatio
nem nominauerim. aut de illa mentionem fecerim. quāq̄ꝫ
hoc tamen iure facere potuiſſem. eo ꝙ nulla erat conſulta-
tio. ⁊ ꝙ plus ipſe iā apposuerat conſultationi ſue q̄ꝫ ei erat
mandatum ab Imperatore Etiam ꝙ ipſa tunc temporis
mādato imꝑiali tribus illis doctoribus (quoꝝ antea feci
mētionē) fuiſſet exhibita Et ab archiepō moguūtino ⁊ p̄noīa
tis doctorib⁹ reiecta nec celata: mihi atqꝫ alijs data fuiſſet.
Attn̄ vt tanto iuſtius agerē ⁊ ipi aduerſario nullā iniuria
rum anſam preberem. nominare in meo libro non volui
ipſius conſultationem. id eſt (vt theutonice loquar) ſyn
raetſchlach. Falſe igitur mihi hactenus hoc impoſitum
fuit. ſicuti liber ipē meus. de quo nūc mentionem feci. per-
petuo teſtabitur.

Nota Tertio

¶ Poſito tamen caſu ꝙ ego perfidia (ſi veritatem licet fa
teri) ⁊ occultis ipius ſcriptis laceſſitus. importune ⁊ expreſ
ſe contra ipſius conſultationem ſcripſiſſem. debuit ipē. qui
doctor eſt ⁊ ſenex. moderatius mecum egiſſe ⁊ ſibi ipſi tem
peraſſe. nec propterea ſuas hereticas prauitates in fauorē
Judeorum contra chriſtianos per totum mundū ſeminaſ
ſe. nec inimicis chriſti noua contuliſſe gaudia.
¶ Itē ſi i meo ſpeclo manuali q̄uis mō offēſus fuiſſꝫ Ioco

Reuchlin (id quod tamen fieri nolebam ſicuti proteſtat⁹ ſum in libro meo ſupradicto. littera c ⁊ columna tertia) debuiſſet merito vel coram Ceſarea maieſtate. vel coram archipreſule Moguntino. aut in camera imperiali contra me iuridice proceſſiſſe. ⁊ non metipſe apoſtaticam ſuam cōſultationem impreſſam. in publicis nundinis per vniuerſuꝫ emiſiſſe. ¶ Quod autem facere illud. hoc eſt me in ius vocare debuiſſet. tali patet ratione Nā in ſpeculo meo manuali. paragrauo antepenultimo. expreſſe ſatis hoc proteſtatus ſum. Sic enim ſcripſi. Si doctor Reuchlin ob hec mea ſcripta contra me ꝯqueri velit. ego vltro venire parat⁹ ero vel ad Ceſaream maieſtatem. vel ad Reuerendiſſimū Urielem archiepiſcopum. vel ad doctores diuerſaruꝫ vniuerſitatum (ſiue hi ſint Colonieñ. ſiue Moguntini. ſiue Friburgeñ. ſiue Erphordeñ. ſiue Heidelbergeñ.) vel ad alios prefectos aut iudices ſeculares. vt coram illis veritas ipſa pateſceret. ⁊c̄. ¶ Item fateor me in manuali meo ſpeculo quandoqꝫ Joannē Reuchlin nominaſſe. ſed nunqꝫ ipſius conſultationeꝫ expreſſiſſe Item fateor me in eodem libro contra ipſum ſcripſiſſe. ſed ſolum de his que me dūtaxat concernebant. ⁊ que antea a me ſepius contra Judeos ſcripta fuere. ſicut de oratiōe felaſchūmodym. ⁊c̄. Non ſcripſi ego hereticas ipſius ꝓpoſitiōes quas ego nō intelligo. ſed illa ſolum. que ipſe contra me perperam ⁊ occulte ſuſurrarat. licet hoc publice tunc temporis ab eo factū maluiſſem. ¶ Subticui ego Joannem Reuchlin compaſſe (vt ab alijs intellexi) humanitateꝫ chriſti habitui meretricio ⁊ ſcripta doctoꝝ eccleſie antiquis caligis. Subticui etiam Joannem Reuchlin in ſua conſultatione poſuiſſe. Chriſtum non fuiſſe a iudeis tanqꝫ verum deuꝫ interemptum ⁊ multa alia id genus peſſima. quibus ego me interponere neqꝫ poſſum. neqꝫ debeo. neqꝫ volo. neqꝫ etiam tūc temporis interpoſui quia hoc doctorum erat. ⁊c̄.

Nota quarto.

¶ O vos chriſtiani. audite nunc argumentum Reuchliniſtarum quo me conuinci poſſe falſo arbitrantur. Sic

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-497706-p0042-4

enim obloquunt̃ mihi Tu baptizate Judee es in culpa ꝙ Joannes Reuchlin. contra te ſcripſerit. tibi minatus ſit. te accuſarit ⁊c. Reſpondeo hoc falſiſſimū eſſe ⁊ nihil eo falſius ⁊ hoc probo tali ratione: priuſq̃ enim cōſultationē ipſe ſuā ſcripturus eſſet nunq̃ eum aut vidi aut noui Quapropter cum iam conſultandum eſſet quid de quibuſdam iudeoꝝ libris agendum foret. (vt ſupra dictum eſt) profectus ſum in domum ipſius Quo cum veniſſem. me humaniſſime tractauit ⁊ de meo aduentu gauiſus fuit. ⁊ qḋ amplius eſt me inſtruxit. quid nam facere deberem apud imperatorem. ſicut ipſius chirographo probare poſſuz. Deinde tm̄ callidius ex me rebus omnibus ab eo intellectis. mihi diſſimulanter promiſit ſe ſanctiſſime ſcripturꝫ Quo minime ſeruato. mihi apud Ceſaream maieſtatē contra datam fidem impijſſime in ſua conſultatione detraxit vt patet in ſpeculo oculari ⁊ ſic me tradidit ſicut Judas Chriſtum. ⁊ mlto peius quia hic publice ille aūt occulte Hoc vbi incredulꝰ legeram iuſtiſſimam habui occaſionem ſcribendi cōtra eū conſultatione ſaltem ipſius nunq̃ nominata Et ideo prior me leſit. non ego illum. Perfidꝰ igit̃ Joannes Reuchlin condemnandus. ⁊ ego (vt ingenue fatear) in nullo rep̄hendendus. quod q̃ verū ſit ſapientibꝰ patet ſemꝑq̃ patebit.

Nota Quinto.

¶ Alio nunc medio vtar ⁊ vero quo luce clarius videbit̃. ꝙ ipſe propter meum librum. hoc eſt ſpeculum manuale. non habuerit occaſionem imprimēdi ſuam conſultationē Immo etiam. ꝙ q̃uis a me leſus fuiſſet in libro meo prememorato. vti ſupradictum eſt. ꝙ tamen non debuerat. neq̃ etiam (id quod notatu digniſſimum eſt) quouis modo poterat ſuam edere conſultationem. aut in ea contra me ſcribere Hec autem probo tali ratione. Nam cuz vna eſſemus coram Ceſarea maieſtate ⁊ ipſe me accuſaſſet cum ſuis. eo ꝙ ego edidiſſem ſpeculuz meū manuale. inclytiſſimꝰ imperator audita per ſuos a me rōnabili cauſa ſilentiū vtriq̃ noſtruz indixit. ⁊ ad tempus ab eo ſiue a ſuis nobis cōſtituendum. pacem ab vtraq̃ parte inter nos duos ſeruari

F.

voluit. Ipſe igitur Joannes Reuchlin nō fuit obediens
voluntati imperatoris ſiue conſiliarijs eius optīe meritis
ſed non expectās tēpus quod nobis conſtituēduz erat. ſua
ſponte ⁊ ſua(vt itam dicā)temeritate imprimi fecit ſuam
erroneam conſultationē. ¶Et preterea ſi nullo modo illd̄
futuꝝ reconciliationis tp̄s expectare voluiſſet. debebat ipē
me tanq̄ȝ ciuem Colonieñ. pro ſuo arbitrio in quodcunqȝ
ius corā quouis iudice(prout iuris eſt)vocauiſſe. eo ꝙ pa
ratuz me obtuli ea in re(vt paulo añ dictuz eſt)coraz quo
cunqȝ ſemper obedientiſſimū eſſe velle. ⁊c̄.
¶Ex his igitur ⁊ alijs p̄dictis rōnibus(quibus me defen
dendo. extremuz iudicij diem expectaturus ſuz)ſatis vere
⁊ clare patet. me Joānem Pepericornum. neqȝ aduerſarij
conſilia iniuſte publicaſſe. neqȝ ip̄m. ſuam perditiſſimā cō
ſultationem ob ſpeculū meū manuale in lucē edidiſſe. In
telligenti igit̄ ⁊ bono xp̄iano ſatis Quapropt̄ continuabi
mus Q̄uo ſcȝ ex Franckfordia ſpeculum ipi⁹ oculare. pri
mū ad manus doctoruz peruenerit.

CUm paſtor franckfordenſis (vt ſupra dictuz eſt)ex
mādato Archipſulis Mogūtini in nundinis prohi
buiſſet ne quiſq̄ȝ tam ſonticū oculare ſpeculum venderet.
⁊ deinde cum eiuſdez Archiepi iuſſione inquiſitori hereti.
prauita. Coloniā miſiſſet. nec ille ſolus(eo ꝙ plus vident
oculi q̄ȝ oculus)rem tam accipitez aggredi vellet. fuerunt
ibidem ordinati ab vniuerſitate ⁊ ab heretice prauitatis
inquiſitore duo Egregij doctores. quorum vnus fuit Ve
nerabilis mgr̄ noſter Arnoldus Tungarenſis ſacre theo
logie profeſſor. primarius Regens in collegeo Laurentia
no. Alter vo fuit venerabilis ⁊ Religioſus pater. ⁊ domi
nus. magiſter Conradus Regens Monaſterij predicato
rum. Conterraneus ⁊ ſingularis etiam amicus ipſius
Reuchlin. His prenominatis doctorib⁹ ab vniuerſitate cō
miſſum erat ꝙ ipi deberent libruz hūc perpendere ⁊ diligē
ter examinare. de folio ſcȝ ad foliū. de verbo ad verbū. atqȝ
de articulo ad articulum. ⁊ in quo dubitarent. deberēt ipſi
hoc ꝓponere vniuerſitati vt lati⁹ omnia diſcuterent̄ Cete
rum cuz doctores in labore eſſent atqȝ multos prauos arti
culos excerpſiſſent: tunc Reuchlin h̄ percipiens: continuo
ſcripſit ex pp̄ria ſua ad doctores noſtros libēterqȝ purgaſſet

domum ſuā.petens hūiliter ⁊ ſe ſubīciens noſtris docto
ribus ꝙ in quibuſcunqȝ ipſe erraſſet aut peccaſſet.ſe vltro
illa reuocare velle.quemadmodum ſequentes ipius ſatis
hoc ſuperqȝ teſtātur littere.

¶Egregio viro ⁊ excellentiſſimo ſacre theologie doctori
domino.A de Tungaris in ſplendidiſſima Colonienſi
vniuerſitate.cathedram ſctiſſimaꝝ ſcripturarū.tenenti do
mino ſuo qȝ obſeruandiſſimo.

¶S.D.P.Egregia tua virtus ⁊ ſapientia Excellentiſſi
me doctor.qua in tam illuſtri oīm bonaꝝ doctrinaruꝫ vni
uerſitate.vt ſol aſtris.ſic tu optimis qͥbuſqȝ preſtas.id me
rito tuo facit.ꝙ nuꝑ defenſionis mee contra libellum quē
dā famoſuꝫ aduerſus me turpiter editū cenſor vt audio a
Reuerēdo clariſſimoꝝ theologoꝝ collegio ſis datꝰ.Quo
plane gaudeo te mihi talem tātūqȝ ꝯtigiſſe.qui poſſes cō
pati hūanis infirmitatibꝰ.viꝝ tā doctū.tā ꝑituꝫ.⁊ forte in
vita mltis quoqȝ mortaliū ꝑiculis temptatū.vbi pro tua
exuberāti ꝑſpicatia videbis.me nō mea temeritate vlla in
hāc charybdim.in hec male fortune inuolucra.in hos ſcyl
leos ſcopulos impegiſſe.ſed mādato Imꝑatoris ⁊ archi
epi ꝑceptis paruiſſe.vt celere quid de cremādis iudeoꝝ li
bris ſentirem obſignato fideliterqȝ tranſmiſſo cōſilio.cuꝫ
nemīe antea cōicato patefacereꝫ.Nā excellentie tue doctor
eximie(ita me deus adiuuet)recte iurauero.mihi tū quuꝫ
eſſeꝫ in dictādo.nullius vniuerſitatis veniſſe in mentem.
nullū me cogitaſſe hoīm ꝯſilioꝝ collegā.qȝuis in cōmiſſio
ne noīatim alios quoqȝ deprehenderim.quibꝰ par negociū
fuiſſet imperatū.Atq̄ feſtinatione laboris.imprudēs ego.
nō quid alij dictaturi eſſent ſed tātū qͩ ipe afferreꝫ in me
diū cōſideraui.Quare ꝑ deuꝫ immortalē nullꝰ docti hoīs
contēptu ea ſcripſi.Tātum qȝ abeſt vt elatione.faſtu.liuore
aut erga quoſuis lrātos tumore animi in his ſcriptꝭ vſuſ
ſim.vt etiam nemo de me veraciter proferre queat.me qͥbꝰ
vixi quinq̄ginta ſex ānis vllo vnqȝ tꝑe ſcientiaruꝫ peritos
neglexiſſe.aut eoꝝ cuꝫ aliquo rixā habuiſſe.Sed omi ego
diſciplīe ſꝑ honorem detuli.maxīe aūt ſacratiſſime theo
logie.ita vt nouiſſime in illꝰ profectū.vtilitatē atqȝ laudē

hebreoꝝ linguam. in latinas regulas opus antea inaudi-
tum redegerim. ciuſqꝫ dictionarium conſtruxerim labore
meo pleniſſimum cum nonnullo rei mee familiaris impē
dio ac iactura Tantū me mouit ſacraꝝ litterarū inſignis
excellentia ⁊ eiuſdem diſcipulorū honor ⁊ decus Id ſcribo
vt nemo me arbitret illuſtre illud ⁊ ſplendidiſſimū gymna
ſium veſtrum contempſiſſe. qui adhuc neſciam quale vos
conſilium dederitis: potuit autem fieri vt cum de creman
dis Judeorum libris. nullam legem. nullū Canonē. nullū
decretum publicum nullam vniuerſis eccl'ie determinatio
nem pticulari mō ſpecifice lataȝ vidiſſeȝ. tum ego rem om
nem tanq̄ in iure dubitabilem tractare topico rhetorum
more ad perſuadendū apto inſtituiſſem. vbi omnis animi
motus mihi pro argumento fuit. ſiue cauſaret quantamli
bet ſuſpitionē. ſeu vehementem violentāue pſumptionem
aut certe neceſſariam probationē. vt in deliberatiuo dicen
di genere fieri conſueuit In ipſis auteȝ argumentis fortaſ
ſe digreſſus ſum paulo amplius q̄ȝ oportere quibuſdam vi
deat Et vt me peregrinoꝝ cohors iſtac tranſeuntiū certio
rem facit ego multis in Ciuitate veſtra calumnijs inſimu
lor. quas Pepericornus. peperiphrones mihi nullis meis
demeritis pcedentibꝰ circumq̄ȝ curſitātes ſtruunt Accedit
ad hoc qꝙdā ſpectatiſſimi theologie cādidati fortaſſis egre
ferre poſſent. me qui ſacraꝝ lrārum diſcipulus nunq̄ȝ fue
rim. hominem ſcȝ eius ſcientie ignarum auctoritates inſer
uiſſe diuinas ⁊ ſanctoꝝ patꝝ teſtimonia a me non bene.
(vt aiūt) intellecta Egregie ⁊ excellētiſſime doctor ⁊ obſuā
diſſime domine. adducta per me cernes theologica. ſicut ru
ſticoꝝ ſacerdos in ſermonibus medicinam allegare poſſet.
Fateor enim in ſcholis theologiam non didici ſed ciuiles
leges. quare veſtram diſputandi rationem ignoro. Eſt aūt
nihilominus mihi pura conſciētia. ꝙ voluntas mea non
auertatur a chriſto qui eſt caput eccleſie Quicquid igit ſan
cta eccleſia (que eſt columna ⁊ firmamentū veritatis) cre-
dit idem ego ⁊ taliter credo Et ſicut ipſa exponit ſacram
ſcripturam: ita ego exponendaȝ cenſeo. atqꝫ confiteor. ⁊ ſi
vſq̄ȝ aliter expoſuiſſem q̄ȝ patiat intellectus eccleſie. quod
tn̄ feciſſe me nō memī. pro tūc. ego ſic pro nūc ⁊ nūc ſic pro
tūc illud corrigere ⁊ emendare paratꝰ ſuȝ. ⁊ ſtare omnino

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-497706-p0046-7

determinatiōi eccleſie vt integritatē in me ſuā fides incon
taminata cuſtodiat. Oro igitur preſtantiſſime doctor. vt ſi
quemq̃z ſcriptis meis leſiſſe tibi videar. ſi mea facilitas vl
lum hominez male offenderit. facias me per humaniſſime
benignitatis tue indulgentiſſimas lrās certiorem. haben
do in me patientiā ꝛ omnia reddam tibi. iubeas velim ꝛ
monitus recondam gladium Cantet mihi gallus ꝛ flebo
prius ipſe tones anteq̃z fulmines. Sic enim natura conſti
tuit vt ignis premoneat crepitu an̄q̃z exurat. ruina frago
re anteq̃z ſupprimat. terra motu anteq̃z abſorbeat. vt talibꝰ
minis omnia ſibi animātia poſſint a dāno cauere Valeas
feliciter opto per quam colendiſſime doctor. ꝛ magnifice fa
cultati theologie quāta potes diligētia me obſecro cōmen
des in meliorem ꝑtem omnia ꝛ benigniorez interpretādo.
Datum peregre. quum forte fortuna tabellarius quidā
contigiſſet accinctus itineri. quinto Cal. Nouembris. An
no domini. M.D.xi.

¶ Joannes Reuchlin phorcē. ll. doctor.

Nota lector.

¶ Videamus nunc q̃z leuiter ꝛ inconſiderate in hac epiſto
la euagatus ſit Oro igitur atq̃z obſecro vos in dn̄o Jeſu
vt veritatem non modo audire ſed etiā tueri velitis.
¶ In primis itaq̃z laudat mirifice venerabilem viruz do
minum Arnoldū Tungerenſem. poſtea autem in ſua de
fenſione (ſed verius offenſione) ita turpiter ꝛ falſo eun
dem contemnit ꝛ vituperat vt nihil ſupra.
¶ Titulum tn̄ epiſtole non omittamus Videatis obſecro
quomodo mucrone ſuo proprio conficiatur. vt ſtulto reſ
pondendum ſit iuxta ſtultitiā ſuā Sic enim ſcripſit Egre
gio ꝛ excellentiſſimo ſacre theologie doctori dn̄o. N. de Tū
gari. ꝛc̄. Hunc ſcribendi modum poſtea in ſua execrabili
defenſione lrā c. columna q̄rta circa finem ſtultiſſime con
demnauit. Nam cum mgr̄ noſter venerabilis Arnoldus
ſe non Tungarenſem ſed de Tungari more ſolito in titulo
ſui libri ſcripſiſſet. voluit Capnion. mgr̄m nr̄m ꝓpterea ob

crimen a patria proſcriptuȝ eſſe. Si ergo ſunt male ſiue in
fames oratiões. quãdo ſic ſcribimus. de Magũtia. de Tre
ueri. de Baſilea. ⁊c. ergo ipe prior ad doctorem noſtrũ(quē
venerabilem fatet᷑. ſicuti eſt)non de Tungaris ſed Tunge
renſi ſcribere debuiſſet aut ſaltem ſui exemplo illã redargu
endi leuitatē omiſiſſe. q2 igitur hoc loco(quod nemo nega
re poteſt)auctor ipſe ſeipſum ſcandalizauit ſue oratiõi pro
pe contradicendo. alium adiungã locum in quo profeſſe a
ſe veritati manifeſtiſſime contradixit Scripſit eniȝ cuidã
viro nobili ante tempora germanice. ꝙ in oratione iudai
ca Felãſchũmodym. iudei contra nos orent nobiſcꝫ male
dicant. ⁊ libros contra nos ſcribant. poſtea vero in repro
bum ſenſum neſcio a quo actus demone. contrariuȝ cõtra
nos omnes ſcripſit ⁊ iudeos contra veritateȝ in hoc defen
dere conatus eſt ac ſi ipe melius noſcet iudeorum mores ⁊
facta q̃ꝫ hi qui ex illis nati ⁊. xxx. aut. xl. annis eadeȝ proh
dolor peccata cum illis perfecere ¶ Sed quid erubeſceret
hic homo vafer. omni hora ſibi ipſi contradicere. Tertiuȝ
audiamus de modo ipius ſcribendi ⁊ deinde peruertendi
leuiſſimo. Magiſter Ortwinus Gratius vir doctus ⁊ ho
noratus. patre genitus ſcl'ari Frederico ſcȝ de graes(qd
propter obſcuroꝝ viroꝝ ep̄l'as dicit᷑)⁊ nõ longe a frequen
ti domicilio Reuerendiſſimi dñi Epiſcopi Monaſterienſ
ꝓpe Coſſeldiam(vt ego ab alijs intellexi ⁊ mille etiam ho
minib⁹ vero veri⁹ apd nos cognitiſſimũ eſt) habitãte. ille
inq̃ꝫ mgr̄ honorãd⁹ ſcripſit cõtra Joãneȝ Reuchlin in q̊dã
carmiẽ(ſicuti ego ab alijs audiui ⁊ adnotaui)Flet Jouis
alma parens. ⁊c. Ex his ỽbis probare conatus eſt mgr̄m
Ortwinũ hereſiarchã eſſe. volens Jouē fuiſſe diabolum
⁊ ſic inferre Ortwinũ voluiſſe ꝙ Maria ỽgo intemerata
fuiſſet mat᷑ diaboli. q̃ꝫ hec temeraria ſint nõ eſt meũ diſpu
tare q2 h̄ beſtie intelligerent Hoc ſolũ audiui ⁊ eſt veꝝ ꝙ
Joãnes Reuchlin ſcripſit Archie. Mogũ. ꝙ ipe Mercuri⁹
⁊ imꝑator eēt Juppit᷑. Si' ḡ tal' inꝑ̄tatio(quēadmod ipe
vult in defenſiõe ſua. lrã e colũna vltia)in diabolũ reflectit᷑
ſignificauit archiepꝫ fuiſſe miniſtꝝ diaboli. ⁊ ſic ꝯmiſit ite
rũ crimē leſe maieſtatis ac vltio eēt afficiēd⁹ ſupplicio Hec
aũt cũ transferēti ex auditis ⁊ alioꝝ acceptis a me ſcedulꝫ
pronũciarē. rogat⁹ fui, vt h̊ ipm apponerē. ꝙ vȝ Joannes

Reuchlin ſepiſſime h mō prior Ortwino ſcripſiſſet. ⁊ ꝙ
ſumul⁹ noſter(cui ignis eſt proxim⁹)Eraſmū Roteroda
mū. eloq̄ntē(vt audio)theologū interrogare deberet q̄d nā
ip̄e in oꝛone ſua ad diuā vgīnē Mariā intellexerit Cuꝫ ſic
orauerit ⁊ indices oret. O maria tu nō ſolū es nutrix Jouis
ſꝫ mat̄ Jouis Intelligēti ſatis Patꝫ igit̄ ꝙ cōtra doctorē ⁊
mgr̄m̄ Ortwinū ſcribendo nihil effecerit. ſꝫ ꝙ ſeipm ſcāda
lizauerit. eo ꝙ inſtar beani ſiue elemētarij puſiōis in t̄mis
falſo ⁊ h ſcienē ꝑſtiterit Et inde nulla eſt cā ꝙ eos odio per
ſeq̄t̄. niſi ꝙ ꝯtra apoſtaticā ipi⁹ ꝯſultatōeꝫ pie atq̄ honeſtiſ
ſime ſcripſerint. Sꝫ hec nūc omitto. nec alia rōe hec tria no
tabilia ad primū adducere volui. q̄ꝫ vt boni videāt ⁊ ſapiē
tes q̄ꝫ leuis ipſe ſit ſcribendo . q̄ꝫ varius etiam ⁊ incon-
ſtans. ita vt in centum alijs locis. auctor frequenter con
tradicat ſibi ipſi. et quo laudem (niſi apud reprobos)ha
bere non poterit. ¶ Scdo igit̄. vt
ad reliquos ep̄le p̄ſcripte articulos deueniam. Ipſe Joan
nes Reuchlin letatur ⁊ gaudet(ſicut in principio epiſtole
videtis)doctorem prefatum Arnoldum ſcilicet ordinatuꝫ
eſſe cenſorem negocij ⁊ librorum Poſtea vero in ſuis inue
ctiuis ſiue famoſa ſua defenſione. ſcandaloſiſſimis verbis
hoc factum deteſtatus eſt.

¶ Tertio ſcribit vniuerſitatem noſtrā eſſe illuſtrē in omni
doctrina ⁊ theologos nr̄os eſſe reuerendos ⁊ clariſſimos.
Poſtea vero in ſuis inuectiuis ⁊ libro famoſiſſimo dero
gat honori vniuerſitatis noſtre ⁊ tanq̄ꝫ homo inconſtātiſ
ſimus theologiſtas eos appellat.

¶ Quarto ſcribit doctorem Arnoldum proculdubio tam
ꝑſpicacem eſſe vt compati poſſit humanis infirmitatibus
quibus verbis ſatis inſinuat ſe non ſatis catholice ſcrip
ſiſſe. eo ꝙ cenſuram extimeſcat. Et propterea ad iſtorum
confirmationem. ſemper inſtat ⁊ inſtetit. tum apud Ceſa
ream Maieſtatem. tum apud Parrhyſienſes(ſicut ipius
epiſtola teſtatur ad illos miſſa)vt ſilentium imponatur ⁊
ne quid contra eum agatur ⁊ idipſum nunc in Curia Ro
mana facit. quod apertum eſt noxie ſignum cum hoc nū-
q̄ꝫ a noſtris ſit petitum neq̄ꝫ adhuc petatur.

Nunq̃ autem (ſicuti nos facimus) inſtetit· vt quod iuſt-
um eſt fieret· ⁊ ꝙ hoc veruꝫ ſit. ipſius ſcripta teſtātur veruꝫ
de his alias.
¶ Quinto ſcribit ſe non ſua temeritate vlla in hanc cha-
rybdiꝫ ⁊ inuolucra incidiſſe ſiue impegiſſe. ſꝫ mādato Im-
peratoris ⁊ Archiepiſcopi hic duo attendenda ſunt. primo
ꝙ p̄ſupponit ſe in periculuꝫ veniſſe id quod non fuit viri ſa-
pientis. eo ꝙ in ſcribendis conſilijs prouidum atq̃ perſpi-
cacem eum eſſe oportuit. Secundo ꝙ hic ſatis aperte. ſere-
niſſimū noſtrum Imperatorem. viruꝫ vnū omniū procul
dubio prudentiſſimum: infamare nititur· ⁊ id quidem ſuo
impudentiſſimo mendatio Nunq̃ enim inclytiſſimus no-
ſter impator ⁊ vnus omniū religioſiſſimus Ioāni Reuch-
lin demādauit vt hereti. prauitates ſcriberet ⁊ illas poſtea
ſtante (vt ſupradictum eſt) concordia· impreſſas in lucem
ederet. Item quod maius eſt. nunq̃ ipius ſcripa approba-
uit. nunq̃ illis aſſenſum prebuit. immo vetuit ea legi ⁊ pe-
nitus ſupprimi iuſſit. Quod hec vera ſint ⁊ in precedenti-
bus ⁊ in ſequentibus mandatis patet. ¶ Erubeſcat
igitur (vt cū grā loq̄r) ſemi iude⁹ ipe infelix. ac plane repro-
bus qui notiſſimo mendacio ſuā nequitiam palliare· ⁊ ca-
put mundi totiuſq̃ chriſtiane religionis lumen. ipſumq̃
etiam Archiepiſcopum tam turpiter infamare conat⁹ ſit.
Hoc ſolum Capnioni demādatum fuit. a C. M· vt vna cū
ceteris vniuerſitatibus· expreſſe in mādato nominatꝭ. ſcri-
beret. quid de iudeorum libris quibuſdaꝫ ſupra bibliā edi-
tis agendum videretur O vtinā inclytiſſimus noſter im-
perator hāc epiſtolā ante duos ānos legiſſet: proculdubio
ipſuꝫ in gemonias ſcalas conieciſſet. tanq̃ de crimine leſe
maieſtatis apertiſſime conuictum Nemini igitur miruꝫ
ſi de me. ſi de doctore Arnoldo. ſi de magiſtro Ortwino.
ſi deniq̃ de alijs viris ſimul preſtātibus ⁊ bonis mentiri
audeat. cuꝫ de ſereniſſimo noſtro īperatore ⁊ Archipreſule
Moguntino iſtius negocij principe tā incredibilia in om̄i-
bus ſuis ſcriptis mentiatur. Et ideo non impugnatur a
doctorib⁹ ꝙ mādato imperatoris ⁊ precepto Archiepiſco-
pi ſcripſerit ſicut etiā ipſi ſcripſerunt. ſed ꝙ longe latius q̃
ſibi cōmiſſum fuit ſua temeritate euagatus ſit ⁊ ea ſcripſe-
rit in fauorem iudeoruꝫ que ſibi cōmiſſa nō fuerunt. ⁊c.

¶ Sexto. vt ad alia properemus Scribit ſe celere quid de
cremandis iudeorum libris ſenſiſſet ſecreto patefeciſſe. ꝛc.
Non debebat inq̃ tam celere ſcripſiſſe vt iam mādati im-
perialis oblitus in precipitium rueret. Quia (vt ab alijs
ante tempora audiuit) Auguſtus dicere ſolebat Feſtina
tarde. Quod igit̃ cito ⁊ male factum eſt. quandoq; vt pere-
at eſt neceſſe. Deinde in predictis verbis aliud mendaciū
incurrit. q̄ de cremandis iudeoꝝ libris conſultationē ha
bendam inſinuat. cum hoc ſereniſſimus noſter imperator
nulli vnq̃ cōmiſerit Quod qui credere noluerit Impera
toris mandatum legat Aliud eſt enim perluſtrare ⁊ ſuppri
mere ſonticos libros q̃ cōburere Vehementius ergo men
titus eſt in defenſione ſua. Aiij. columna prima. vbi ꝯmen
tus eſt hāc generalem ſibi oblatā queſtionem (⁊ ſunt ver
ba eius in forma). An omnes iudeoꝝ libri preter bibliam
ſint perimendi. ⁊c̃. Nunq̃ illi neq; etiam quibuſuis alijs
talis fuit oblata queſtio Et q̄ hoc verum eſſe ab omibus
credat̃. ſcripſit paulo ante in eadem colūna. ſe neſciuꝫ fuiſſe
quid imperator ſtruere ſuo mādato vellet. niſi forte (vt ipſe
ait) libros iudeoꝝ comburere. ⁊c̃. Si dubitauit. quare in
hac epiſtola audet dicere. de cremādis iudeoꝝ libris Falſa
rius igitur quodāmodo mādati imperialis ⁊ quia incon
ſtans. preceps. ⁊ mendax. a nemine non dico defendendus
ſed ne audiendus quidem.

¶ Septimo. Facit iuramentuꝫ. mgr̃o noſtro Arnoldo. ſe
penitus immemorem fuiſſe omniū illorum quibus idem
etiā negocium a ſereniſſimo noſtro imperatore ⁊ archipre
ſule cōmiſſum fuit. o leuitatem intolerabilem o cecam im-
prudentiā Debebat homo preceps mādata ⁊ cōmiſſiones
diligentiſſime perſpexiſſe. priuſq̃ ſe ad ſcribenduꝫ contuliſ
ſet. Quid multa? Feſtinauit tantū hic bonus vir Iudeos
in ſua cōſultatione perperā defendendo. vt iam chriſtiano
rū ⁊ honeſtatis penitus eſſet oblitus.

¶ Octauo. ſcribit ſe nullius hominis contēptu ſcripſiſſe
ac in quinquaginta ſex annis nullum doctum leſiſſe. ⁊c.
Hoc falſum eſt. quia in ceco oculari ſuo ſpeculo cuꝫ appē
dicijs. inuectus eſt turpiter ⁊ implicite in patrem Grego-
rium. priorem domus Carthuſienſ prope Friburgenſem
ciuitatem virū religioſiſſimū doctiſſimum ⁊ optimū. Et

in ſignum veritatis ꝙ hoc feceris. feciſti manum depingi ad marginem vt tue malignitati ſatiſfaceres. Sed quare obſecro contempſiſti talem ac tantū virum O tu Reuchlin. niſi quia ex mādato imperatoris cum ſuis collegis. viris profecto clariſſimis. conterraneis quoqꝫ tuis. ⁊ ſupra nominatis. qui tuum theutonicū bene intellexerunt cōſultationem tuā non approbauit. ſicut patet in articulis qui ſunt penes imperatoriam maieſtatem. quemadmodū etiā ſupradictum eſt. ¶ Item leſiſti me proditorie in conſultatione tua. id quod facere non debueras. ſicut iam ſtatim ſatis ſufficienter eſt probatuꝫ. poſtremo leſiſti omnes doctores eccleſie ⁊ totam chriſtianitateꝫ id quod maiꝰ fuit ꝙꝫ ſi vnum leſiſſes. ¶ Taceo quomodo breui tpe vni ex noſtris amicoꝝ ſuoꝝ ſcribens gauiſus ſit de morte Archipſulis Moguntini Archiepiſcopi Colonienſis philippi (eo ꝙ contra eum eſſent) ⁊ doctoris Hieronymi imperatoris conſiliarij ⁊ prothonotarij apoſtolici. qui verus ſuperioriſta. vnus illorum trium ſuperioriſtaꝝ fuit. de quibꝰ dictuꝫ eſt ſupra. Taceo etiaꝫ quō laudauerit parrhyſienſes. ⁊ deinde vni poete apud nos ſcribens eos ſupra modū vituperauerit. Quod igitᷣ non fecit prius. hoc ſatis ſuperqꝫ poſtea in ſua ſenectute ſuppleuit. ⁊ propterea in nullo excuſandꝰ.

¶ Nono. Gloriatᷣ ſe compoſuiſſe dictionarium hebraicū ex induſtria ſua. ſed hoc falſum eſſe ſatis oſtēdi in alijs meis ſcriptis. eo ꝙ paꝝ aut nihil ex ſe habeat. ſed omnia emēdicauerit a iudeis. quibꝰ etiam nō erubeſcit ea glorioſe ſcribere que ſoli deo cōueniunt. ſicut infra latius patebit Dico igitᷣ quod ad penam mortis ſuſtinere paratus ſum. ꝙ ipſe Joannes Reuchlin nō nouit omnem iudeoꝝ ſcripturam legere. taceo intelligere. Falſo itaqꝫ ſibi tantā gloriaꝫ vendicat. qua minime dignus eſt. Dignus tamen. quemadmodum plerīqꝫ. qui aliquas auctoritates quandoqꝫ ex grecis afferunt ⁊ alia ignorant.

¶ Decimo. Scribit in epiſtola precedenti dubitatiue. ſcꝫ. potuit fieri. ⁊ in offenſione ſua. A. iij. colūna prīa affirmatiue loquitᷣ. ſe nullum decretuꝫ vidiſſe de cremādis iudeoꝝ libris. hoc ꝙꝫ ſit falſum in conſilijs vniuerſitatū patꝫ. vbi

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-497706-p0052-0

multi iuriſconſulti allegãtur. qui illos apoſtolico decreto
combuſtos affirmant. ſicut etiam Parrhyſienſes in ſua
ſententia expreſſerunt Si igiť neq̨ theologus es. vt in ea-
dem iſta epiſtola fateris. neq̨ iurecõſultus. eo ꝗ principa-
les non legeris. debebas hoc conſultandi onus reliquiſſe.
nec tibi arroganter vendicaſſe quoꝝ peritiam non habe-
bas. neq̨ vnq̃ es habiturus Timendum eſt igiť ꝗ tua ſu-
perbia te decepit ⁊ ꝗ magis ſtudioſus ſis circa prophana
⁊ nihil ad eccl'iaꝫ pertinentia q̃z circa diuina aut ea que ſu-
pra firmam petram ſunt edificata.

¶ Vndecio Scribit in p̄cedēti ep'la ꝗ nequaq̃z ſplendidiſſi-
mum noſtrum gymnaſium cõtempſerit. id quod etiã ſatis
ſupq̨ oſtẽdit in ſuis ad nos ep'lis. in quibus ſupra modũ
⁊ in celum (prout oportuit) extulit vniuerſitatem noſtrã.
Sed quare obſecro ꝛ vt ſuis vulpinis adulatiõibus ſacra-
tiſſime theologie doctores a iuſticia auerteret. Verum non
ſunt theologi ipi aut iureconſulti (prudentes ſaltem viri)
ei⁹ nature vt ſeipos more porcoꝝ fricēt ⁊ ṽitatē deſerãt Ipe
igiť in ſua offenſione (defenſione dicere volui) q̃z fuerit in-
conſtãs. leuis ⁊ reprobus. pauci ſunt oĩm qui ignorant.

¶ Duodecimo. ſcribit fieri potuiſſe ꝗ nulluꝫ canonem de
cremandis iudeoꝝ libris inueniſſet. ⁊c. Primo igiť non
oſtendit ſe iureconſultum vt ſupra dictum eſt. Secundo
reſpondemus (ſicut ſupra) nunq̃z fuiſſe motam queſtionē
de cremandis oĩb⁹ iudeoꝝ libris. Tertio rñdemus. locũ
negatiuum (vt ab alijs intellexi per theutonicaꝫ informa-
tionem) nihil habere roboris. nihil firmitatis Quapropť
in fauorem iudeoꝝ ſatis ſtulte locutus eſt. Sed hanc ma-
teriam (quia ego eam non intelligo) alijs diſcutiendam re-
linquo. Id quod fortaſſe ⁊ proculdubio fiet.

¶ Decimotertio. ineptiſſime ſcribit. ſe vꝫ topico rhetoꝝ
more ad perſuadendum apto in ſua conſultatione vſum.
ac ſi fides catholica rhetoꝝ pompa vteretur. quod q̃z fal-
ſum atq̨ iniquũ ſit Chriſti exemplũ probat. qui nõ elegit
ſibi eloquentes aut pomposos. ſed piſcatores ⁊ indoctos

homines. In ſignū ꝙ eccl'ia non indigeret talibus vafricijs Non debuit igiť in ſua conſultatione Joānes Reuchlin ⁊ in cauſa fidei. talibus vti ambagibus. cum hoc illi neqꝫ a ſereniſſimo noſtro imperatore. neqꝫ ab Archi p̄ſule Moguntino demandatū eſſet. Sed nimia curioſitas (ſi veruꝫ fateri licet) excecat oculos. ⁊c̄.

¶ Decimoquarto ſcribit ſe nunq̄ꝫ fuiſſe diſcipulum ſacre theologie. ⁊ dicit ſe allegare theologica ſicut ſylueſtris ſacerdos allegat medicinā. miroꝛ igiť quare ſacraꝫ ſcripturā ſiniſtre a ſe allegatam non cōmutet in melius. miroꝛqꝫ amplius quare ſe tali ac tāto fidei negocio. tam late. tanqꝫ arroganter interpoſuerit. ⁊ iam pertinaci animo (id quod hereticoꝝ eſt) tot vniuerſitatibus reniti audeat. Sed fecit bonus ipſe vir Joannes Reuchlin quod plures alij fecerūt. qui alioꝝ hominū neq̄ꝫ ſiniſtris perſuaſionibus decepti. ſe ipſos incauti perdiderunt.

¶ Decimoquinto ſcribit ſe habere puram conſcientiam ⁊ omnia credere que eccleſia credit. ⁊c̄. Nihil eſt hoc dicere. dūmō ⁊ ſcripta ⁊ ꝟba ꝯtrariū pꝛobent. Scit enim ip̄e que ſcripſerit religioſo patri. magiſtro noſtro Conrado Kolin vlmenſi. v. ka. Fe. Anno. M. D. xij. ꝙ ſcꝫ verba debeāt deſeruire intentioni Si igiť talis fuit ipſius intentio ⁊ adhuc eſt. qualia ſunt eius ſcripta ⁊ verba. hereticum proculdubio ip̄m eſſe dicamus neceſſe eſt. ⁊ id verum eſſe multaruꝫ vniuerſitatum teſtimonia pꝛobāt.

¶ Decimoſexto. Oꝛat humiliter magiſtrū noſtrum. vt erroꝛes heretici ſibi in ſcriptis mittanť Adijcit quoqꝫ Cātet mihi gallus ⁊ flebo. ⁊c̄. ac ſi diceret Cum mihi loca manifeſtata fuerint in quibus erraui. tunc paratus ero omnia reuocare Sed aſtutam vapido gerit ſub pectoꝛe vulpem. Miſſi fuerunt ip̄i articuli. accepit erroꝛes ſuos a doctoꝛibꝰ noſtris. ſed nihil reuocauit vt infra latius poſt epiſtolam vniuerſitatis noſtre ſequentem narrať. ¶ Arrigant igitur hoc loco aures ſuas Reuchliniſte quidam ⁊ in corde doleant qui non erubuerunt falſis ſuſurrationibus circūterre ⁊ multos decipere. dicentes. ꝙ articuli erronei non eſſent

ipi ꝑ noſtros miſſi. ⁊c. Hec autem quia latius infra proba
turus ſum. ⁊ quia in epl'a ſequēti patent. hic miſſa facio.

¶ Decimoſeptimo. hoc in primis notandum eſt ꝙ Joan
nes Reuchlin ſcripſit ſe velle obedire doctoribus noſtris
⁊ omnia ſe facturꝝ. dummodo fieret cum honore nominis
ſui Sic enim (id quod negare non poteſt) ſemꝑ ſcripſit in
omnibus epiſtolis ſuis ad magiſtros nr̄os ab eo miſſis.
Sed quid hoc eſt ſi vanitas non eſt. Pueri volunt male
facere ſed nolunt corrigi. Fur quidam furatus eſt calicem
ſed non vult ſuſpendi. Petrus deliquit ſed non vult con
fiteri. ⁊c. Qui publice peccat publice peniteat ⁊ publice pu
niatur. Non poteſt igit̄ ſcandalum publicum (quod iam
totum pene orbeȝ obumbrauit) e medio tolli. niſi per pub
licam reuocationem. idqꝫ ita fieri debere. vniuerſitates ali
quot ſuis ſententijs approbarunt.

¶ Vltimo. Jubeas (inquit) velim. ⁊ monitus recondam
gladium. ⁊c. vult ſibi per noſtros precipi ſed non vult obe
dire. neqꝫ etiam p̄ceptis obediuit. ſed dum ſimularet ſe obe
dire velle. theutonicaȝ edidit declarationem que nihil fuit
ad ꝓpoſitum. vt ſtatim immediate poſt epiſtolam ſequentē
dicet̄. ¶ Preterea minat̄ nobis hoc loco. dicens. mo
nitus recondam gladium Hoc q̄ꝫ ſit puerile quis non vi
det? Non ſunt tam leues magiſtri noſtri aliaꝝqꝫ vniuerſi
tatum doctores vt vel pompoſis laudibꝰ intumeſcāt. aut
prauis adulationibus cõmoueāt̄. aut minis terreant̄. quo
minus id quod iuſtum eſt in eccleſia dei ꝓficiant. Quid
multa? Minatus eſt ſepiſſime nobis in epiſtolis ſuis. q̄ꝫq̄ꝫ
minus prudenter vt infra latius dicet̄. Quaꝓpter ad conti
nuationem hiſtorie redeundo. quid noſtra vniuerſitas ipī
rñ derit videamus Neceſſe eſt enim vt hoc loco breuis ſim
Nam ſi ſingula ⁊ que in hac epiſtola ⁊ que in ceteris (ma
xime ad parrhyſienſes) falſe ac ꝑperam ſcripſit. explicare
contendero. oporteret me volumen ampliſſimum inſtar
biblie componere Nos igitur que ſequunt̄ ſyncero men
tis oculo ꝑluſtremus. ⁊c.

¶ Hmōi lr̄as ⁊ errores ipi⁹ oc'laris ſpecl'i vna cū gloſſa, ꝓpo
ſuerūt vniuerſitati p̄fati doctores ⁊ de articl'o ad articulū
adnotarunt ⁊ vnanimiter omnia perpendentes vero veri⁹
cognouerunt libellum eſſe ſparſum multis ſcandaloſis ſer
monibus: ⁊ fauore perfidoꝝ iudeoꝝ: contra bonos mores
⁊ hōneſtatē Roma. eccleſie: non attentis per noſtros do-
ctores ſuis gloſſis in calce libri ſatis debiliter appoſitis.
Quod ſi hoc aliquid ad rem faceret ꝙ aliquis deprehēſus
⁊ notatus in aliquo maleficio. velit facere gloſſemata: tūc
omnium furuꝫ peſſimus ac etiam traditores ſuam nequi
tiam in bonā ꝑtem exponere poſſent. ⁊ ſic nunq̄ꝫ eſſet iuſti
cie executio. Verum enimuero. ſcripſerit ipſe q̄uocūq̄ꝫ ſcripſe
rit. fuere inter ſeculares doctores religioſi etiam vt. Dn̄s
Conradus prenominatus in continuo labore. quomodo
poſſint Joannem Reuchlin cōmode eruere: ⁊ maxime cū
ip̄e in lr̄is ſuis ꝓmiſſis ſcripſerit. ſe obtemperaturum ſacre
Romane eccleſie ⁊ vniuerſitati Colonienſi. ¶ Ego igit̄ ꝑ
immortalem iuro deum. ꝙ omnes docti ⁊ predicatores cō
doluerunt Joanni Reuchlin propter ſenium ⁊ eruditio-
nem ſuam q̄ male erat vſus: quo pacto potuiſſent inuenire
viam vt contra ſuam ꝑſonam nihil agerent ſed ſolum ad
ſupprimenda ob honorem eccleſie ſcandaloſa ſua ſcripta:
⁊ propterea miſerunt ad Joannem Reuchlin xp̄ianaꝫ in
ſtructioneꝫ ⁊ adhortatorias lr̄as his v̄bis ſubſequentib⁹.

¶ Vniuerſitatis Colonien̄ chriſtiana inſtructio ad Joan
nem Reuchlin erroris ſui gratia dimittēdi ⁊ ſupprimendi.

¶ Sequit̄ Copia lr̄arum primaꝝ facultatis ad doctorem
Reuchlin in cauſa conſultationis ſue vulgo impreſſe.

¶ Spiritū ꝯſilij ſanioris. Fuit nob̄ ſpectabil' ⁊ egregie vir
poſt proxias nūdinas frāckfordienſes. oblat⁹ quidā tracta
tus ſb̄ titulo ſpeculi ocularis tuo nōie inſcriptus. quē dū
nōnullis ex noſtris reuiſendū examinādū. tradidiſſem⁹. cō
perim⁹ in eo. q̄d neq̄ꝫ ex te neq̄ꝫ ex q̄q̄ꝫ xp̄iano nr̄o ſperaba
mus. te ſcꝫ in eo tractatu in modū ꝯſultatiōis oīb⁹ tuis

viribus annixum vt reuerēdiſſimo in chriſto patri ac prin
cipi electori dño noſtro gratioſiſſimo Vrieli Archipreſuli
Moguñtino. ac ꝑ illũ sereniſſime imperatorie maieſtati per
ſuaderes ſuꝑ negotio libroꝝ iudaicoꝝ. quatenus idem ne
gociũ laudabiliter per eandē Ce. maieſtatem ceptuꝫ intuer
teres. quod vt cōmodius (vti forte tibi viſum fuit) faceres
multa ad reꝫ imꝑtinentia latiſſime porrecto calamo quaſi
quicq̄d tibi in via q̄ ibas occurrere potuit decerꝑe voluiſſes
in vnũ coegiſti. quo factum eſt vt feſtin⁹ ad terminũ q̊ pro
perabas ⁊ incaut⁹ non ſatis probaueris an roſas forte an
vrentes vrticas aut male olentes flores inconcinne in ſtũ
cōponeres Ac ꝑ hoc non ſolũ nimie fautorie iudaice perfi
die notam improuidus apd̕ chriſtianos lectores incurriſti
Sed ⁊ iudeis ipſis crucis ⁊ ſanguinis q̊ nos loti ⁊ redemp
ti ſum⁹ inimicis. qui vti nob̄ relatuꝫ eſt hunc tuũ tractatũ
vernacula noſtra lingua editũ ⁊ imp̄ſſum legunt ⁊ circũ-
ferunt occaſionē p̄ſtitiſti quo ampli⁹ nos irrideant. quādo
inter xp̄ianos ⁊ quidē inter eos qui inprimis docti reputā
tur te vnicũ inuenerũt. qui ſuā cauſam agat tuter̄ ac defen
dat. q̄ſi neqꝫ chriſtũ neqꝫ v̄ginem matrē neqꝫ apoſtolos ne
qꝫ fidem noſtrā intemeratā blaſphement vnq̄ꝫ aut vitupe
rent. ſꝫ quicq̄d faciāt. aut maiores coꝝ ſcripſerint in ſui de
fenſionem ⁊ nulli in preiudiciũ aut vituperiũ fecerint. Et
quia vt illud imperatorie maieſtati ſufficienter perſuadere
poſſes varias ⁊ quaſdam inualidas rationes aranearum
telis fragiliores adduxiſti. auctoritates quoqꝫ diuerſas
ſcripture ſacre ⁊ ſacroꝝ doctoꝝ renitentes ad ſenſum quē
tu volebas cōtorſiſti Nōnullas etiā ꝓpoēs male ſonātes
⁊ piaꝝ xp̄ifideliũ auriũ offenſiuas hinc inde interſeruiſti
quo ſuſpectum te reddis quaſi nō caſte pure ⁊ ſinceriter vt
oportet de fide de ſcripturis ſacris de eccl'iaſticis tractato
rib⁹ ſentias Quod nos vehementer ⁊ plus quam dici po
teſt dolem⁹ vtputa. con membro noſtro infirmato pro xp̄ia
na pietate cōdolentes Nam teſte apoſtolo omnes vnum
corp⁹ ſum⁹ quotq̄t in xp̄o baptizati ſum⁹ Ne ergo malũ
hoc latius in alios ſerperet Neqꝫ in eo tu computreſceres
nec ꝑfidi iudei in immēſuꝫ gl'iarent͛. Mature deliberauim⁹
de mō ꝑ q̊ nos ⁊ alios quoꝝ id maxime intereſt huic malo
occurrerer͛. veꝝ nūc paucis exactꝭ dieb⁹ venerādi mgr̄i nr̄i

Arnoldus de Tungeri ⁊ Conradus kolin confratres no
ſtri nobis quaſdam lr̃as ex te ad ſe datas oſtenderunt ⁊ le
gerunt. quibus reuera non parum fuimus exhilerati. ꝙ
illis infirmitatem tuam ⁊ improuidum errorem humiliter
ac catholice fatebaris. rogando eoſdez. quatenus te noſtro
collegio commendarent ac ſingula in ꝑtem benigniorem
coram nobis interpretarent̃. Quod ⁊ ipſi diligent̃ cum mag
na charitate (quemadmodum petiſti) facere curauerunt.
Effecerunt quoqꝫ his litteris vt te catholicum eccleſie verꝫ
⁊ obedientem filium reputamus ⁊ reputabimus. ſi quod
vulgo male ſparſiſti recolligere ſtudeas et lapides tollere
quo alij in via dei ſunt offenſi. ſicut in hieremia ſcriptū eſt.
tollite de via lapides. verꝫ quia te ſcripſiſti non meminiſſe
vbi nam ſcandali occaſionez preſtitiſſes aut ſcripturas ex
poſuiſſes aliter q̃ʒ patiat̃ intellectus eccleſie. Idcirco his
noſtris lr̃is indicem implicatum mittimus in quo annota
te ſunt propōes ⁊ allegationes ſpſim ꝑ te ex ſcriptura ſa
cra ⁊ ex vtroqꝫ etiam iure impertinenter allate. ſuꝑ quibus.
(vt nobis viſum eſt) in apologetico tuo. quod latine ſcrip
tum conſultationi tue iunxiſti. non ſatis pro fidei tue ſyn
ceritate te expurgaſti Super his ergo petimus vt per tua
ſcripta nos latius mentem tuam reuelando informes aut
exemplo humilis ⁊ ſapientis Auguſtini palinodiam can
tando retractes. hec enim eſt ingenua ⁊ vere chriſtiana cū
charitate ſeueritas: corrigere atqꝫ emēdare opus quod im
prouida ⁊ male circumſpecta feſtinātia ſtruxit. quatenꝰ in
tegritatem in te ſuā fides incontaminata cuſtodiat. Vale
Anno. M. D. xij. ſc̃da Januarij.

¶ Ex his lr̃is poteſt vnuſquiſqꝫ amator veritatis funditus
ꝑcipere. ꝙ laudabilis vniuerſitas Colonienſis (in qua tot
egregij ⁊ honeſti ⁊ bñ docti viri ſt̃) non fuerit inclinata Jo
annem Reuchlin ledere aut honorem eius carpe. ſed ſolū
mō ſupfluam maliciam chriſtiane eccleſie extinguere ⁊ ab
hominibus tollere. ⁊c̃. Nunc ſi Reuchlin ita feciſſet quē
admodum ſcripſerat ſe facturꝫ. tunc in hunc vſqꝫ diem ni
hil de hac cauſa ſciretur. fuiſſetqꝫ penitus extincta Verum
Reuchlin ꝑtinax effectus pro ſuis peccatis nullum vole
bat pati dolorem: etiam diabolus ſuꝑbiam ſuaz deponere

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-497706-p0058-4

nolebat nec dicere potuit. domine miſerere mei. Erraui ⁊ iniuſte feci. quemadmodū Regius propheta ⁊ diuus Auguſtinꝰ fecerunt. Sed Reuchlin tandē aſtucia ſua effinxit in conſultationem ſuam ⁊ etiā in ſuas antiquas declarationes. alias nouas ⁊ theutonicas interpretationes. quibꝰ nomen dedit Clara ocularis ſpeculi declaratio ad obtinendā in mūdo illā. credēs ſe noua illa theutonica declaratōe voluntati doctoꝝ ⁊ ſcādalo publico ſatiſfacere potuiſſe. Sed hꝰ q̄ꝫ oīno puerile eēt ⁊ vanū nemo bonꝰ ignorabit.

Nota lector.

¶ Ad hoc igit̄ declarandū. fuit ſepe admonitus Joānes Reuchlin a noſtris. ⁊ id quidem piiſſime. vt illius ad noſtros ⁊ noſtroꝝ ad illū epiſtole teſtant̄. vt tandem beatum Auguſtinum ſequendo. errores ſuos legitimis ⁊ apertis ⁊ ſufficientibus declarationibus reuocaret. Qd̄ cum ſe facere velle callidiꝰ promiſiſſet edidit theutonicas declarationes cum aliquot inuectiuis paꝝ aut nihil a latinis antea impreſſas diſcrepātes. Hoc ergo vbi doctores noſtri conſiderarūt. ⁊ nihil ab eo preter verba ac illuſionem acciperēt, iuſtiſſima occaſione contra eum habita. publice contra eū ſcripſerunt. ⁊ id quidem nō ſolum doctores ipi Colonienſes. veꝝ ⁊ alij pleriqꝫ diuerſaꝝ vniuerſitatum doctiſſimi celeberrimiqꝫ viri vt poſtea ſequet̄. Hanc igit̄ ob cauſam ſereniſſimus ipe imperator. gratioſiſſimus noſter dominꝰ ⁊ ſupmus defenſor chriſtianitatis ex innata charitate ⁊ deuotione quā erga fidem chriſtianā habet: publicum mādatum contra Joannem Reuchlin emiſit. ſonans de verbo ad verbū hoc modo.

¶ Mandatum contra ſpeculum oculare Joānis Reuchlin ad areſtādum ⁊ deponendū in locis ad vlteriorem cōmiſſionem.

NOs Maximilianꝰ dei gratia electus Romanoꝝ Imperator ſemp Auguſtꝰ. ac Germanie. Hungarie Dalmacie ⁊ Croacie. ⁊c. Rex. Archidux. Auſtrie. dux Burgū

die ⁊ Brabantie ⁊ Comes palatinus. ⁊c. optamꝰ ſiue nun
ciamus omibus impij electoribus: principibus tam eccl'ia
ſticis ꝙ̄ ſecularibus prelatis: Comitibꝰ. liberis dn̄is Equi
tibus auratis. ⁊c. Capitaneis: Schulteris: Conſulibus.
Senatoribꝰ: Ciuibꝰ: cōmunitati ⁊ omibus reliquis nr̄is
⁊ impij ſubditis ac fidis. in quacūqꝫ dignitate ſtatu ve ſunt
⁊ p̄ſertim conſulibꝰ ⁊ ſenatui franckfordienſi. ⁊ quibus he
noſtre lr̄e indicant̄ noſtram gratiam ⁊ omne bonum. Ve
rabiles illuſtres chari nepotes electores imperij principes
nobiles. honeſti. deuoti ⁊ chari nobiſqꝫ fidi. Nobis comp
tum eſt Joannem Reuchlin legum doctorem. aliquos li
bellos compoſuiſſe. impreſſiſſe ac publice vendidiſſe. atqꝫ
emiſiſſe. in quibus ip̄e inter reliquos valde multos articu
los expreſſit. qui iudaicoꝝ libroꝝ negocio vtiles ⁊ noſtre
xp̄iane fidei in contumeliam eſſe poſſent. ꝓpter quos iudei
nō ſolū in ſua obſtinata cecitate roborarent̄ ſed etiā multi
xp̄iani ſimplices peruerterent̄. In hoc nobis tanqꝫ Roma
no Imꝑatori ac ſup̄mo capiti ⁊ defenſori xp̄ianitatꝭ proſpi
cere cōuenit. Mandamꝰ igit̄ vobis omnibus ⁊ vnicuiqꝫ
vr̄m ſub pena amiſſionis gratie noſtre. diſtricte mādantes
ac etiā volētes ꝙ vos p̄noīatos libros Joānis Reuchlin
vbiqꝫ in vr̄is prouincijs. ciuitatibꝰ ⁊ ducatibꝰ: vēdere aut
emittere nequaqꝫ ꝑmittatis. Sed eos ad manꝰ vr̄as ꝑ ar
reſtationem recipiatis. ⁊ id quidē ꝑ cautionem noſtre pene
In hoc expletis nr̄am ſynceram demandationē. Datum
Colonie ſeptimo die menſis Octobris Anno. ⁊c.

Per Regem pro.
ad mandatum dn̄i Imꝑatoris.
Serenteiner.

¶ Nunc poſtqꝫ mādatū tale cōtra Joānem Reuchlin ex
auditum eſt ⁊ ſe nullo pacto excuſare poſſet. Itemqꝫ cū vi
deret excellentiſſimū doctorē mgr̄m nr̄m dn̄m Arnoldum
de Tungari ex mādato legitime ⁊ ſancte ꝯtra cū ſcripſiſſe
ſicut iam p̄narratuꝫ eſt. accepit ad ſe alios ſeptē immūdos
ſp̄us eos cōmouens aduerſus vniuerſitates ⁊ inprimis cō
tra venerabilē deuotū ⁊ apprime doctū viꝝ mgr̄m Arnol
dum de Tungari. p̄cipuū amatorē veritatis. de quo etiam

Joãnes Reuchlin ſepiſſime oĩs excellẽtie in ſuis lr̃is teſti monium dedit. ſe ei ꝑ omnẽ obedientiã ſubmittens Sz dia bolus qꝛ mendax eſt ⁊ omnẽ ꝑtinaciam inſibilat omnẽq; maliciã. libellũ quendã famoſuz bonarũ auriũ offenſiuum ſuã vicz impudẽtiſſimã defenſionẽ de nouo ipſe edidit ⁊ ad nũdinas ciuitatis franckfordienſis vt venderet emiſit. ꝓpẽ quod iudei maxĩe letabantᷣ. dicentes. ꝙ deus nũq̃ defuiſſet eos in ſuis tribulationibus Quemadmodum plebanus franckfordienſis ad magiſtrum Arnoldum de Tungari ſcripſit. quo pacto Judei ex libris Reuchlinianis deterio res eſſent facti. que littere ſic ſonant.

¶ Poſt deuotam ſui recõmendationẽ. S. P. D. Venera bilis ⁊ Egregie dñe doctor. binas litteras . D. D. pridie ꝑ mgrm̃ Georgiũ de Nurnberga accepi. vnas quibus ſcat . D. v. quid de libello Reuchlin actũ ſit ⁊ gaudeo vehemẽ ter eſſe viros bonos pro ꝟitatis defenſione decertantes. ne impij iudei de noſtra religione riſum decetero vt hacten⁹ fecerunt moueant Quia manifeſte nobiſcum dixerunt ꝙ dñs nunq̃ dereliquerit eos. ſed ſemꝑ nouos mittat defen ſores Altere lr̃e erant copie lr̃arum Reuchlins. in quib⁹ ſatis ſe humiliat. vtinam hoc antea feciſſet. priuſq̃ virus hoc in religionem ⁊ curioſos chriſtianos effudiſſet. ⁊c̃. Valete meq; vt veſtrum diligite Datum Franckfordie in die Scholaſtice virginis. Anno. ⁊c̃. duodecimo.

Petrus meyer Francfor denſium plebanus.

¶ Verumenimuero. quia Joãnes Reuchlin vltra mãda tum imperatoriũ (vt ante dictum eſt) nouum libellum fa moſum edidit in malum exemplũ oĩm hominũ (cui eſt no mẽ defenſio) ſed poti⁹ offenſio. Ce. m. iuſte prouocata ſcd̃a vice. alterũ mãdatũ emiſit ꝑ totũ impꝰium contra Joãnis Reuchlin vicioſos libros hoc eſt contra oculare ſpeculuz ⁊ ipſius defenſionẽ iniuſtã ſic ſonãs.

¶ Nos Maximilian⁹ ⁊c̃. optam⁹ ⁊ nũciam⁹ om̃ib⁹ ⁊ ſingl̃ impij electorib⁹. pri. tã eccl̃iaſticis q̃ ſcl̃arib⁹ plat; Comitib⁹ liberis dñis, equitibus auratis Capitaneis. cõſulibus. ⁊c̃.

Omnibus etiā alijs·nobis ⁊ impio noſtro ſubditis cuiuſ
cumqꝫ ſtatus aut conditōis exiſtentibꝰ.quibus he noſtre
imperiales lrē aut copie fideles exhibite.lecte.aut pronun
ciate fuerint.⁊c̄.noſtrā gratiam ⁊ omne bonum Venera
biles.illuſtres chari nepotes electores impij.principes no
biles.honeſti.deuoti nobiſqꝫ fidi Sicuti nos tpe exacto in
honorem ⁊ laudē omipotentis dei.etiā ſuſtentationez no
ſtre ſacre fidei.ipſis iudeis in imperio noſtro exiſtentibus.
eoꝝ Thalmud ⁊ alios libros.quibus cōtra fidem chriſtia
nam ⁊ ſua precepta vtūtur.⁊ per hoc in vlteriorem errorē
deueniunt.tollere decreuimꝰ.Et propterea aliquos libros
videre ⁊ auferre permiſimus.Itemqꝫ cum nunc propter
noſtra imperijqꝫ noſtri negotia ingentia in hoc ad tempꝰ
quieſcendum duximus.volentes tamē cum tempe in hoc
negocio vlterius tractare.facti nūc ſumꝰ certiores.qūo Jo
annes Reuchlin legum doctor·ſingulariter iteꝝ ⁊ nuper
emiſerit ⁊ impmi publice fecerit libellum quendā.in quo
ipē totam facultatē theologicam vniuerſitatis Colonien
ſis.⁊ honeſtum nobiſqꝫ deuotum viꝝ Arnoldum de Tun
gari ſacre ſcripture doctorē qꝫ turpiſſime carpat ⁊ infamet
Cum igit̄ talis libellus famoſus noſtro ꝓpoſito ſit ꝯtrariꝰ
⁊ cōis plebecula deterior efficiat̄.huius cauſa.nobis tanqꝫ
Romano Impatori.ſupmo capiti ⁊ protectori eccl'ie xpia
ne diligenter proſpiciendum eſt.Quare mandamꝰ vobis
omibus ⁊ preſertim noſtris charis nepotibus ⁊ electoribꝰ
impij Archiepis Moguntino Colonienſi ⁊ Treuerenſi.
etiam heretice prauitatis inquiſitoribꝰ.vt vos tales preta
ctos libros quos Joannes Reuchlin in cauſis iudeoruz
edidit.in vrīs prouincijs.ciuitatibꝰ e medio tollatis ⁊ ſup
primere faciatis.nec eos vendi.aut emi pmittatis ⁊ id per
penā noſtrā ad hoc reſeruatā.vrīs etiā mandādo vt hmōi
libri ſupprimant̄.ita vt illis eiſdem libris nemo peior effi
ciat̄ aut infamet̄. In hoc ſynceriter facietis noſtrā volunta
tē.Datū in Confluentia.nono die menſis Julij.Anno.⁊c̄.

Per Regem.pro.

Ad mandatum Ceſarie maieſtatis proprium.

Gabriel vogt.

Nota Primo.

¶O tu chriſtiane qui conſcientiã habes. intuere obſecro
veritatem. ⁊ noli leuibꝰ caligantis fumuli ſcriptis inuerti
deqꝫ gradu ſapiẽtie in ſentinam ſtulticie deijci. Noli inqꝫ
obliquis ac plane falſis Reuchliniſtarum ꝑſuaſionibꝰ in
ſcylleos ſcopulos. inqꝫ cecitatis inuolucra ⁊ in perplexas
labyrinthi ambages detrudi Nõne ex his duobꝰ precedẽ
tibus mãdatis ſatis ſupqꝫ liq̃t. sereniſſimũ noſtrum impa
torem. nunq̃ꝫ Joãni Reuchlin demandaſſe. vt vel hereſim
in ſua conſultatione ſcriberet. vel ſcandala. inuectiuas. op
probria. falſitates. iniurias. blaſphemiam. cõtumelias ac
mille tãdem mẽdacia aut plura fortaſſe. in ſua (vt ipe ait)
defenſione. turpiter nimiſqꝫ impudenter. nullis etiam pre
cedentibus demeritis (modo rem ipam rite libremus) effu
tiret Quippe ſi talia Ceſarea Ma. (quod abſit) impaſſet.
nũq̃ꝫ poſtea inhibuiſſet. Quod q̃ꝫ ſit verꝝ nemo eſt omniũ
qui non videt. Verꝝ de his ⁊ alijs pluribꝰ ineptijs atqꝫ mẽ
dacijs latius infra ſub breuiloquio dicemus.

Nota Scdo.

¶Ego Joannes Pepericornus ſcripſi ſtatim ſup̃. me vo
verius probaturꝝ ipm ſcꝫ Joannem Reuchlin nr̃m calũ
niatoreꝫ ſuas hereticas prauitates ſtygioſqꝫ ſuos errores.
a noſtris doctoribus (id quod in hũc vſqꝫ diem Reuchli
niſte ipi falſo negarunt) ꝑ lr̃as in ſchedulis recepiſſe. Hoc
enim ⁊ ſi ex epiſtola vniuerſitatis noſtre ad ipſum miſſa
⁊ hic pauloante ad oculũ poſita ſatis liqueat. tamen in ve
ritatꝫ confirmationẽ. ⁊ maxime vt nodus nodo vinciatur.
afferre in medium libuit. q̃ in epiſtola ſua ad primas theo
logice facultatꝫ litteras. ſexto kal. Fe. Anno. M. D. xij. ex
Stutgardia noſtris doctoribus ſcripſerit Sunt igit̃ hec
ipſius verba. ¶Cupitis primũ de me experiri. ſim ne
deſertor an amator veritatis catholice Quare ꝓpoſitiões q̃ſdã
ex meo conſilio de cremandis iudeoꝝ libris dato. que vo
bis friuole. ſcandaloſe. ⁊ minus bene ſonãtes videant̃ exce
pi. earumqꝫ exemplũ ad me veſtris cum lr̃is tranſmiſiſtis.

deſyderātes vt poſt declarationes. p̄us a me ſimul cū cōſi
lio meo editas latiꝰ mentē meā reuelādo. vr̄as dn̄ationes
informē. qꝛ nō ſatis pro fidei mei ſynceritate (ſm ꝙ vobis
viſum ſit) me expurgauerim Ubi profecto latere nō p̄t ſed
ſeip̄m plane oſtendit ingens virtus humilitatꝫ veſtre. qui
vt vnanimes idem ip̄z ſentiamꝰ. nihil ꝑ contentionē. neqꝫ
ꝑ inanem gl'iam in vera q̄dem hūilitate a me poſcitis vlte
riorē declarationez ſiue informationē vt lr̄e vr̄e ſonāt Ego
ṽo agnoſcens ingenij mei tenuitatē quod ſentio q̄ȝ ſit exi
guū. explicare theologicas ſubtilitates. mihi tanq̄ȝ laico et
quidē digamo temere nō arrogauero Cui explicatōes fidei
⁊ ſingulares eiꝰ deciſiones recte licebit ſine culpa ignorare
Defero aūt omnē hmōi honorem excellentiſſime facultati
vr̄e. paratꝰ nūc ⁊ ſꝑ vbicumqꝫ errauerim benigne potiꝰ cor
rigi in miſc'dia a iuſto q̄ȝ vt caput meū impinguet oleū pec
catoris. ⁊c. hec ille. Ex iſtis verbis (chariſſimi mei) ſa
tis patet. aduerſarium nr̄m ſuos errores a noſtris recepiſ-
ſe. ⁊ ob idip̄m Reuchliniſtas pleroſqꝫ in hunc vſqꝫ diem
ſatis miſere per deuia etiā ⁊ ſcienter q̄d peiꝰ eſt aberraſſe.

Nota Tertio

¶ Ex verbis precedentibus Joannis Reuchlin multa
etiam p̄ter id quod volui conſiderant. Primo ꝙ fatet̄ cō-
ſilium ſuū vna cū declarationibus (vt ſupra dictuz eſt) in
lucem veniſſe. Sc'do ꝙ g̃to accepit animo. noſtris (vt ipi
ſcripſerunt) ſe minus per ſuas elucidationes ſatiſfeciſſe. cū
tamen poſtea in ſua offenſione ob hāc cau'd rationem plu
rimuz blaſphemet atqꝫ indignet̄. Tertio dicit ꝙ noſtri do
ctores. nihil (ſicutiverum eſt) per contentionez aut per in-
anem gloriam queſierint. ⁊c. Hiſce ſuis ⁊ alijs verbis q̄trū
in ſua tandem offenſione inconſtanter contradixerit. pauci
admodum ſunt qui idipſum ignorent. Reliqua igitur
que ſuperſunt ⁊ ex precedentibus aduerſarij. aut in Chri-
ſto potius amici verbis capi poſſunt. optimo cuiqꝫ diſcu-
tienda relinquo. .:. .:. .:.

Nota Quarto

¶ Poſſet hoc loco Reuchliniſtaꝝ mihi aliquis obiectare
Noſter fortaſſe Capnion latiores adhuc informatiōes ab
vniuerſitate tua ſibi mitti deſiderauit. Quid obſecro tot ac
tantis informationibꝰ vltro citroqꝫ opus eſſe potuit. vbi
antea (vt ſtatim ip̄e confeſſus eſt) ſuas edidiſſet in oculare
ſpeculum declarationes. ⁊ poſtea theutonicas. ſub eadem
pene forma (vt ſupra memoratum eſt) edendo nihil ad reꝫ
fecerit. quin potius noſtris illuſerit. Qualis eſt ille doctor
aut potiꝰ (vt mihi tempereꝫ) ſeductor. qui duplices in ſua
ſcripta declarationes ſcribendo. diuerſaruꝫ vniuerſitatum
doctoribus pro fidei ſynceritate ac puritate ſatiſfacere nō
poteſt? Nunquid alijs vniuerſitatibus ac conſultoribus
commentarijs. declarationibuſue eſt vllis opus? Minime
inq̄. Syncere etenim ⁊ catholice ſcripſerunt. ¶ Itemqꝫ ſi
latiorem adhuc declarationeꝫ ſupra q̄ oportuit habere vo-
luiſſet. debuiſſet tandem ⁊ ab Erphordenſibus ⁊ a Mogū-
tinis ⁊ a tribus potiſſimum illis (de quibus ante dictuꝫ
eſt) clariſſimis viris ſibiqꝫ finitimis ſuorum errorum lati-
bula queſiſſe.

Nota Quinto.

¶ Nūc aūt q̄ de informatiōibꝰ loquimur. q̄s a nr̄is docto-
ribus nimis ſuperabundāter expoſtulauit. conſideremus
oportꝫ ipſius hoīs inſciciam. Noſſe enim debuit. publicaꝫ
ſibi dūtaxat reuocationem. ⁊ nihil aliud. tum ad honoreꝫ
Jheſu chriſti tum ad fidei augmentum. tum ad eccl'ie fir-
mitatem omniūqꝫ chriſtifidelium saluteꝫ reſtare. Illa etem̄
vera atqꝫ om̄ibus ſufficiens declaratio fuiſſet. Nā quid ne-
ceſſe erat illi vt tam curioſe tanqꝫ arroganter in orthodoxe
fidei negocio ſcriberet. vt nunc ſit ſibylla opꝰ interprete?
Nō emeritꝰ miles ſed tyro ſepiuſcule redarguendꝰ. Quid
capularis ſenex ⁊ qui doctiſſimum ſe haberi vult tantas
ſuorum ſcriptorum ab alijs declarationes expoſtulabit?
Ridicula me hercule res eſt ac penitus deteſtanda. voluit
fortaſſe ad longum platonis annum ⁊ ad kalendas gre-
cas informari. vt ſic longo annorum diſcurſu euoluto. in
ſua ip̄e hereſi aut opiniōe p̄ua (citra tn̄ ſui nominis notā)

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-497706-p0065-2

ꝑmaneret ⁊ abſq̄ condigna correctiõe immunis euaderet. ¶ Ceteꝝ quid in om̄ibus ſuis ſcriptis facit amicꝰ noſter r Lupũ in ꝑiculis emulat̄. qui in foſſã incaute lapſus. quo magis exitum vnguibus ſcalpendo parat. eo magis ⁊ os ⁊ oculos ſtercoribus opplet Nullis igit̄ ambagibus. null̄ contẽtionibus. nullis inuectiuis. nullo mendacio. nullo colore. nulla tandẽ eloquentia ſeſe his rationibus exoluet. ſed hõ infamis (niſi nouũ viꝝ induat) in ẽtnũ ꝑmanebit.

Sequit̄ hiſtoria

Nam reliqua latius infra dicentur.

¶ Quamq̄ Archiepi ⁊ heretice prauitatis inquiſitor duplices illos ſcandaloſos libros. hoc eſt ⁊ oculare ſpeculum ⁊ defenſionem ipſius Joannis Reuchlin iuxta cõmiſſionẽ ⁊ mandatum Ceſaree maieſtatis tollere ⁊ ſuppmere eueſtigio licite potuiſſent. tamen ne Joãnes Reuchlin poſſet interloqui aut conqueri (quemadmodũ a principio huiꝰ negocij in hunc vſq̄ diem fecit) ſic heretice prauitatis inquiſitor ex commiſſiõe Archipreſulum ſcãdaloſos libros Joannis Reuchlin nõ ſolũ in vniuerſitate Colonienſi viſendos doctoribus prebuit. veꝝetiam in alijs vniuerſitatibꝰ om̄i honore ⁊ laude dignis. vꝫ Louanienſi Erphordenſi. Moguntinenſi. qui ſimul cum Colonienſibꝰ libros illos examinauerũt ⁊ ad vnguẽ ꝑpendẽtes ſuis ſententijs doctrinalibus quid de illis agi potiſſimũ debeat deciderunt ⁊ ſancte determinauerunt. quemadmodũ nũc de ꝟbo ad ꝟbuꝫ legi poteſt.

¶ Sententia venerabilis ⁊ laudabilis vniuerſitatis Louanienſis facultatis Theologie cõtra ſpeculum oculare Joannis Reuchlin igne cõburendum pronunciata.

¶ Decanus totaq̄ facultas ſacre theologie vniuerſitatis ſtudij louanienſis. vniuerſis ⁊ ſingulis has noſtras lrãs viſuris. vel cum legent̄ audituris. Salutẽ Quamq̄ quilibet chriſtianus vero ac recto catholice fidei amore feruẽs

paratiſſimus eſſe debeat vt hereſes errores doctrinaſqꜫ pra
uas cõtra ſanctam fidez obortas pro ſui ingenij modo ex
tirpet atqꜫ eliminet Maxime tamẽ ⁊ ſpecialiter ſacre theo
logie profeſſoꝝ eſt prouincia. vt oſtendant. declarent ⁊ per
modum doctrine definiant que aſſertio heretica. que erro
nea. que poſtremo in fide ſuſpecta cenſeri debeat. vt parati
ſint rationem reddere de ea que in chriſtianis eſt fide. ne fi
lij tenebraꝝ pluſ q̃ꝫ oporteat ſapientes. in ſimpliciũ menti
bus catholice fidei lumen vel obſcurent vel extinguant.
Nup itaqꜫ venerabilis ac p̄clarus dñs ⁊ magiſter noſter
Jacobus de Hochſtraten. religioſus ordinis p̄dicatoꝝ. ar
tium ⁊ ſacre theologie profeſſor eximius. necnon heretice
prauitatis inquiſitor. libellum quendã ad nos attulit ſede
cim folia continẽtẽ. quem ⁊ ip̃e pñs ⁊ venerabilis decanꝰ,
totaqꜫ ſacra theologica facultas alme vniuerſitatis Colo
nieñ ꝑ lr̃as petierunt per nos legi. ⁊ viſitari ⁊ an recta ac in
tegra per omnia eſſent que contineret cenſeri. ¶ Nos vo
volentes libẽter tam ſanctam prouinciam obire. volentes
item p̄memorate facultati in quibꝰ poſſumus gratificari.
idqꜫ pro veteri inter nos predeceſſoreſqꜫ nr̃os atqꜫ eos ſin
gulari neceſſitudine libellum prenominatũ per ſingula fo
lia notarij noſtri manu ſubſignatum. quibuſdã ex ꝯfratri
bus nr̃is viſitandũ. legendum. examinandũqꜫ cõmiſimus
⁊ deinde ip̃i quoqꜫ oẽs vna cor̃ in loco cõgregati. qua po
tuimus vigilantia viſitauimus ⁊ relegimus. ſingula dili
genti examine ꝑpendentes Quod quidẽ cum faceremus
vnicorditer cenſuimus. libellum ip̃m varijs erroribus ⁊
aſſertionibus in fide non parꝝ ſuſpectis paſſim eſſe reſpſuz
⁊ inprimis pertinaci iudeoꝝ perfidie cõſentanea continere
Ideoqꜫ concorditer vnanimiqꜫ ſuffragio. matura delibera
tione preuia. iudicauimus libellum nõ ſolũ eſſe reijciendũ
ac reprobandum. ip̃iuſqꜫ vſum omnibus inhibendum.
verumetiam totuz igni exurendum. vt erroꝝ ip̃ius nulla
radix extet vnde eidem denuo pullulare poſſint. In horꝝ
autem teſtimonium curauimus hanc noſtram ſententiaz
ſeu cõcluſionem ꝑ notariũ nr̃m libello p̄dicto aſcribi. ac ei
dem Sigillũ q̃ in ſimilibꝰ vtimur ꝑ cordulaz appendi. Da
tum louanij. Anno dñi. M. D. xiij. Menſis Iulij. xxviij.
memorato ſigillo nr̃o in teſtimoniũ p̄miſſoꝝ bis appenſo.

¶ Sententia facultatis theologice ſtudij Colo
nien̄ cōtra ſpeculum oculare Joānis Reuchlin
igne cōburendum pronunciata.

¶ Uniuerſis ⁊ ſingulis p̄ntes lr̄as noſtras viſuris. lecturis vel audituris. Decanꝰ facultatis ſacre theologie inſignis vniuerſitatis ſtudij Colonien̄. ceteriqꝫ doctores ⁊ magi-ſtri in eadem facultate actu regentes. obſequioſam recom mendationem ac ſalutez in domino. Tametſi vniuerſaliter quiuis vere chriſtianus ex fidei catholice zelo ⁊ chriſti Je ſu domini noſtri charitate etiaz ad ſanguinem vſqꝫ in cor dis ſynceritate. operis effectualiter exhibitione ⁊ vite corꝑa lis diſpendio inimicis ac corruptoribus fidei ſacroſancte reſiſtere debeat ⁊ reluctari. precipue tamen ſacre theologie profeſſoribus eloquioꝝ diuinoꝝ tractatoribus negocium huiuſcemodi incumbit. quatenus armatura dei induti. lū bos charitatis ⁊ veritatis precincti. lorica iuſticie circunda ti. ſcuto fidei armati. galea ſalutis cooperti. ⁊ bicipiti vibrā tiqꝫ gladio verbi dei muniti. ad reſerandum veteris legis typum. ⁊ euangelice veritatis miſteriū inueniant idonei ⁊ ad reſiſtendum omni aduerſe poteſtati parati. Quatenus xp̄i ſaluatoris noſtri ⁊ orthodoxe fidei inimicoꝝ emulato rum atqꝫ pſeudo doctoꝝ molimina. errores atqꝫ ſuſpectas doctrinas. ab area eccl'ie doctrinaliter definiendo valeāt ex-tirpare. ¶ Quo circa dum dudū libellus quidā (cui titulꝰ ſpecli ocl'aris inſcribit̄) nob oblatꝰ ⁊ ad examinād traditꝰ fuiſſet. in quo de Thalmud ⁊ quibuſdā alijs iudeoꝝ libris nō cremandis agebat̄. eundemqꝫ tunc multipliciter ſuſpe ctum habuiſſemꝰ ⁊ iudaice ꝑfidie inordinate fauentez. fui mus tamen nuꝑ denuo per Egregium venerandūqꝫ p̄rem ⁊ dn̄m mgr̄m nr̄m Jacobū de hochſtraten. religioſum ordi nis p̄dicatorum. Artiū ⁊ ſacre theologie eximiuz profeſſo rem. necnō heretice prauitatis inquiſitorē. propter nōnulla imperialia ceteroꝝqꝫ Archipſulum mādata. ip̄m (vt aſſe-rebat) vrgentia legitime requiſiti. quatenus eundem libel lum quem in vernacula lingua impſſūz in ſe viginti folia ꝯtinentē denuo nobis obtulit rurſum legere ⁊ viſitare dig naremur. Et an talis hn̄dus eſſet qualē illū publica fama ⁊ p̄fata mādata viderentur reputare. Nos igit̄ intuitu dei

⁊ catholice fidei benigne hoc onꝰ ſuſcipientes. volenteſqꝫ etiam cauſis ſupranoīati inquiſitoris pro noſtro debito nō deeſſe. prenoīatum libellū certis ex confratribus noſtris et mgr̄is iterū reuiſendum diligentiuſqꝫ legendum ac exami‑nandū cōmiſimus Poſt quorū iudiciū ⁊ diligentiſſimuꝫ examē facultaliter ad nos reproductum Omnes ⁊ ſinguli ſub debito preſtiti iuramenti in eodem loco cōgregati dili‑gentia nobis poſſibili ſimul ſingula perluſtrauimꝰ. matu‑reqꝫ omnia perpēdentes tractauimus Et cū hoc faceremꝰ cōcorditer cenſuimꝰ ⁊ deliberauimꝰ libellum ipm pias au‑res chriſtifidelium ⁊ maxime ſimplicium grauiter offende‑re. multos quoqꝫ ⁊ varios articulos in fide plurimū ſuſpe‑ctos; ⁊ ſcādaloſos hereſim quoqꝫ ſapientes ⁊ iudeorū in pri‑mis perfidie conſentaneos cōtinere. Quapropt̄ vnanimi cōſenſu matura deliberatiōe preuia. iudicauimus p̄fatum libellum viginti foliorū per ſingula folia notarij noſtri ma‑nu ſubſignatum. nō modo ſupprimenduꝫ aut de manibꝰ chriſtifidelium tollendum. vſumqꝫ eiꝰ inhibendū. verūetiā flammis tradendū ⁊ igni cremandū eſſe. ne eius aliq̄tenus memoria remaneat. quo aliqn̄ in futurū ex eo poſſit error aut ſcandalū repullulare. in quorū p̄miſſorū oīm ⁊ ſinglorū fidem robur. ⁊ euidens teſtimoniū. hanc noſtrā ꝯcluſionē ⁊ ſniaꝫ catholicam ꝑ notariū noſtrum publicū illi libello (vt p̄fertur) nobis pn̄tato aſcribi fecimus Necnō ſigilluꝫ facultatis nr̄e p̄memorate eidem ꝑ cordulā ſericeā appendi Datū ⁊ actū Colonie in publica nr̄e ſacre theolo. facultā. ꝯgregatione In inſigni Cōuētu fratrū miorū habita Anno ſaluatoris dn̄i nr̄i Jeſu xp̄i. M. d. xiij. die. xvi. mēſ Augu.

¶ Sententia honorande facultatis theologice vniuerſita‑tis Erphordenſis pronunciata contra ſpeculum oculare ab Joanne Reuchlin editum. ſupprimendum ⁊ e mundo auferendum. cum tali annexo vt nulla gloſſemata nulle‑qꝫ declarationes (id quod notatu digniſſimum eſt) illud ſeu illum ſaluare poſſint.

¶ Quādoquidē oīm eſt ⁊ eorū maxime qui ſacroſctē theo‑ſophie profeſſioni ſacramēto ſeſe ꝯſtrinxerunt fidei veritati

vbi in periculo verſari videt̃ fidele perbibere teſtimoniuꝫ
Nos Hermānus Serges de doꝛſten artiū ⁊ ſacre theolo
gie pꝛofeſſoꝛ. decanus ceteriqꝫ magiſtri modo in ſtudio ge
nerali ac vniuerſali Erphoꝛdenſi Theologicam facultatē
repꝛeſentātes per venerabilem ⁊ religioſum prēm artium
⁊ ſacre theologie pꝛofeſſoꝛem eximiū oꝛdinis fratrum pꝛe
dicatoꝝ Conuentus Colonieñ. patrem Bernhardum de
Lutzenburgo requiſiti. quo libellum quendā decem ⁊ no
uem chartaꝝ de erroꝛib⁹ falſis· impijs· male ſonantib⁹. ac
hereticis ꝓpoſitionibus multoꝝ opinione ſuſpectū reuide-
remus. examinaremuſqꝫ· necnon ⁊ noſtra de illo pꝛo illiba
te oꝛthodoxeqꝫ fidei atteſtatione ⁊ ſcandali amotione ape-
riremus ſententiā. ſentimentumqꝫ panderem⁹ iuxta pꝛofeſ
ſionis noſtre debitū ⁊ charitatis legem refragari votis ne-
phas duximus· Quum itaqꝫ iamdudum iuxta Ce. Ma-
commiſſionem per Reuerendiſſimuꝫ in chꝛiſto patrem ⁊
dñm dñm Vrielem Archipꝛeſulem Moguntinū ſacri im
perij per Germaniam Archicancellarium ac pꝛincipē ele-
ctoꝛem. dñm noſtruꝫ gratioſiſſimū ⁊ oꝛdinariū. ſuꝑ dubio
de libꝛis iudeoꝝ cōburendis nec ne diſcutiendo nobis ex
hibitam. veluti obedientie filij pꝛout nobis viſum fuerat
ſub ſolita pꝛoteſtatione reſponderemus Ceſareā maieſta-
ac ita quēuis aliuꝫ pꝛincipē per terminos ſui dominij tene
ri. nedum decere vt a iudeis libꝛos falſitate ac blaſphemijs
xp̄iani nominis notatos quibus in ſui perniciem educant̃
⁊ quaſi ab vberib⁹ odiuꝫ in chꝛiſti ſaluatoꝛis noſtri nomē
ſugunt. quicunqꝫ illi ſint. pꝛorſus tollat. pꝛout ⁊ retroactis
ſeculis ab vtriuſqꝫ ſtat⁹ pꝛincipibus non ſemel factitatum
lr̄is pꝛoditum legim⁹. quemadmodum plenius in noſtra
conſultatione continet̃. quo etiam votis Reuerendi prīs
memoꝛati totiuſqꝫ venerandi collegij excellentiſſimoꝝ do
ctoꝝ theologice facultatis ſtudij Colonieñ confratrū atqꝫ
fautoꝝ noſtroꝝ in euum colendoꝝ pꝛo quoꝝ parte requi
rimur moꝛē gereremus Cū pꝛimis libelluꝫ eundem de ma
nu publici Notarij. a facie ⁊ doꝛſo ſingulaꝝ chartaꝝ con
ſignari iuſſimus. atqꝫ quoad potuim⁹. reuidim⁹. examina
uimus ⁊ diligēter ꝑſpeximus. inuenimuſqꝫ auctoꝛē ipſius
alioquin ſingularis ac p̄eminentis eruditiōis viꝝ doctiſſi
mum. triplicis lingue. hebꝛaice. grecanice. atqꝫ latine. peri

tiſſimū celebri fama de vite ac moꝝ integritate nobis mul
tipliciter commendatū. ⁊ prout ꝯmendabilis ſua teſtatur
proteſtatio. quā conſultationi ſue ⁊ pmiſit ⁊ ſubnexuit bo
num ac catholicum chriſtianum. ſe ſuaqꝫ Romane eccl'ie
determinationi hūillime ſubijcientem. forenſiuz phoꝝqꝫ
more liberis ꝟbis vſum. nec ad diui Auguſtini preceptio
nem certam loquendi regulam que Theologuz ⁊ de fidei
miſterijs ad intelligendum difficillimis verba facturꝫ dece
ret vndiqꝫ obſeruaſſe. ⁊ quū ſupioris ac ordinarij ſui aucto
ritate. requiſitus. non ſua ſponte ſeſe ingeſſerit. nec per mo
dum determinationis in publicum ſed conſultationis ad
principem clementiſſimuz conceptum ſuū ſub Sigilli de
creto emiſiſſet. minus extimuit ſeu preuidit. quēpiaz ex di
ctis ſuis errandi ſumptuꝝ occaſionem. aut ſcandaliſatuz
iri. ¶ Quapropter quū ex verbis incaute prolatis ſepe er
ror oriatꝰ ⁊ hereſis. ⁊ libellus memoratus non vndiquaqꝫ
ſatis digeſtus ſobriuſqꝫ ⁊ adamuſſim librat⁹ appareat. qꝺ
minus pertinentꝰ nōnunqꝫ ſacra citentꝰ eulogia. minuſqꝫ re
uerenter eccl'iaſticoꝝ qꝫ hebraicoꝝ doctoꝝ fiat memoria. ac
nimis generales ⁊ vniuerſales in eo nōnulle cōtinentꝰ ꝓpo
ſitiones. ex quibus ⁊ ſi citra auctoris intentionez falſa ac
heretica elici deduciqꝫ poſſent dogmata: ſimplices chriſtia
ni ſcandalizari. perfidi iudei in cecitate ſua confortari. alia
qꝫ chriſtiane noſtre religioni euenire incōmoda. iudicam⁹
ſepe fatuz libellū (citra tamen auctoris ſui notam ac igno
miniam. ne regis idumee oſſa in cineres vſqꝫ conſumantꝰ)
ſupprimendū. tollendū. e medio delendum. ac cōmuni ho
minum ſimpliciū maxime ⁊ eoꝝ quoꝝ poſſet eſſe offenſiu⁹
vſui prorſus intercidendum. minime obſtante. ꝙ vniuerſa
ipſius dicta gloſas aut expoſitiones aliquas. vel ſenſus lo
gicales veros habere poſſint aut de vi grāmatice vel logi
ce aliquam recipere defenſionez. aut ſi ſeorſuz ponerentur
ad ſenſuz aliquem poſſent trahi veꝝ. In quoꝝ fidē robur
ac euidens teſtimoniū duximus has noſtras lrās patētes
Sigilli noſtre facultatis appenſione muniendas Actum
Erphordie in ꝯgregatiōe noſtra. Anno grē. M. D. xiij. die
vero tertia menſis Septembris. de mādato dn̄oꝝ decani
ceteroꝝqꝫ magiſtroꝝ facultatis Theologice ſtudij Erphor
deñ. Hāmannus kruoff notarius ſubſcripſit

¶ Sententia facultatis theologice ſtudij Mogũtini pronũciata contra Speculũ oculare Joãnis Reuchlin e medio tollendum.

¶ Uniuerſis ⁊ ſingulis preſentes noſtras inſpecturis vel audituris Nos decanus ordinarius. ceteriqꝫ theologice profeſſionis magiſtri ⁊ doctores vniuerſalis gymnaſij Moguntini in noticiam deduci volumus preſentium tenore. nos veluti ſacre Theologie ⁊ veritatis profeſſores pro orthodoxe fidei tuitione ac defenſione requiſiti. quendam libellum vernacula lingua editum per Joãnem Reuchlin ſacrarum legum doctorem vti prenotat᷑ congeſtum. ac ſpeculum oculare nuncupatuꝫ diligenti ſuſpicio legeremus. ſingulaſqꝫ ſententias in eodem libello poſitas veritatꝭ quaſi libra penſaremus Nos itaqꝫ vti decet vere fidei catholice ⁊ chriſtiane veritatis profeſſores ſummo ſtudio ardentiqꝫ affectu ea que chriſti ſunt amplexantes. prenotatũ libellum diligentiſſima q̄ potuim⁹ lucubratiõe ꝯſpeximus iterum atqꝫ iteꝝ vidimus ac legimus. complures (heu dolenter ſcribimus) in eodem dicto libello ſententias deprehendimus piaꝝ aurium offenſiuas aut paruuloꝝ ſcandalum illatiuas. ſacrorum doctoꝝ irreuerentiam euomatiuas. iudaice perfidie fauores nutritiuas. vel etiam de hereſi ſuſpectas. Quia tamen prenominatus doctor Joãnes Reuchlin in calce dicti libelli proteſtat⁹ eſt nihil aliud velle ſapere aut ſentire. p̄terquã xp̄ianum deceat viꝝ. ſubmittẽs ſeſe ac ſcripta ſua determĩationi eccl'ie. ideoqꝫ q̄tuꝫ huic proteſtationi actum ꝯtrarium non fecerit honorẽ famãqꝫ viro ſuamus. matura quoqꝫ deliberatiõe prehabita. libellũ dictuꝫ vnanimiter doctrĩali more tollendũ. hoĩm vſui prohibendum atqꝫ damnãdum iudicamus. Datum Mogun. Anno dñi. M. D xiij. die vero Jouis menſis Octobris. xiij. noſtreqꝫ profeſſionis ſigilli ſub appenſiõ. De mandato venerabil' ⁊ eximij dñi Theol. facul. decani ⁊ ordi.

Jo. fritz Notarius ⁊ bedellus ſſzt.

¶ His actis. Juxta cõmiſſionez imperatoris ⁊ ſñias vniuerſitatum vt antea demonſtratum eſt: heretice prauitatis magiſtri per cõſenſum Archiepiſcopoꝝ ⁊ iuxta iuramentum

ſacroſancte ſedi apl'ice preſtitū. libellum Joānis Reuchlin corripiendum aſſumpſerunt Et in medio huius negocij Reuchlin per ſuas calliditates ⁊ dolos extreme per fas ⁊ nefas laborauit ad chriſtianam veritatem impediendam. etiam vt hec cauſa prolongaretur Atqui non perpendens aīo bon⁹ hic vir qd ex ſuis ſuſpēſionib⁹. impedimētis. diſſuaſionib⁹. vafricijs ⁊ vaniloquētia. oīb⁹ xpifidelib⁹ mali accidere poſſet. Et ſic a ſede apl'ica (velut p apparentiā boni) cōmiſſionem Spire. etiā aliquos iudices iuxta ſuā voluntatem impetrauit. in ſua narratiōe, ꝓponens. qſi vniuerſitas Colonieñ ac here. prauitatis mgr̄ hoc ex inuidia feciſſent. id quod in ſe falſiſſimū eſt. cū nullā antea controuerſiam cū eo vnq̄ȝ habuerint. ſicut ep'le etiā ipi⁹ ad nos frequēter miſſe luce clari⁹ teſtanť. ⁊ ſicut etiā ſnā Erphordenſiuȝ ſatis liquido oſtendit. qui cū ſingulari q̄dam recōmēdatōe illū extollerent. in fine tñ ob veritatis amoreȝ grauiſſime condemnarūt Ceteꝝ omnia hec. hoc eſt ipius ex vrbe Ro. cōmiſſionē min⁹ iuſte. immo iniuſtiſſime acquiſitā heretice praui. magiſter non curauit Sed ex commiſſione Ceſaree maieſtatis: ⁊ ſententia vniuerſitatū cum appoſitiōe man⁹ Archiepi Colonieñ Speculuȝ ocl'are Joānis Reuchlin iudicialiter Colonie ablatum ꝑpetuis diebus condemnatum publice tādem in eccl'ia ſcti Andree comburi iuſſit. ſicuti ſentētia ſequens de verbo ad verbum idipm atteſtať

Sententia Alterius heretice prauitatis inquiſitoris contra ſpeculum oculare Joannis Reuchlin.

¶ Chriſti crucifixi noſtra opprobria. ſue incarnationis ⁊ amare paſſionis miſterijs delentis nomine inuocato. Pro tribunali ſedentes ⁊ ſolum deum. eius iuſticiam ⁊ religionem pre oculis habentes ipſiuſq̄ȝ in religionem diuinam (que in omnium tendunt iniuriam) cōmiſſa opprobria. ac heretice ſupſtitionis inuia. inulta dimittere nolentes. in cauſa inquiſitionis contra ſpeculum oculare Joāni Reuchlin inſcriptum: in proceſſu cauſe clarius deſignatuȝ inſtitute (citra tñ ipſi⁹ auctoris notam quē ob eius humilem ſubmiſſionem ⁊ alia eius laudabilia ſcripta pro catholico

habemꝰ. Poteſt nāq̄ nō hereticus dicta hereſim ſapien
tia ſcribere. vt de abbate Joachim apud iura conſtat) per
hanc noſtrā diffinitiuā ſententiā. quā actis cauſe meritis
diligenter viſis ⁊ reuiſis Theologoꝝ ⁊ iuriſperitoꝝ nobis
cōmunicato conſilio pariter ⁊ aſſenſu. ferimus in his ſcrip
tis. pronunciamus. decernimus ⁊ declaramus memoratū
libellum hereſes ſapientem. ⁊ errores multos continētem
perfidis iudeis pluſq̄ deceat fauorabilem. eccl'ie dei iniurio
ſum. ac ſacris eccl'ie doctoribus irreuerentialem. chriſtifide
lium marie ſimpliciū ſcandaliſatiuū. ipm q̄ p̄terea (ſcrip
tura ſeu impreſſoria arte per Colonieñ dioceſim multipli
catum) cōmuni hoim vſui interdicendū. condēnandum.
ſupprimendū. tollendum. ac igni publice cōcremandum.
pront interdicimus. cōdemnamus. ſupprimimꝰ. tollimꝰ.
pariter ⁊ igne concremari precipimꝰ.

¶ Lata ⁊ executa eſt publico incendio Colonie hec Sen-
tentia in die Scholaſtice v̄ginis. Anno. xiiij. ⁊c.

¶ Contra hec oīa iudices ſpirenſes nō inſpecta priore cau
ſa ſecundū ſuam voluntatem ⁊ intellectū tulerunt ſenten
tiam: ꝙ oculare ſpeculum Joannis Reuchlin cū ſuis gloſ
ſematibus ⁊ interpretationibus in calce libri appoſitis ni
hil erroris aut hereſis in ſe haberet. Etiam ꝙ ab omnibus
poſſit legi Propter quod iudei nō ſolum maximope gaui
ſi ſunt: veꝝ etiam per hoc deteriores facti et coꝝ Rabi iccir
co per totum imperium wormatij conuentum habuerunt
diſputando ⁊ in ſimilibus. omnino arbitrantes. quando
oculare ſpeculum Joannis Reuchlin pro ſe. ⁊ contra tot
vniuerſitates ⁊ doctos admiſſum ſit. verum haberi poſſit
indicium a deo. deſtructionis Roma. imperij ⁊ appropin
quationis Meſſie quem ad hunc vſq̄ diem expectant. Et
ſicuti veraciter ſum factus certior. Johannes Reuchlin
fuit wormacij illo tempore vel breuiter ante hoc tempus
aut poſt. in hoſpitio apud doctorem werner. Sed quid ne
gocij ſibi fuerit wormatij ignoro. Hoc tantum ſcio ꝙ
tempore quodā meridiano duo Rabini iudeoꝝ petierūt
loqui cum Joāne Reuchlin. quod cum olfeciſſet ip̄e cum
iudeis egreſſus eſt diuerſoriū Et quid inter ſe egerint aut

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-497706-p0074-2

tractauerint mihi non eſt compertū Sed hoc bene ſcio ꝙ
iudei nunc Joānem Reuchlin pluris faciunt ⁊ ſanctiorē
iudicāt ꝙ̄ vnquā Moyſem heliā aut reliquos prophetas
iudicarūt Et talis malicia primū orta eſt ex ſententia Spi
renſi a qua quidē ſententia Reuerendus doctor Jacobus
Hochſtraten heretice prauitatis inquiſitor ad ſanctiſſimū
papam appellauit Quapropter in ꝓpria pſona illuc eueſti
gio profectus eſt ad chriſtianā veritatem obtinendā. ⁊c̄.

¶ Ceteꝝ vt ſanctiſſimus noſter in hac cauſa penitus
eſſet inſtructa ⁊ tota chriſtianitas potius adhereret mul-
tis vniuerſitatibus alijſqꝫ doctorib⁹ ac clariſſimis ſeorſuꝫ
viris. ꝙ̄ vni laico aut duobus tribuſve per fauoreꝫ fortaſ
ſe nimiamqꝫ p̄cipitationem rem ipſam minus bene librā
tibus. alma noſtra vniuerſitas Colonienſis totam cauſaꝫ
cum omnibus ad eam pertinentibus ⁊ inſuꝑ ſententiam
Spirenſem miſit Reuerende ⁊ excellēti vniuerſitati Par
rhyſienſi. ad diſcutiendā ⁊ examinandā penitus cauſam
hanc. ſimiliter Joannes Reuchlin oculare ſuum ſpeculū
cum omnibus ſuis interpretatiōibus ⁊ defenſionibus (vt
in actis doctoꝝ Parrhyſienſium patet) prenominate vni
uerſitati Parrhyſienſi miſit. Quapropt̄ quomodo vni-
uerſitas eadem ⁊ ꝙ̄ iuſte ac ſante negociū hoc fundit⁹ ex-
aminauerit. nunc ante oculos patebit.

¶ Sententia Parrhyſienſium doctoꝝ. condēnatiua ocu
laris ſpeculi Joannis Reuchlin ad ignem: nō obſtantib⁹
ſententia Spirenſi aut quibuſcunqꝫ alijs eius defenſioni
bus per eū met illuc miſſis. ⁊ diligentiſſime ibidem perſpe
ctis. examīatis. diu multumqꝫ p. xlvij. videlicet ſeſſiones
ab octoginta ad min⁹ doctorib⁹ diſcuſſis. ac tādem iuſtiſſi
me condemnatis. ponderata ſemper in omnibus articulis
⁊ ſcriptis auctoris ipſius intentione.

¶ Vniuerſis p̄ſentes litteras inſpecturis decanus vniuer
ſitqꝫ Parrhyſieñ academie Theologi doctores Chriſtia-
nam ſalutem. Turris dauid ex qua pendent mille clypei.
omnis armatura fortium. hoſtiles ſepius experta tumult⁹
inconcuſſa totiens euaſit. quotiens victrix malicie ſapien
tia, ancillas ſuas (vt eſt in prouerbijs) miſit. vt vocarēt ad

arcem Quaꝝ p̄ſidijs hoſtiū proderet inſidias. inſultātiuꝫ
conatus redderet irritos. aduerſaſqꝫ vires prorſus diſpde-
ret id quod hac noſtra tempeſtate ſatis ſuperqꝫ pleriſqꝫ ex
ploratū eſſe non eſt ambiguū Siquideꝫ orthodoxa fides
ſacris elogijs. ceu dauid turris propugnaculis vndequaqꝫ
ſepta. dum inteſtinos vtcumqꝫ ſibi aſcriptoꝝ militū patit̄
inſultus. Ancillas ſuas eaſqꝫ inter ſe Germanas Theolo
goꝝ Academias Colonien̄ inqꝫ Moguntin̄. Louanien̄
⁊ Erphorden̄. ſacra ſophia vocauit ad arcem iudaice perfi
die machinis obſeſſam eiuſdēqꝫ Thalmudicis propemo
dum oppreſſam tormentis Quibꝰ vt ſuffragaremur. cun-
ctiſqꝫ cōi xp̄iane rei cauſe patrocinaremur. miſſo ad nos li
bello quodā. cui Ocularis ſpeculi nō ſine macula nomen
inditū eſt) Joāni Reuchlin aſcripto. nr̄o cauterio inurēdo
iteratis ep̄lis etiā atqꝫ etiā efflagitarūt preſtanti doctrina
viri(Theologi Colonien̄. magna proculdubio nobis ſp̄ ne
ceſſitudine iuncti Quoꝝ ſane votis religione pleniſſimis.
citra xp̄iane ipiꝰ religionis iniuriā refragari minime licuit.
quando hieremie vaticinio Maledictꝰ qui prohibet gladiū
ſuū a ſanguine. ¶ Moꝛē igit̄ ſupplicibꝰ geſturi. libellū pfa
tum chartis ſexdecim papyreis manu ꝯſcriptū. cū al's. fre
quent̄. tū nouiſſime die Mercurij altera mēſ Auguſti An
ni. M. D. xiiij. nobis apd̄ Sctm̄ Mathurinū debito iura
menti ſacramēto rite ꝯgregatis exactiſſima cura diſcuſſuꝫ
examiatuꝫ equa lāce trutinatū. adamuſſim ⁊ articulatim
libratū nr̄a doctrinali ſentētia dicimꝰ eſſe reſpſum multis
aſſertionibꝰ falſis. temerarijs. piaꝝ auriū offenſiuis. ſcāda
loſ. erroneis. iudaice pfidie manifeſte fautorijs. ſacroſctis
eccl'ie doctoribꝰ iniurijs ⁊ contumelioſis. in Chriſtū eiuſqꝫ
ſponſaꝫ eccl'iam blaſphemis. de hereſi vehemēter ſuſpect̄
pleriſqꝫ hereſim ſapientibꝰ. ⁊ hereticis nōnullis. Ob idqꝫ
libellū hmōi eſſe iure ſupprimendū. de medio tollend. atqꝫ
igne publice cremand. ¶ Ipiꝰ aūt libelli auctorē ad publi
cā reuocationē cōpellendū. Non obſtātibꝰ gloſis. quibuſli
bet interp̄tatiōibus ⁊ defenſorijs. nob hac in re oblatis.

¶ Ipſos vero Thalmudicos libros (q̊s tota animi cōten
tiōe ocularis ſpeculi auctor ꝯtendit eſſe aſſeruādos) Ap̄li
ca auctoritate iaꝫ pridē rite fuiſſe dānatos. immo ꝟo nr̄oꝝ
añceſſoꝝ diuini pariter ⁊ pōtificij iuris peritiſſimoꝝ inter-

p̄tum. nr̄i Parhyſien̄ ſtudij doctrinali interueniēte ſnīa iure fuiſſe crematos ingenue fatemur. Huiuſcꝫ modi dam nationē iure optio duxim⁹ eſſe approbandā. in quoꝝ oīm fidele teſtimoniū ⁊ robur. hāc noſtraꝫ ſententiam publici noſtri Notarij chyrographo ſignatam noſtro quocꝫ ſigil lo iuſſim⁹ muniendā. Datū Parrhyſij in noſtra publica cōgregatione apud diuuꝫ Mathurinum celebrata Anno Chriſtiane ſalutis. Quingenteſimo decimoquarto ſupra Milleſimum altera Auguſti.

¶ Joannes Nery ſubſcripſit.

¶ Hanc ſententiam ⁊ aliaꝝ vniuerſitatum ⁊ imperatoris mandata contra libros Joannis Reuchlin attulit ⁊ porre xit Summo pontifici venerabilis et apprime doctus do minus frater Jacobus Hochſtraten heretice prauitatis in quiſitor Et qm̄ decuit ſanctiſſimum dominū noſtrum he retice prauitatꝭ magiſtro in hac re nihil denegare. Sic ſan ctitas ſua reuerendiſſimos duos Cardinales de ſacro con cilio serioſiſſime ordinauit vt negocium hoc ⁊ libros Joā nis Reuchlin fundit⁹ perpenderent. ⁊ deinde cauſam hāc Concilio proponerent. Inſup̄ ne Joannes Reuchlin poſ ſet interpellare aut vllam afferre excuſationem quemad modum ſepius in hoc negocio adinuenit Sic papali pote ſtate. a prenominatis iudicibus Cardinalibus miſſa eſt illi citatio in quadraginta diebus cōparendi Rome ⁊ vt ſen tentia ſpirenſis. prout de iure reuocari poſſet. ¶ Poſtq̄ꝫ talis citatio allata eſt Joanni Reuchlin tunc ad protrahē dum iudiciuꝫ allegauit quomodo Cardinalis ſancte Cru cis eſſet in hac cauſa partialis ⁊ ſibi ſuſpectus. Secundo allegauit quomodo vniuerſitas Colonien̄ libruꝫ ſuum ex lingua germanica in latinam falſe traduxiſſet ⁊ libꝝ hunc reliquis academijs fruſtillatim miſiſſent. propter q̄ in ſuis ſententijs. cōtra ſe latis decepti forent. Quod tamen in rei veritate nunq̄ꝫ compertuꝫ eſt ac nunq̄ꝫ comperiet̄ cum ip ſemet librum ſuum cum additionibus ipis Parrhyſien ſibus miſerit Etiam cꝫ ꝙ liber ſuus Rome iterum ex ger manico in latinum tranſpoſitus: omnino in ſingulis con cordauerit cum traductiōe vniuerſitatis noſtre Colonien̄.

Nota Primo.

¶ Duo hic prememorant̄ lector chariſſime. que(etſi pueri
lia ſunt) rationibus tamen diluant̄ ſummope eſt neceſſari
um. Obijcit nobis Joānes Reuchlin. ⁊ id quidem falſo
ꝙ doctores noſtri ipſius theutonicum non intellexerint. ⁊
ob idipſum iniquam fecerint traductionem. Reſpondeo
iſtiuſmodi cauillū nihil in ſe firmitatis habere ſed leuiſſi-
mum eſſe ac plane falſiſſimū. Quod licet in pcedentibus.
lrā D. folio vltimo ſatis declaratum ſit. hoc tamē non ob-
erit adiecisse. Noſtram videlicet vniuerſitatē multos habe
re ⁊ doctores ⁊ mgrōs ⁊ tunc tēporis plures habuiſſe qui
omnes veri ſuperioriſte ⁊ ſint ⁊ fuerint. ipſi' etiam conterra
nei ⁊ pfectiſſimi ſue lingue interptes. ¶ Secūdo ſi nos
male traduximus ipius theutonicū id quod in ſe falſum
eſt. quare (obſecro) Parrhyſienſes cōdemnauerunt eum:
quibus a noſtris miſſa fuit tranſlatio iuxta ipſius aduer-
ſarij nr̄i correctionem in defenſione ſua (licet ſatis ridicule)
expreſſam. ¶ Tertio vt omnes chriſtiani vnanimiter
⁊ ppetuo credāt. ſacratiſſime apō nos facultatis theologi
ce doctores ſynceram edidiſſe tranſlationez. hoc ſolū adij-
ciam. ꝙ in vrbe Romana (vti pauloante ptactum fuit)
noua facta eſt trāſlatio ⁊ id quidem per ſacroſancte ſedis
apoſtolice cōmiſſionē. per omnia ⁊ in om̄ibus que ad ma
teriam ptinebant cum noſtra concordans. ¶ Quarto
Si doctores noſtri non intellexerunt theutonicū ipi' quo
ſueui vtūt̄ tāto melius diſputare ꝯtra nr̄os Moguītie po
tuiſſet. cum illuc aliq̄t doctores noſtri ad habendā cum illo
diſputationem veniſſent. verꝫ id facere nō audebat veluti
publicum eſt ⁊ notarium. Quod igit̄ in ſuis ſcriptis erra
uerit. ⁊ diſputare cum noſtris nō fuerit auſus. nemini mirꝫ
videbit̄. quia ſuperi' in ſua epl'a. per ſeipſum theologica in
ſuo ſpeclo oculari adducta ſcripſit. ſicut ruſticorꝫ ſacerdos
in ſermonibus ſuis medicinam allegare poſſet. ⁊c.

Nota Scdā.

¶ Eſt ⁊ aliud (de quo ſtatim facta eſt mētio) leue quoddā
cauillū. quo Reuchliniſte quidā diu multūꝗ tripudiarūt
ſuum patronum Joānem Reuchlin imprudenter ſecuti.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-497706-p0078-5

Suſurrauerūt eq̄uidē ⁊ ipſe in primis Oculare ſuū ſpeculum ꝑ noſtros fruſtulatim. ⁊ (vt ipſius verbis vtar) trūcatum ⁊ mutilatū dolo malo vniuerſitatibus miſſum. quo facilius quoſlibet doctores in ſuā opinionē traherent. Fūdamentum vero iſtius obiectionis. ex eo ſolū elicere conati ſunt. q̄ vniuerſitates ipſe in ſuis ſententijs ſuꝑ numero folioꝝ Ocularis ſpeculi non cōcordant. Reſpondeo. in exſcribendis exemplaribus nō poſſe neq̄ꝫ etiam neceſſarium eſſe (maxime vbi diuerſi ſint ſcriptores) numeꝝ folioꝝ obſeruare. ¶ Ceteꝝ vt puerile hoc omittā Aduerſarius noſter ſeu potius in Chriſto amicus Joānes Reuchlin. integrum oculare ſuū ſpeculum Parrhyſienſibus miſit. adiūctis etiā om̄ib⁹ ſuis declaratōib⁹ defenſiōib⁹ ⁊ id gen⁹ alijs armis vt ipſi⁹ ad illa teſtaꝛ ep̄l'a. Adiecit q̄ꝫ ⁊ has p̄ces Ego (inq̄t) q̄ꝫtum potero humilime peto. vt me facturam vr̄am nō deſtruatis. neq̄ꝫ de gremio ⁊ de corpore veſtro mēbrum me ledatis. ⁊c̄. Iteꝝ orauit eundem ſermonē dicēs. Obſecro vos patres meos q̄ꝫ obſeruandiſſimos. dignemini in hac cauſa ocium preferre negocio ⁊ contra me filium ⁊ alūnū viꝫ nihil ſtatuere definire aut declarare. ⁊c̄ hec ille. Modo ad ꝓpoſitū ſi fruſtulatim miſim⁹ ſpeculuꝫ ipſi⁹ oculare vel ad Parrhyſienſes vel ad alios ⁊ ipſe integꝝ. quare obſecro nō eſt pro ſe ſententiam cōſecutus? Aqua herct ⁊ nimis frigidus antiquis ſe caligis tegit. Reuerendi aūt magiſtri noſtri Parrhyſieñ. viri illumīatiſſimi ac fide probatiſſimi quorum ingenia aquilina ⁊ diuina potius q̄ꝫ humana ad celos vſq̄ꝫ pertingunt. videntes ipſius in ſcribendo falſitateꝫ ⁊ fictas adulationes. veritatem pluris q̄ꝫ ſue vniuerſitatis mēbruꝫ fecere. Nam ſi iuſtā habuit cauſam. nō quo nihil definirent. ſed quo iuſticie mun⁹ exequereꝛ. ipſius erat officij expoſtulare. Quid multa? Grādis moles leuibus innixa columnis nec adamuſſim ſtructa. in arenoſo ſuo fundamine ſtabilis eſſe non poteſt.

¶ Poſtremo. fictas dixi adulatōes ⁊ preces vanas. ſimulatiōes quoq̄ꝫ adijciā ac diſſimulatōes. Nam ipſe in quadā ep̄l'a vni poete apud nos a ſe miſſa. turpiſſime vt ſupra dictum eſt ⁊ cum maxima ſui nominis infamia doctores Parrhyſieñ. deteſtaꝛ. ⁊ probroſis nominibus (id quod facere nō debebat) eiſdem illudit Sic etiaꝫ nr̄is indigne fecit.

Nā q̄s ātea ſepenūero in ſuis ſcriptꝪ extollēs ſup q̄ȝ opor
tuit reuerēdiſſios appellauit. poſtea in mēdaciſſimo. leuiſſi
mo ac famoſiſſimo ſue defēſionis libro. hiſtrionicis impu
dentiſſimiſq̄ȝ ꝯuicijs eoſdē (ſi veritatē licet dicere) multoſq̄ȝ
alios. viros pſtātiſſimos ⁊ optīos turpiſſime inſectat᷑ eſt
Ipſius igit᷑ impudentiam (vt cum gratia apud bonos lo
quar) inauditam ⁊ mendacia ſine fronte e multis pauca.
licet ſuperius tacta ſint. latius tamen in ſubſequentib᷒ ex
plicent᷑ eſt neceſſe. ne me falſo ipſi quicq̄ȝ impoſuiſſe lectōres
boni arbitrent᷑. ne ve ideȝ ile liber infamis. poſthac defenſio
ſed offenſio ⁊ mendacioꝝ codex appellet᷑.

Nota Tertio

¶ Poſſet aliquis obijcere. Parcendū erat Joāni Reuch
lin velut excellenti poete ⁊ in ſecularibus litteris apprime
erudito. caſu etiam poſito. ꝙ bis ter aut quater in ſua con
ſultatione aberraſſet. Reſpondeo. id veriſimile quodāmo
do pueris aut fauore excecatꝭ videri q̄uis tū non ita ſit. cū
in eccleſia dei oīa debeāt eſſe ſyncera. oīa pura. clara. illiba
ta. ⁊ nullo erroꝝ interuallo diſcreta Nam teſte apoſtolo
vt ante octo annos didici Omnes vnum corpus ſumus
quotquot in Chriſto baptizati ſumus. qui non multas
ſed vnā ſibi dūtaxat ſpōſam ab eterno p̄elegit Nulli ergo
errores. immo ⁊ ne vn᷒ quidem admittendus. cum ex vna
ſcintilla maximus interdum ignis exurgat. ¶ Secū
do. ponam᷒ caſum ꝙ princeps quidam equum emerit ſpe
cioſiſſimum centuȝ videlicet ducatis. ⁊ idem ille equus in
tra duo aut tria miliaria. ter dūtaxat aut quater ceciderit.
Queritur. quid de tali equo cenſendū ſit? Reſpondebūt
ſapientes. non eſſe illuȝ tali precio dignum nequaq̄ȝ tamē
ex toto contemnendum. eo ꝙ vel imprudens forraſſe, vel
alio neſcio quo impedimento interueniēte, citra nature de
bilitatem ſeſe proſtrauerit. Quid? ſi tricies. ſi quadragies.
ſi octogies intra duo miliaria lapſus fuerit, Clamabunt
omnes. vilem eſſe beſtiam nec aratro dignam. Modo ad
propoſitum· Si Joannes Reuchlin bis. ter. quater aber
raſſet. minime tamen laudandus. verum quia ſeptuagies

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-497706-p0080-5

⁊ amplius fortaſſe in ſuo ſpeculo oculari atqꝫ alijs in loc!
(vt multorum probant teſtimonia)ineptiſſime delirauit. et frequenti ſuo lapſu alios labi fecit. a nemine non condemnandus iudicabit͂. Ob hec p̄dicta magis eſt conſonum veritati. talem tantumqꝫ virum ac ſenem ex ꝓpria (ni fallar) malicia ⁊ praua ſua voluntate(id quod doctiſſimis ſepe viris contigit) ſuas hereticas prauitates conſcripſiſſe. ꝙ ex ignorantia aut calami lapſu. Sed quare obſecro? vt inani fortaſſe gloria ⁊ nimia curioſitate ſeipſum redderet ⁊ inſignem ⁊ famoſum. ſicuti quendam cum adhuc iudeus eſſem feciſſe accepi. qui vt glorioſum ſe faceret Diane templum accendit. ¶ Quid multa? Nimis curioſus fuit ſcribendo Joannes Reuchlin. ⁊ plus ceteris vniuerſitatibus occulte apud. Ce. ma. ⁊ Archipſulem Moguntinū videri voluit. Nam vbi doctores reliqui vix duo folia ſancte ſcripſerunt. ipſe viginti fortaſſe in re non neceſſaria inſipienter emiſit.

Nota Quarto.

¶ Ex verbis apoſtoli precedētibus. noua criticorum oboritur queſtio. que ⁊ multos pro dolor Reuchliniſtas atrociter(ſed vt ſpero ignorāter) momordit. Dicunt enim cum ſuo patrono. Quomodo hic Pepericornus ſacras litteras ⁊ iura ac latinorum ſententias allegare nouit. cū Romane lingue non ſit peritus Reſpondeo hanc obiectionem eſſe futilem. licet magnos etiam viros in hunc vſqꝫ diem male peruerterit. Ego qui mecum fero ⁊ calamum ⁊ pugillarem ea poſſum adnotare que vel in ſermonib9 publicis vel in conuenticulis audio eruditorum Quot ego doctorū ⁊ religioſorum predicationes intra duodecim annos audiui? quod admonitiones? quot ſanctorum patrum auctoritates? quas ego vel per meipſum retinere aut ex eiſdem interrogare aut ad tabulam potui reponere.

¶ Preterea ego hoc mediuſfidi9 (citra iactantiam tamen)de meipſo profiteor ꝙ omnis illa que vel in biblia vel in ſacris euangelijs habentur per meipſum ⁊ abſqꝫ interpretis adminiculo citare poſſum. ⁊ ad omne propoſitū allegare. ſiue quis noſtram alemanicam linguam velis

ſiue hebꝛeam Et vt hoc ipſum adijciam Omnia ego euā
gelia que per totum annum in eccleſia dei ad populū expo
nunt memorie cōmendaui. ⁊ ad vnguē recitare didici. qđ
non omnes fortaſſe facere poterunt qui in litteris ſeculari
bus ⁊ fabulis plus equo obbꝛutuerūt. ¶ Poſtremo
vt huic obiectioni ſatiſfaciam Habeo filium Laurentium
nomine. ingenuum profecto adoleſcentem ⁊ liberalibus
diſciplinis ſtudijſqꝫ poeticis anxie impalleſcentē. q̄ infini
tas quodāmodo ⁊ oratoꝝ ⁊ poetaꝝ ſententias tum ex ſuo
rum oꝛe preceptoꝝ. tum ex ſtudio priuato. ad omnē mihi
materiam ⁊ ad omne ꝓpoſitum recollegit. Quapꝛopter cū
ego dicerem Joannes Reuchlin eſt valde ſenex. reſpōdit
filius. Maledictus puer centum annoꝝ. Et iterꝝ allegauit
hugonem quē dixiſſe affirmabat ꝙ inter abuſiones huiꝰ
ſeculi ſola maioꝛ eſt ſenis obſtinatio. Dicenti etiam mihi
Joannem Reuchlin ſeipm̄ laudare ſolitū. reſpondit. hoc
faciunt ſtulti quos gloꝛia vexat inanis. ⁊c. Hec ⁊ alia mul
ta ſepiuſcule ex filio intelligens magnā proculdubio ſpē ⁊
doctrinaꝝ ⁊ eloquētie de tā ingenuo adoleſcēte cōcepi. ita
etiā. vt q̄ ego indoctꝰ facere nō poſſū. ipe tādem ꝑficiat.
¶ Non errēt igit (obſecro) diutiꝰ Reuchliniſte: qui indies
(licꝫ fortaſſe ignoꝛāt) dicere ꝯſueuerūt me abſqꝫ mgroꝝ nroꝝ
inſtigatiōe ſacras lrās citare nō potuiſſe. Doleant quoqꝫ
oēs illi qui falſo circūtulerūt. ꝙ ꝓpter ſcripturaꝝ allegatio
nes. meū manuale ſpeculū ab eiſdem doctoꝛibꝰ ⁊ cōpoſitū
⁊ ſoꝛnatū foret Erubeſcat etiā ⁊ in eternū ingemiſcat Jo
ānes Reuchlin. qui in ſua defenſione (ex q̄ mille profluūt
mēdacia) in lrā B. folio primo. colūna pria mētiri nō eru
buit ⁊ ſine probatiōibꝰ dicere. ꝙ doctoꝛes noſtri in eodē li
bꝛo multis eū leſiſſent calūnijs. Nā vt oīa probē rōnibꝰ.
Teſtoꝛ deū ⁊ ꝯſcientiā ⁊ adiuro deū viuū. ꝙ manuale meū
ſpeculū (de q̄ ſepe apđ doctos fuit ꝯtētio) neqꝫ ꝯpoſitū ſit
Colonie neqꝫ impſſū. Vbi ergo me quis roget? Mogūtie
iqꝫ. Et q̄s tibi tot allegatōes ſcripturaꝝ dedit? Illi profectō
tres celeberrimi iuſtiſſimiqꝫ viri de quibꝰ dictū eſt ſupꝛa. q̄
ex mādato ſereniſſimi imꝑatoꝛis oīm ꝯſilia pluſtrātes ſolā
ipiꝰ Fumuli ꝯſultationē reiecerūt. cū oīm aliaꝝ vniuerſita
tū cōſilia abſqꝫ aliq̄ cōicatione. inſtinctu ſcti ſpūs in oīmibꝰ
ꝯcoꝛdarūt. hāc igit obiectionē declaratā relinq̄.

Nota Quinto.

¶ Dicet fortaſſe aliquis qui ſunt illi articuli prauaꝫ here
ſim contra eccl'ie doctores ⁊ catholicam fidem cõtinentes.
Reſpondeo in aliquot illos opuſculis impſſos. ſatis ⁊ ſu
pra fortaſſe ꝙ ſimplicibꝰ aut maleuolis cõuenit eſſe publi
catos ⁊ ob hãc cauſam his meis ſcriptis minime interſerẽ
dos nec dignos quidem qui interſerant. ¶ Preterea
Ego me inidoneũ cenſeo. qui hereticas ipius ⁊ pposteras
poſitiões aut debeam aut poſſim impugnare. quaꝫ etiam
prouinciam (vt hoc bene intelligant Reuchliniſte) in hũc
vſqꝫ diem. mihi vendicaui nunqꝫ. Unde ſi quis me roget
Que tũc eſt cõtentio inter te ⁊ illum ꝛc. Illa inqꝫ. ꝙ in ſua
cõſultatione ſupra addictam fidem ⁊ chyrographum ſua
mihi manu amice porrectum. me apud Ceſareã maieſta.
(vt ſupra dictum eſt) expreſſe atqꝫ implicite. nullis etiam
meis precedẽtibꝰ demeritis cõtra me iniuſtiſſime ſcribendo
incuſauerit. Iniuſtiſſime dixi. Nã que in ſua cõſultatiõe
ſiue oculari ſpeculo falſa eſſe cõtra me voluit. antea ipe no
bili cuidã viro ſcribens veriſſima per ſeipm ⁊ nullo inſtigã
te cõprobauit. In his igit̃ que me dũtaxat concernunt. ⁊
in quibus me non alium geſſi ꝙ bonũ ac pium xpianum
oportuit Ioãni Reuchlin in hunc vſqꝫ diem ab illo pro
ditionis ſue tempore primũ redargutiõis ſtylũ obieci.

Nota Sexto.

¶ Mouebunt̃ fortaſſe hoc loco boni viri. dicẽtes. Audiui
mus modo mutue vr̃e cõtentiõis inicia. legimꝰ quoqꝫ Io
ãnem Reuchlin reũ eſſe originarium. Credimus inſuꝑ te
illius ꝯſultationem nũqꝫ prodidiſſe. Fatemur etiam te in
manuali tuo ſpeculo legitime ⁊ ſancte ꝯtra eum ſcripſiſſe.
ex quo (ſicuti multis incognitũ fuit) in ſua te cõſultatiõe
apud Ce. Ma. prius ⁊ indigne leſit. ꝙ tu ṽbum vllo vnqꝫ
tempore cõtra illum ſcripſiſſes. ꝛc. Sed dic obſecro. vt eo
melius rem ipam intelligamꝰ. Que nam ſunt illa que in
ſua cõſultatõe cõtra te ſcripſit ⁊ alijs in locis approbauit ꝛc.
Multa inqꝫ. hoc autẽ in primis. ꝙ dicit iudeos in oratione
felãſchõmodym nõ orare cõtra nos. immo paratiores eſſe

nobis ſeruire q̄ꝫ damnū inferre. ⁊c̄. cum tamen hec ⁊ alia id genus ſimilia in manuali meo ſpeculo ſatis impugnata. optimo cuiqꝫ falſa ad oculum pateant. Multis igit̄ omiſſis. non debuit Joannes Reuchlin ſepius a ſe contra iudeos approbata. in ſua poſtmodum cōſultatione contra me proditoris ſcribendo viceuerſa impugnaſſe. ſed ſuoꝝ ad virum nobilem verboꝝ memor. blaſphemias ⁊ occultam iudeorū nequitiam cōſtanter mecum infregiſſe.

¶ Quod aūt dicit in defenſione ſua ſeu potius offenſione litera H. columna prima. ſeſe argumētatiue dūtaxat ⁊ nō determinatiue contra iudeos ſcripſiſſe In hoc et ſi merito corripiendus veritati tamē parcit. vt his patet qui ipſius ad nobilem ſcripta alemanice impreſſa legerūt. Quapropter ne leuitatis argueret̄. in libro defenſionis ſue aut potius mendaciorum, ſiniſtra eſt vſus ꝑſuaſione.

Nota ſeptimo quedam pulchra.

¶ Vereor hoc loco ea ob reuerentiam iheſu chriſti enarrare. que Joannes Reuchlin ad eundeꝫ viꝝ nobilem veriſſime ſcripſit. modo conſtans ipē poſtmodū in ſuis ſcriptis ꝑmanſiſſet. Inter cetera dicit iudeos mirū in modum letari cum ſaluatori noſtro illudant omne vituperiuꝫ. omnemqꝫ cōtumeliam tam excogitādo q̄ꝫ componendo Adijcit quoqꝫ. iudeos in omnibus ſuis negocijs ⁊ in oratione quotidiana ⁊ in ſuis libris quos cōtra nos ſcribunt atqꝫ legunt ⁊ in oratione tandem Felamſchūmodym id facere indies ſolitos. Idipſum aūt ⁊ ego veriſſimum eſſe profiteor. ſed nō ipſe modo qui poſtea in oculari ſuo ſpeculo (ſicut iam ſatꝫ ſupra dictuꝫ eſt) ſibimet contradicens me immerito redarguit ſeqꝫ ipſum in fide catholica ſuſpectū ꝟo verꝰ oſtendit.

¶ Modo ad ꝓpoſituꝫ ⁊ ad ipām rem deueniēdo Ponamꝰ caſuꝫ impoſſibilem. me vꝫ multa contra iudeos ignorāter ⁊ falſe ſcripſiſſe. non debui tamen ego ob eam cauſaꝫ a Joanne Reuchlin aut a quouis alio chriſtiano culpari. tum ꝙ mihi alijſqꝫ baptizatis ea in re maxime ſit credendū. vtpote in talibꝰ nequitijs ⁊ criminibus a puerili proh dolor etate ante baptiſmuꝫ exercitatis. tum ꝙ btūs Hieronymꝰ

ſup Matheum ſic ſcribat Non cōdemno errorē q̄ ex odio
iudeoꝝ ꝛ pietate fidei procedit. ꝛc. hec ſententia cūctis xpi-
fidelibus ſummope eſt adnotanda. que etiam ad hoc no
ſtrum ꝓpoſitū ſctiſſime cōcludendo. centū mihi ducatis eſt
charior. Ipſam em̄ in Auguſta olim adnotaui.

Nota Octauo.

¶ Dicent fortaſſe Reuchliniſte nōnulli. Tu Pepericorne
ſtimulo nequicq̄ʒ recalcitras Non enim is es qui Joānem
Reuchlin tā iudeis q̄ʒ chriſtianis notiſſimū ſupare quis
modo poſſis. Reſpōdeo. nō mō Joānem Reuchlin. verū
ꝛ oēs mūdi principes ſola veritate vinci poſſe. nec eſſe ad h̄
cuiq̄ʒ vel rhetorica aut eruditiōe opus. Nō ſunt viri boni
ita ſimplices. vt rōnibus inſtructi veꝝ a falſo diſcernere ne
queāt. Non ſunt etiam laici tam omnis ſapientie rudes.
vt (niſi ſiniſtrꝭ cauillationū ambagibꝰ ſeducātur) vitati a
me prolate ꝛ veriſſimis fulte rōnibꝰ deeſſe velint. Qua
ꝓpter ego hūiliter oro atq̄ʒ obſecro oēs vos xpianos in xpo
iheſu. ad quoſcūq̄ʒ hec mea ſcripta ꝑuenerint. vt mihi nuꝑ
baptizato ꝛ ſolā vitatē citra cuiuſcūq̄ʒ offenſionē. imo po
tiꝰ ad neceſſariā oīm inſtructionē profitēti adherere velitis.
maxīe q̄ paratꝰ ſiʒ falſa ſi que cēnt nō ſolū reuocare. ſʒ mor
tis ſniaʒ pro ill' ꝛ pro mīmo etiam mēdacio corā q̄cūq̄ʒ tri
bunali. cum maxima mei nominis. meorumq̄ʒ omniū (id
quod factu difficillimū foret) infamia turpiter ſubire.
¶ Poſtremo vt predicte obiectiōi ſatiſfaciam Dico Joan
nem Reuchlin habere cōſcientiam. que plura ſepe poteſt.
q̄ʒ ducenti teſtes ac totidem libri ꝛ ab illa tandem ſeſe in-
telligat vicēdū. Qd ne nimꝭ ſero fiat ipiꝰ officij ē prouidere.

Sequitur Hiſtoria.

HOc negocium erroris ac hereſis dictum eſt magnificē
tiſſimo ac Chriſtianiſſimo Regi francie ꝛ preſertim de
mandatis imperialibus cōtra libros Reuchlinos emiſſis
ꝛ q̄ʒq̄ʒ Rex francie ꝛ impator in rebus ſecularibus erant
diſcordes; tamen vt hec ꝛ ſimilia hoc loco miſſa ego faciā.

impatore fidem chriſtianā tangentia cōſenſit ac ſequentes
litteras ad ſanctiſſimū papā ſcripſit ſonātes de vbo ad v-
bū hoc modo.
¶ Littere Regis francie ad Summū pōtificē ꝯtra libros
Joannis Reuchlin quos ſupprimendos eſſe cenſet.

¶ Beatiſſime pater intelleximus in p̄ſentiaꝝ ꝙ eſt quidaꝫ
cert⁹ proceſſus laudabilis in curia Romana inter vniuer
ſitatē Colonieñ ⁊ quoſdam qui fecerūt ⁊ cōpoſuerunt cer
tos libros ꝯtinentes plurimos errores ⁊ hereſes cōtra no
ſtram ſctām fidē catholicā Quos tanq̄ꝫ obſtīati ⁊ filij ini
quitatis defendere volūt. Non obſtante ꝙ ſint ꝯdemnati
ꝑ doctores in theologia ⁊ ꝑ inquiſitores noſtre fidei catho
lice tā in dicta vniuerſitate Colonieñ q̄ꝫ in plurib⁹ alijs vni
uerſitatib⁹ almanie ⁊ etiā in nr̄a vniuerſitate Parrhyſieñ
Inſuꝑ ⁊ ſciuim⁹ ꝙ q̄ fuit Rex noſter chariſſim⁹ dn̄s ⁊ pr̄
quem deus ſaluet de his auiſat⁹ an̄ hac ſcripſerit. V. S.
de iſta materia ad obuiandū illis Eaꝓpter ⁊ quia nos de-
ſideram⁹ ꝙ tales errores ſint totaliter ⁊ prompte extincti
⁊ aboliti ꝓpter ꝑicula q̄ poterint ſuꝑuenire. Nos ſupplica
mus V. S tātum ⁊ tā affectuoſiſſime ſicut poſſumus vt
ſibi placeat capere iſtā materiā cordi. Et vt donet ordinatio
nem ⁊ prouiſionē talem q̄lis requirit in iſto caſu habendo
reſpectum ad ſententias ⁊ cōdemnationes datas ꝑ dictas
vniuerſitates almanie ⁊ ꝑ noſtrā dictā vniuerſitatē Par-
rhyſieñ. Et vt cōmendet ⁊ ordinet fieri bonā ⁊ breuē expe
ditionem in dicto proceſſu. Et V. ſctā. S. vltra hoc ꝙ faci
et rem deo acceptiſſimā nob̄ etiā faciet ſingulariſſimā grāꝫ
⁊ bn̄placitū ſic faciēdo Quā p̄camur S. in tāto ſctiſſimo
patre de⁹ q̄ꝫ longe velit p̄ſeruare manu tenere ⁊ cuſtodire
in bono regimīe ⁊ gubernatiōe eccl'ie ſctē ſue.

¶ Fecit idip̄m illuſtriſſim⁹ ac inuictiſſim⁹ princeps ⁊ dn̄s:
dn̄s Karol⁹ Rex Hiſpaniaꝝ Arragonie ⁊c̄. Archidux Au
ſtrie dux Burgundie ⁊ Brabātie gratioſiſſim⁹ noſter dn̄s.
qui in ſua adoleſcentia. (omnipotens deus eum cōſeruet)
tam viriliter motus. ad ſummū pōtificem libros Reuch
lin examinandos ⁊ ſupprimendos ſcripſit.

BEatiſſime pater Clemētiſſime dn̄e poſt optata ſctōrū
pedum oſcula. Cū diuinis nrā anteferim⁹ maioriꝗ ꝙ̄ illa
affectu curaꝗ proſequimur vocat dn̄s ſuper opera noſtra
ſiccitatē vt multa cū ſeminauerim⁹ pauca ꝑcipiamus Ci-
bus nō ſatiet operimenta nō calefaciāt. Id q̄d iudeis eue
niſſe ex ꝓpheticis oraculis accepim⁹. ꝓptera ꝙ ſibi domos
exterueētes deo templū erigere neglexerunt Quod ſi diuia
ira ob materialis templi poſthabitā curam merito prouo
cata eſt quo eū furore accendi putādum eſt quū caducarū
reꝝ ſtudio ſpiritalis edificij. ſui cui⁹ fides eſt fundamentuꝫ
rationē nullā haberi videat Pependit iam diu ⁊ etiā nūc
pēdet apud. S.V. fidei catholice cauſa. ſup libello quodā
impio. qui tametſi titulo ipo ꝑfidie iudeoruꝫ impugnatio
nem pollicet̄ tamē eandē multis ſui ꝑtibus nō obſcure ad
iuuare ⁊ fouere compitur Quod ꝙ̄ ſit veꝝ liquidiſſime cō
ſtare poteſt ex tam multaꝝ vniuerſitatū ⁊ ꝑſertim theolo-
gie facultatum atteſtationib⁹ quaꝝ quis nō videat ꝙ̄ti in
huiuſcemodi rebus facienda ſit auctoritas Cuꝫ igitur hic
libellus eiuſmodi ſit vt ⁊ multoꝝ ruinam ſit opatus ⁊ ni
ſi ꝙ̄ celerrime prouideat̄ longe maiorem allatur⁹ ſit ꝑniciēꝫ
tn̄ protrahit̄ cauſa tāta in longiſſimā diem. forte ſecularīū
principū authori ipī carnaliter fauentiū apud S.V. inter
ceſſionib⁹ Cūꝗ de diſceptandi forma ac modo procedendi
contendit̄ cauſa ipa interim negligi videt̄ Accepim⁹ cauſe
cognitionē delegatā eē. nō quidē ſacro ꝯcilio eiuſve diffini
torib⁹ ſed Cardinalib⁹ quibuſdam ſeorſum. Quaſi vero
de re leui ⁊ vulgari cōtrouerſia ſit. queꝗ longe minoris ſit
momēti ꝙ̄ multe cauſe ꝓphane quaꝝ deciſio concilio reſer
uat̄ Oramus igit̄ ⁊ obteſtamur. S.V. ꝙ̄tuꝫ maxīe poſſu
mus ex aīo vt arrepta plana charitate ⁊ vero dei zelo cām
iſtā diutius nō ſinat protrahi ſed ꝙ̄ celerrime ei finem im-
ponens. Chriſti Jheſu gregi cui⁹ ipſe paſtor eſt proſpiciat.
ne ſeuiſſimus hic lupus innocenti ouiū ſanguīe rict⁹ ſuos
diutius fedare pergat ⁊ offendiculū iſtud in quod tā mul
ti puſilli grauiſſime quotidie incurrūt a pedibus coꝝ remo
ueat ne diuinā iram ſup ſe prouocet. que eaꝫ inceptis ſuis
fruſtrari velit in quo rem faciet ⁊ S.V. ex officio debitaꝫ ⁊
ſancte ſedi apoſtolice honorificam ⁊ omibus qui erga xpī
anam rempub. pie afficiunt̄ longe optatiſſimaꝫ Optam⁹.

felicisſime valere chriſti in terris vicariū Ex oppido noſtro Middelburgo. xvi. menſis Maij Anno. M. D. xv.

¶ Hic ſequunt lr̃e venerande vniuerſitatꝫ louanieñ ad papalem Sctitatem cōtra libros Joānis Reuchlin emiſſe.

Dignos nō abs re iudicaret nos S. V. btiſſime pr̄ qui priuilegijs ⁊ imunitatibꝰ qbꝰ appr̄ie ſacroſcā mr̄ ecclīa nos vallauit ac muniuit priuaremur. indignos inſup theologo nomine ac dignitate. niſi circa res ⁊ fidem catholicaꝫ quam cōiter cum omibꝰ. ⁊ ſacram theologiam quā peculiari quodā nexu profitemur ⁊ cui ſedulo incumbimus iuxta vires diligentiam ⁊ operas toto conatu impenderemus. ⁊ impenſas quoad valeremꝰ cōtinuandas curaremus Qd ſi a q̊uis pontifice maximo etiaꝫ minus ſolerti hoc vereremur. multo amplꝰ a te viro oculatiſſimo ⁊ vndeq̄q; doctiſſimo ac fidei catholice zelantiſſimo. quod genus dedecoris ne inciderem nup cum oblatꝰ nobis foret ex pte p̄clare facultatꝫ theologice Colonieñ filie tue. S. deditiſſime ⁊ nob̄ ſummo affectu coniūcte. libellꝰ quidā qui cuiuſdā Reuchlin phorcenſis foetura eſſe dicebatur examinandus an admittendus eſſet tanq̄ꝫ fidei orthodoxe conſonus. an refellendus tanq̄ꝫ fidei ſuſpectus ⁊ pp̄lo ſcandaloſus. ⁊ ſanctꝫ iniurius. habita ⁊ diligenti ⁊ acerrima diſcuſſione librum prout iacebat doctrinaliter quemadmodū ad nos attinet condemnauimus. ⁊ e medio tollendum arbitrati ſumus expedire. Quā condemnationeꝫ ad S. V. ad quā ſpectat fidei materias decidere. hereſes ⁊ ſcandala extirpare. ⁊ auſus temerarios ſupprimere. ⁊ examinandam ⁊ approbandam tranſmiſimus. Suſcepimus etiam a nonnullis fide dignis idemtidem a celeberrima Parrhyſienſi theologica facultate eſſe factum. ⁊ ab alijs nōnullis vniuerſitatibꝰ que res nō parum nobis ſpiritualis iocunditatꝫ attulit cū videremus deum optimum ſollicitudinem eccleſie ſue non ſegnem gerere: ſeruis ſuis eundem ſenſum in fide ſua impartiendo. vt theologorum facultates in domo dei ambularent cum conſenſu ⁊ quaſi vno ore omnes loquerentur idem ſaperent. idem iudicarent. ⁊ idem p̄dicarent Nūc autem inceſſit auribus noſtris horrendus nec ſine lachrymis

referendus rumor ꝑ Germanie partes. non ꝗua ſcandala oborta eſſe iudeis chriſtianis inſultātibus. immo quod fedius ac intollerabilius eſt nōnulli chriſtiani eis manꝰ porrigūt. libellos canīo lepore ac viperea mordacitate plenos cōponendo. quibus ⁊ theologicam facultatem ⁊ ipiꝰ profeſſores lacerāt eludunt ac floccifaciunt ⁊ populis rudibꝰ inuiſam reddunt Quantum res hec nefanda detrimenti chriſtiane rei publice inferat ꝗtum bonis omnibus infenſa ſit. ꝗtum roboris a chriſtianis pectoribꝰ adimat tā preclariſſimarum vniuerſitatum vilipenſio. tuo grauiſſimo ſimul ⁊ prudentiſſimo iudicio relinquimus. his omnibus ⁊ compluribus alijs incommodis occurreret. ſi cauſa hec que apud. S. V. pendet breuem ſortiretur expeditionem Arbitramur enim S. V. ſummis quibus preeſt curis irretitum huic cauſe non valuiſſe operam nauare daturuꝫ tamen ſi hec tibi fuiſſent iam diu ſignificata Ad pedes igit̄ S. V. proſtrati humillime ſupplicamꝰ vt cauſa fidei apd̄ te fidei patronuꝫ qualis ſibi debet̄ locum inueniat. ⁊ ſi q̄d valent apud S. V. preces filiorum tuoruꝫ tibi obſequentiſſimoꝝ nr̄i cauſa res hec que ⁊ fidem catholicam ⁊ nos tā intime concernit ⁊ breuem ⁊ optatum conſequatur fineꝫ. vt ⁊ his qui pro fide certant fiduciam prebeas. et ab his qui eam eis impugnant vocem inſultationis auferas Louanij decimo kalendas Junias.

¶ Sequunt̄ lr̄e venerabilis ⁊ apprime docti dn̄i magiſtri Adriani florentij de Traiecto eccl'ie ſancti Saluatoris in Traiecto ꝑpoſiti ac venerande academie louanienſis Cancellarij: ⁊ illuſtriſſimi Karoli hiſpaniaꝝ Regis conſiliarij ſcripte ad venerabilem Cardinalem ſancte Crucis. libros vꝫ Joānis Reuchlin e medio tollendos.

¶ Reuerendiſſime in chriſto pater p̄ceptor obſeruandiſſime poſt humillimam commendationem. Commendaui pridē paternitati veſtre Reuerendiſſime cauſam fidei quā frater Jacobus de hochſtraten ſacre theo. pro. ex zelo dei iſtic proſequit̄ rogans vt in expeditiōe iuſticie aſſequēda eadē p. v. Reuerēdiſſima illi adiuuamēto eſſe dignaret̄ Sperabamꝰ enim negociū ſacri gn̄alis conſilij lateranen̄ diffinitoribus. quoꝝ P. V. R. dux ⁊ auriga eſt cōmiſſuꝫ iri.

Sed fefellit nos opinio ꝛ ſollicitatione hominum huius
ſeculi ne id quidem permiſſum eſt vt .P.V.R. ex ꝯmiſſio
ne apoſtolica cum alijs ſuſciperet cauſe cognitionem deci
ſionemqꝫ Scribit ob id in preſentiaꝝ S.D.N. pape illu
ſtriſſimus hiſpaniaꝝ princeps .D. meus vt cauſe huic q̄ꝫ
celerrime finem imponi faciat Precor ego P.V.R. ꝛ ꝑ
viſcera Jheſu chriſti obteſtor vt ipſa muruꝫ ſeſe opponat
pro domo dei neqꝫ ſinat cauſam fidei apud ſedem apoſtoli
cam tam parui fieri. vt a diffinitoribꝰ cõſilij generalis auo
cetur priuatimqꝫ agat̃ vbi de forma proceſſus mag̃ q̄ꝫ de
cauſe merito agitur Fouete queſo puſillanimē theologuꝫ
ꝛ pars fidei pro viribus adiuuate Non puto opus eſſe vt
cauſe merita attingaꝫ quandoquidē rem omnē pleniſſime
ꝛ ſubtiliſſime ex ipo magiſtro Jacobo audietis. Quod re
liquum eſt cum omni humilitate bone gratie veſtre me com
mendo amplectarqꝫ pro munere preclaro ſi aliquoties dig
net̃ eadē .V.P.R. opera mea vti quam ſummo deſiderio
cupio feliciter agere in terris ꝛ poſt hanc vitam calamito-
ſam ad eternitatis gaudia ꝑuenire. Ex Middelburgo mē
ſis Maij. die .xvi. Anno. M.ccccc.xv.

Nota lector.

¶O vos xp̄iani attendite (obſecro) veritatē ꝛ equiſſimū
noſtri negocij proceſſum. habemus etenim pro nobis mul
tarum vniuerſitatum conſilia ac doctrinales ſententias.
ſummorūqꝫ viroꝝ ꝛ in primis Parrhiſienſium veriſſima
teſtimonia. quoꝝ etiā nōnulli vna cum inquiſitore ꝛ con
iunctim ꝛ diuiſim. ſeſe ad publicam diſputationē in vrbe
Romana contra Johannem Reuchlin aut alios neſcio
quos philocapniones obtulerunt. qui Reuchliniſte ꝑ de-
uia ꝛ nullitates ambulando. nihil preter ſtrepitum iuris
proſequūtur. nec diſputare cum illis audent. cum vel ſilen
tio. vel alia (neſcio qua) conditione. totuꝫ iſtiuſmodi nego
cium peruertere conent̃. ¶Itē q̄le hoc ſignum eſt ꝙ nullā
ipē pro ſe vniuerſitatē habet? Eſt profecto pro eo peſſimū
Nam ſi aliquaꝫ pro ſe haberet. diu proculdubio illam ex
preſſiſſet. Mentitus eſt igitur in principijs defenſionis ſue.

ꝙ ſcꝫ ipſe fecerit triumphare veritatem. Si vero apͩ ſuos fecit. nō eſt qͩ id magni faciamꝰ. cū hoc ſolo priuatoꝝ fauore ⁊ nullo vnq̄ꝫ ſit doctoꝝ cōcilio approbatū Sententia etiā Spirentiuꝫ paꝝ ipſe aut nihil triūphare pt. cum alter iudicū pro tribūali ſeſe abdicauerit ac plane exonerauerit. Sed hoc iudicibꝰ in vrbe romana diſcutiēdum relinquo.

Conſummatio Hiſtorie.

QVamq̄ꝫ venerabilis ac eruditiſſimꝰ vir dn̄s ⁊ Frater Jacobꝰ Hochſtratē heretice prauitatis inquiſitor in ꝓpria pſona ad defendendā ꝟitatē ⁊ oculare ſpeculū legitis impugnandū Rome cōparuerit. ⁊ probauerit. ſeq̄ꝫ adhuc latiꝰ probatuꝝ exhibuerit. iuxta priores ſn̄ias. ꝙ lib Joannis Reuchlin ſit flāmis ac publico dignꝰ incēdio. tn̄ nūq̄ꝫ auſus fuit (licꝫ multa de eo mēdacia circūferrent. ꝙ ſcꝫ tot ⁊ tot equis Romā profectꝰ eſſet) in ꝓpria pſona illuc proficiſci. ſed ſolū ſuis aſtucijs ⁊ p ſuos neſcio qs in cōtinuo labore fuit vt om̄e ius nr̄m impediret ⁊ vt ſilentium (quod nos nūq̄ꝫ petiuimꝰ) ab vtraq̄ꝫ pte p̄ciperet. Qͩ vbi a ſede ap̄lica tali ꝯditione impetraſſet. vt ſtāte illic lite vltro citroq̄ꝫ ſcribēdi ſilentiū ſeruaret. ipſemet ſuare nō potuit aut ſaltem ſui qͦs ipſe diſſimulāter ſbornauit. veluti mō (proh pudor nephas eſt dicere) latiꝰ cū merore ⁊ lachrymis explicabit. ¶ Priuſq̄ꝫ tn̄ ad h̄ deueniamꝰ. hoc ſolū adiecero. q̄ ad cōſummationē hiſtorie ſiue totiꝰ quodāmō negocij. me nihil aliud dicere nūc ampliꝰ poſſe. q̄ꝫ cām ipſam pēdere coraꝫ ſacroſctā ſede ap̄lica in vrbe Romana. ſperās ⁊ pie credēs in Chriſto ihesu. ꝙ ꝟitas ipſa tot doctorū ſn̄is approbata. cū ſit triumphū ad totiꝰ xp̄iane religiōis honorē habitura. quē nulla ſit venture poſteritatis deletura obliuio.

Proteſtatio.

¶ Proteſtor igit̄ hoc locō. dehīc iteꝝ atq̄ꝫ iteꝝ proteſtor ac quoad vixero proteſtabor. me nō ꝯpoſuiſſe hūc librū ad Joannē Reuchlin aut quēuis aliū offendendū ſꝫ potiꝰ ad optimū quēq̄ꝫ informandū. vt ꝟitate huiuſce negocij ⁊ pſpecta ⁊ cognita. nob (in quibꝰ iuſtā cauſaꝫ habemꝰ) nō minꝰ equitatis q̄ꝫ bone tandem fame munus adminiſtret. Quepropter vt hec boni cōſulant lectores ſemꝑ exopto.

Sammariū totiꝰ negocij ti
tuli principalis Proteſtatio. in quo Jo
annes Reuchlin duce vitate accuſať in
iuriaꝝ ⁊ ꝙ Silentium ab C.M. nobis
impoſitū multipliciť ipe priꝰ infregerit.

¶ Poſſent boni viri dicere. q̄re tu ſi aliq̄d habes aduerſus
Joannē Reuchlin. iudicio illꝰ publico nō agis. vt diffini
tiua inť vos deciſione ꝓ aliquē iudicē ordīariū fctā. pacez
aliq̄n hr̄e poſſitis. Reſpōdeo. me cunctis diebꝰ vite mee ni
hil aliud voluiſſe Adiūgo etiaz me vt verꝰ xp̄ianum neqꝫ
v̄bo neqꝫ fctō Joānē Reuchlin offendiſſe. niſi fortaſſe ipe
mihi ſupra q̄ꝫ oportuit iniuriaꝝ anſam vltro meis demeri
tis mīme precedentibꝰ porrexiſſet. veluti nūc paucis expli
cabimꝰ. etſi paſſim ſupiꝰ delibata videanť. vt oēs chriſtiani
poſt mille annos iudicare poſſint. q̄ꝫ impie q̄ꝫqꝫ indecenter
⁊ cōtra catholici hominis morē cōtraqꝫ boni doctoris pro
feſſionem mecū ambulauerit. ¶ Primo igiť. cū ſub bona
fide (vt ſupra dictū eſt) Joānes Reuchlin me in ſua ꝯſul
tatiōe apꝰ C. Ma. nimis inhūaniter leſiſſet. ſilere ego non
debui. etiaz duce natura. Ex oblata igiť ⁊ mihi ⁊ alijs ab
Archiepō cōſultatiōe. legitimam habui occaſionē. vt que
priuatim ⁊ falſo ſuſurrarat. ego publice in meo specꝰo ma
nuali refellerez Quod cū aggrederer ipſius cōſultationem
mīme noīando. oīm me principū noſtroꝝ iudicijs ac diuer
ſoꝝ ꝓ alemaniā tribunalium cenſure ſubieci. ¶ Quid fecit
Joānes Reuchlin: poſtq̄ꝫ intellexit ſuos errores ꝑ Archi
preſulem Moguntinū (qui verꝰ a C. M. cōmiſſariꝰ ad om
niū cōſultatiōes aperiendas. ac ꝑluſtrādas ordinatꝰ erat)
patefactos eſſe. neqꝫ ſibi confidēs neqꝫ conſultationi ſue.
immo etiam conſiderans paꝝ ſe aut nihil iuris contra me
habere. ſi (vt ego volui) me coram quocūqꝫ iudice cōueniſ
ſet. accepit cōſultationem ſuam prepoſteram quibus decla
rationes quaſdam ⁊ innectiuas mendaces adiecit. duplici
fuga a ſua prole deficiens. quod q̄ꝫ puerile ⁊ ridiculuz fue
rit. nemo eſt omnium qui non videt. ¶ Conſultatio
ni itaqꝫ ſue. defenſionibus quoqꝫ ⁊ innectiuis impudenti
bus titulum Ocularis ſpeculi impoſuit Quo per totam

xp̄ianitatē nimis impie p̄ impreſſionē publicato. nec equi‑
tatis munere (cui ego me ſp̄ corā quibuſuis iudicib⁹ ſub‑
iecι) p̄ ipm̄ obſeruato flāmiuomū ego meū ſpeculū. teuto
nice dien brantſpegel (velut execrabili laceſſit⁹ iniuria ⁊ ad
illd̄ edēd̄ aptiſſime prouocat⁹) reuerēter in lucē edidi In q̄
itez ego ſupbā ipi⁹ inſultationē varioſq̄ȝ errores reb⁹ deuict
necārijs. cuilibȝ p̄ Alemaniā iudici (id qd̄ in hūc vſq̄ diez
nūq̄ȝ ipe facere ē auſus) me hūilie ſbijciēs. ¶ Sȝ q̄d de me
loq̄r neophito: Doctores equidez ipi Colonieēſes ⁊ plerı
q̄ȝ alij ſacre theo. prof. erroneā ipi⁹ hereſiȝ vltro citroq̄ȝ cōſı
derātes. oīmq̄ȝ xp̄ifideliū ſaluti proſpicere. ⁊ ſuo tād̄ officio
ſatiſfacere volētes. hereticas ipi⁹ ꝓpoēs ⁊ argumēta lōge de
teriora. veris rōnib⁹ impugnarūt. nec defuit huic negocio
ſereniſſim⁹ nr̄ ipator q̄ publico mādato p̄ totū ipiū. ſpeclm̄
ipi⁹ ocl'are vēdi prohibuit ⁊ p̄ publicā ſupp̄mi arreſtatiōez
ſicuti in p̄cedētib⁹ ē enarratū. ¶ Hec oīa Joāne Reuchlī
inuit⁹ ꝯſiderāte. ⁊ ſine prudētia inſtar rabidi canis (ſuos er
rores ptīacit' ſeu obliq̄ p̄ ābages defēdēdo) nō ſolū bonos
vez optīos q̄ſq̄ȝ theoninis ſuis dētib⁹ exaſperāte. defenſio
nē q̄ndā edidit. vbis aliq̄nculū ꝯcinā. ſed materia turpē ac
feculētā. Cui etiā tot inſunt mēdacia. tot īpudētie. tot falſı
tates. tot ſiniſtre immutatiōes. tot ſcādala. tot offenſiōes.
tot deniq̄ȝ furoris poetice maledicta ⁊ inuectiue vt ſi dicere
ſimul illa cōtendero me ſit olympie tempus defectuꝝ.

¶ Nunc aūt quid ipſe feci: bonū pro malo iuxta euan
gelicam preceptionē reddēdo. nec ſtulto aut ratiōis inopı
ſtulte r̄ndendo. ſil' in vnū collegi. ipi⁹ inprimis ꝯſultationē
⁊ meū manuale ſpecl'm. Deīn ſpcl'm eiuſd̄ oculare integꝛ
⁊ meum ſpeculū flammiuomū vna cū defenſione ipſius.
His itaq̄ȝ libellis hoc mō ſimul accept. profect⁹ ſuz Stut
gardiā ad Joannē Reuchlin volens ibidē corā ipi⁹ princı
pe aut cōſiliarijs eiuſd̄ ſtare iuri. ⁊ ſnīam (mō in q̄uis erro
re depreh ēderer) vel ad penā ignis expectare. Hec ſbterfu
giens Joannes Reuchlin neq̄ȝ mihi corā q̄cūq̄ȝ viro nobı
li aut optīate loqui audēs. interpellauit tand̄ apd̄ C. M.
ibi tū p̄ntem inter nos vltro citroq̄ȝ ſilētij obſuandi māda
tū. in q̄ etiā honorē mihi a ſe ſupp̄ſſum reſtitui procurauit.
ſperans tali mō totū negociū p̄ vniuerſuz ſopiri poſſe Ec

teꝝ res ſpa lõge alit̃ euenit. Quãq̃ em̃ C. Ma. nob ſilenti
um impoſuerat. noluit tñ puſillos ſcandalizari cõtumelio
ſa ac plane mendaci Joannis Reuchlin defenſiõe. ⁊ nouo
pro nobis mãdato ad tot'ꝰ xpiane religiõis honorẽ cõceſſo
maleuolã ipſiꝰ defenſionẽ ⁊ oĩa alia q̃ in iſtiuſmõi negocio
edidiſſet ſupprimi ⁊ e medio cõfeſſim tolli ſeueriſſime demã
dauit. hoc itaq̃ mandatũ recentiꝰ. de q̊ nullã in ſuis ſcriptꝭ
mentionẽ facit. alteri ipiꝰ mãdato penitꝰ derogauit Ego tñ
veluti legitimꝰ obedientie filiꝰ. nihil cõtra aduerſariũ moli
ri ſtatuẽs. immo ⁊ ne cogitãs quidẽ. legi ⁊ audiui Joannẽ
Reuchlin. ſilẽtiũ nob a C. M. impoſitũ. ⁊ ꝑ ſe ⁊ ꝑ ſuos tur
piter ⁊ ſupͣ q̃ cuiq̃ credibile eſt inhũanit̃ mea ſcripta ſemꝑ
ꝑueniendo, infregiſſe. ¶ In primis igit̃ vt rõnibꝰ oĩa
probent̃. impſſa eſt quedã infamis ſnĩa per Reuchliniſtas
omĩbꝰ nobis irreuerẽter illudens. cui titulus. Nos ſcubu-
loꝝ. ⁊c. Secũdo. ipſe Joãnes Reuchlin nimis inobe
diens C. Ma. poſt illud ſilentij mãdatũ qð anno deciocto
in mẽſe iunio emanauit. impͥmi fecit multas epl'as. ⁊ ſuas
⁊ alioꝝ ſucciſiue ad ſe miſſas. inuectiuaꝝ aculeis oẽs nos
iniuſtiſſime pũgentes. quas claroꝝ viroꝝ inſcripſit. anno
decimoq̃rto in menſe martio In quibꝰ quidẽ epl'is ꝯ prĩo
colũma prima. cõtra euangelicã preceptionẽ ab ipo Bili-
baldo (neſcio q̊) in Nurẽberga. nimis impie ſuꝫ leſus. me
⁊ ſemiiudeũ ⁊ de terra viuentiũ (cum tñ xpianus ipe ſim)
eſſe delendũ crudeliter iudicãte. Accedit Joachimꝰ Va
dianus Vienne Pãnonie (vt accepi) habitãs. qui me. ma
le baptizatũ ſcribẽdo Capnionis cãm victricem iudicat ⁊
nulli impudẽtie parcit Hoc tñ ſolo Vadianꝰ ipe in eadem
epl'a plurimũ cõmendandꝰ. q2 aduerſariũ nr̃m Jouis vult
eẽ inꝑptẽ. h̃ ẽ diaboli. iuxta eiuſdẽ aduerſarij in defenſiõe ſua
ꝑpoſteram interꝑtationẽ. Subſequit̃ deinceps ex eod
loco Simon lazıꝰ nõ minori me vexãs cõtumelia. Adẽ
quoq̃ dux gregis Joãnes Reuchlin. qui in iijſdẽ epl'is (in
quibꝰ ſe mutuo laudibꝰ extollũt ſeq̃ more porcoꝝ fricant)
Cuſpiniano ſuo ſcribens. rabido nos latratu ⁊ inuidentie
morſibꝰ inuaſit. Tertio. breuitatis ego grã. taceo me
in Mogũtia turpiter ab eo pro tribunali leſum. Quar
to. vt breuis ſim. omitto multiplicẽ ꝯtumeliam Spire mi
hi neophito ⁊ inſonti (prout in actis conſtat) iniqſſime ⁊

cõtra C.M. mandatũ inobediẽter illatã. Quinto. impſ
ſa eſt etiã denuo mendax aduerſarij defenſio. tum cõtra ſilẽ
tij mandatũ. tum cõtra illud. q̃d tam amarulentã defenſio
nem aut poti⁹ offenſionẽ (qua totã pene xp̃ianitatez ꝑuer
tit) ſupprimi iuſſit. quemadmodũ in precedentib⁹ eſt enarra
tum. Sexto. mentionẽ me facere oportet illi⁹ ep̃le in
famis quã Parrhyſienſib⁹ miſit. deo ꝛ hominib⁹ ac mihi
tandẽ ꝑ aliquot ꝯuicia ꝛ falſas ꝑſuaſiões turpiſſime illu
dentis. Impreſſus etiã eſt Moguñtie libell⁹ ꝯtra maleficuz.
auctore Olrico hutteno igne exuſtũ. in cui⁹ ꝑfatõe ꝛ mihi ꝛ
proſapie mee immerito maledicit. Tanta nũc eſt quorũdã
proh dolor pſeudo xp̃ianoꝝ leuitas. tãtaq̃ʒ orthodoxe fidei
degenerãs audacia. ꝛc. ¶ Intueãt nunc xp̃iani om̃es
q̃ʒ iniuſte Joãnes Reuchlin ꝛ cõtra C.M. mandatuz. tã
ꝑ ſe q̃ʒ per ſuos. me in cunctis obedientẽ penituſq̃ʒ tacentẽ
offenderit Conſiderent etiã boni viri q̃ʒ impudẽter contra
nos mentiat in Apologia ſua ꝛ multis alijs in locis. nos
C.M. ſilentiũ infregiſſe delirãs Prouocat⁹ itaq̃ʒ tot ac
tantis cõtumeliaꝝ opprobrijs. nouũ edidi libellũ. cui titu
lus. Campana tormentalis. theutonice die ſtorm clock. in
qua apte ꝛ abſq̃ʒ ꝯuicijs manifeſta ṽitate ꝯuicit. Hoc aũt
q̃ʒ ſancte ac decẽter ꝛ de iure etiã naturali (q̃ vim vi repelle
re licet) facere potuerim quis nõ videt? Citatus tñ ab eq̃ſſi
mo ꝛ circumſpectiſſimo (velut Capnion ip̃e maleuol' ſuis
delationibus ſubornarat) Ceſaree Maieſtatis fiſcali. ſolo
innocẽtie ac puritatis clipeo me ipſe defendi Nec mirum.
Sunt eñi camere imꝑialis iudices ac ceteri tandẽ aſſeſſores
ita iuſti. ita etia mꝛ ſapientes ꝛ boni Itemq̃ʒ fiſcalis ipſe
tam in cũctis ſolers ac pius. vt ꝑſonaꝝ acceptores eſſe non
poſſint neq̃ʒ etiam velint. Quaꝑpter ego eoſdẽ humiliter
depꝛcor in xp̃o ieſu. vt mihi infinitis q̃dã̃ ĩ vulneribus in
digne ꝯfoſſo ꝛ ob eccl'ie honorẽ q̃uit laborãti pie ꝯpatiant.
ac ṽitatẽ ip̃az pro me ꝯtra nr̃os aduerſarios diſtricto iu
ſticie gladio defenſent ꝛ ꝑuia ſꝑ alioꝝ prouocatõe reſpon
dẽti ac temere nihil agẽti prorſus ignoſcãt. ¶ Preterea h
ip̃z adijciã Eo t̃pe q̃ ſuꝑ memorato libello iniuſte accuſatus
eſſem. profectus ſum continuo (quia nil conſcire ſibi nulla
palleſcere culpa) ad ſereniſſimũ nr̃m ĩpatorẽ cũ lr̃is promo
torialib⁹ ducisſe de Monychẽ ſorore ipi⁹ nobiliſſima ꝛ op

tia In ꝑ ꝑgēdū aūt ſcripſi auguſte vnas lrās q̄s aduerſario
meo aut poti⁹ in xp̄o fratri tabellari⁹ Stutgardie p̄ſenta-
ret. vt ſi aliquid iuris ꝯtra me haberet. aut ſi tormētali mea
cāpana aliis ſve meis ſcriptꝭ idigne leſus videret. me neophi
tū ꝛ Chriſti tyronē vel corā C. M. vel ꝯſiliariis eiuſdē circū
ſpectiſſimis atq̄ optimis iuridice cōueniret Verū Capniōe
nr̄o illuc nō veniēte. nec via iuris quicq̄ me cōtra ſtatuēte.
magnā auguſte ꝯtūeliā a iudeis ſuis ꝑpeſſus. ita etiā (proh
pudor nephas eſt dicere) vt inimici crucis chriſti. nob' omi
b⁹ illudentes. ſolū Joānem Reuchlin. velut ſuū contra
nr̄ām religionē patronū ac defenſorem in celū tollerent.
¶ Si vero aliquis mihi obiecerit Tu minime dign⁹ vt te-
cum talis ac tātus vir iuridice quicq̄ agat. eo ꝙ te macella
riū in iudaiſmo ꝛ ob crimen pecunia redēptum Reuchli
niſte ſuū temeratorē ſeq̄ntes ingeminent Rn̄deo per tribu
nal ſaluatoris nr̄i futurꝝ. hec oīa a ꝑfidis iudeis falſe exco
gitata ꝛ ab impiis xp̄ianis in cōtumeliā mei nōis (vt lati⁹
infra probabit̄) nimis indigne promulgata Ceſſent igitur
talia nob' obiectare q̄ nihil ad rem faciūt. Nā vter nr̄m ſit
melior. ſoli deo eſt notū. qui nō ṽborꝝ pompā aut oratoriā
luxuriē. ſed nudā dūtaxat ṽitatē intuet̄. Hoc tn̄ auſim de
meipō citra iactantiā profiteri. meos libros a nulla vnq̄
vniuerſitate fuiſſe dānatos. aduerſarii ṽo nō mō damna
tos verū ꝛ publice haud indecenter combuſtos Qd' in nob'
quale ſit probitatis ſignū non eſt meū iudicare. ¶ Nūc
finē huic ſummario imponam⁹ Poſtq̄ orthodoxe fidei ne
gociū. vt multa alia q̄ ſuperi⁹ ſtꝭ explicata tranſeūter omit
tā. ad ſacroſctām ſedē aplicam per viā appellatiōis a reue
rēdo inq̄ſitore eſt deuolutū. ſollicitauit Joēs Reuchlin in
vrbe romana vt ſtāte illiclite vltro citroq̄ ſilentiū impone
ret. Quo facto. ꝛ id nobis rite obſuantib⁹. Reuchliniſte ipſi ſuare recuſarūt. ꝛ velut rebelles atq̄ inobedientiſſi
mi ſacroſctē ſedi aplice. finem illic negocii ſacratiſſimū vl ti
māq̄ deciſionem expectare noluerūt. ſed nos oēs ſcribēdo
turpit̄ preuenientes. meq̄ poſtremo ipſum ad h̄ pn̄s op⁹
edēdū temerario auſu. vltro ac minime leſi prouocātes. ꝑ totā
xp̄ianitatē ſuā execrabilē hereſim ac diabolicū vir⁹ in eccl'ie
ſcādalū oīm q̄ nr̄m infamiā effuderūt Hec oīa mō declara
bunt̄. vt iuſto tandē iudice vīcat ṽitas ꝛ nephariī hoīes q̄ꝝ

noīa nō ſunt expreſſa meritā quīcꝫ ſue temeritatis penā ⁊
maledictionē a Chriſti in terris vicario conſequant̄.

De Ep̄l'is obſcuroꝝ virorū ⁊ de

protestatiōe pn̄cipali in titulo libri poſita. me ſcꝫ
incredibili aduerſarioꝝ malicia prouocatū. vt ru
pto ꝑ illos ſilētio hāc inuit⁹ ederem apologiam.

¶ Nunc aūt vt p̄miſſa oſtendaꝫ. ego primū congroꝛ deo ⁊
hominib⁹. celo ⁊ terre. q̄ꝫ tis ego ꝓditoꝝ hoīm cōtumelijs
aut vni⁹ fortaſſe nebulonis malicia laceſſit⁹. hūc meū libꝝ
catholicū ⁊ mīme famoſuꝫ. ad xp̄ianoꝝ oīm informationē
edere procuraui. Impreſſe ſunt igit̄ intra annū ⁊ ſilētij tp̄s
ep̄l'e aliq̄t famoſiſſime ⁊ infames q̄ obſcuroꝝ virorū inſcri
bunt̄. in quib⁹ ego ceteriꝗ viri preſtātiſſimi ⁊ optimi q̄ ſe
vnq̄ꝫ ſacratiſſimo fidei negocio pro me ⁊ eccl'ia dei intēpoſue
rūt miꝝ inmodū exulcerāt̄. Inſcribūt̄ aūt (vt dixi) obſcuroꝝ
viroꝝ vt libri frōtiſpicio nō mō ſeipos infames redderēt
verūetiā neqꝫ celū neqꝫ t̄rā extimeſcētes. nl'li ꝑcerēt impu
dētie. ꝑ mille mēdacia ac blaſphemias. tū in eccl'iam dei. tū
in ſctōs ei⁹. tū in optimū quēq̄ꝫ minis apoſtatice debacchā
do. ita etiā vt neqꝫ iudei. neqꝫ heretici. neqꝫ ſarrhaceni. neqꝫ
Thurcoꝝ nebulōes. aut ſcorta ml'toꝝ ānoꝝ. imo ⁊ ne infe
ri oēs. tāta maledicta tāq̄ꝫ mendaces inuectiuas ⁊ publica
tād ſcādala excogitare poſſēt. Qd̄ vt luce clari⁹ oñdat̄. pau
ca ſīt e ml'tꝭ adnotāda q̄ inſtīctu maligni ſpūs. abſq̄ꝫ ſuoꝝ
noīm ⁊ loci profeſſiōe (id qd̄ leuiſſimoꝝ ē hoīm) in lucē ede
re nō erubuerūt. In p̄ria igit̄ ridicule peierat ꝑ nomē dei.
In ſcd̄a ſacraꝝ lr̄āꝝ intēp̄tes ꝑfidis iudeis ꝯpat ⁊ in eād
ſctm̄ Petꝝ cū ſuis claūib⁹ irridet. In q̄nta ironice ⁊ deri
ſorie ſcribit ī ſpūm ſctm̄. In ſeptīa ridicule loq̄t̄ de īdulgē
tijs ſacroſctē ſedꝭ ap̄l'ice. In vndecīa ⁊ in duodecīa ꝑ irri
ſiōeꝫ iocat̄ de ſacro ſcti ſpūs officio ac grā ei⁹. Itēq̄ꝫ de tunī
ca dn̄i ꝯ Treuerēſes ⁊ ꝙ btūs Hieronym⁹ nō ſit de ſtylo euā
lij ac ml'ta alia ꝯtra eccl'ie doctores ꝙ ſcꝫ ea q̄ ſcripta ſīt in li
bros ſn̄iaꝝ ſint fātaſie. ſatꝭ impudēt̄ effudit. In duodecīa
ſcribit̄ de ſummo pōtifice modū q̄ nūq̄ꝫ fortaſſe cogitauit
⁊ ī eād nō erubeſcit mētiri de Cardīalib⁹ Ep̄is ⁊ ꝯſiſtorij
auditorib⁹ ꝙ ml'ta mūera ab inq̄ſitore noīe nr̄o acceperit.
velut eq̄ſſimi viri in ſacro fidei negocio corrumpi poſſent.

¶ Item in eaᵭ ep̄l'a ſctõ Thome q̄dã mõ illudẽs ſceliſſi-
mũ dñm nr̄m papã bis t͛bis inſectat̄. Si (inquit) nõ time
rẽ excõicatiõez ego vellẽ dicere ꝙ papa erraret In decia
tertia blaſphemat̄ in ſpiritũſctm̄ ⁊ h̄ in materia luxurie. cui
nihil peti ꝯ dẽmĩatiõnẽ eccl'ie ⁊ ſctõꝝ patꝝ decreta aſcribit̄
Fit q̄ꝗ ibiᵭ mltiplicit̄ abuſio ſacraꝝ lr̄aꝝ Proinde
q̄ vgini Marie ab eccl'ia attribuũt̄. meretricib⁹ ibiᵭ indecẽ
ter applicant̄ In eaᵭ dt turpẽ amorẽ eẽ charitatẽ. ⁊ talem
charitatẽ eẽ deũ. ⁊ ꝰ ꝯcludit amorẽ nõ eſſe malã rẽ. quin po
ti⁹ deũ eſſe amorẽ luxurioſuz In. xiiij. Scotũ deridet. ꝑt
freq̄ntẽ miſſaꝝ celebrationez In. xvij. de Eſticampiano
(neſcio q̄) loquẽs. q̄draginta ad min⁹ mẽdacia ꝯtra almã
nr̄ãm vniuerſitatẽ in reb⁹ ridiculis mẽtit̄. In. xviij. q̄dã
rytbmata octo lineaꝝ in deriſionẽ ſcti Petri p̄cipis aplõ
rũ ſtꝫ ꝯpoſita velut vltim⁹ v͛ſus indicat. In. xix. turpiſſi
ma q̄dã rythmata. ꝯtra ſacre theolo. doctorẽ nuꝑ defunctũ
⁊ qui nihil in vita mali a q̄quã ꝯmeruit nimis impudent̄
atq̄ꝫ alteri (id qᵭ pei⁹ eſt) falſo illa aſcribẽs ore ſuo venena
to effudit. In. xxi. nimis mlta mentiendo. quoddã in re
turpi de ſancta cruce figmentum ponit.

In viceſima ſecunda epiſtola. Primo

Rytbmatice ⁊ ironice vt alteri illudat cum gl'ia dñi nr̄i ⁊
ei⁹ reſurrectiõe iocat̄. In eaᵭ inducit aliũ (neſcio quem)
dixiſſe. ⁊ tñ metipẽ dt. ꝙ tunica dñi in Treueris nõ ſit tuni
ca dñi. ſꝫ vna ãtiq̄ ⁊ pediculoſa veſtis In eaᵭ etiã habet̄
nullũ btẽ Marie v͛gis crinẽ eſſe in t͛ris Itẽq̄ꝫ ꝙ btiſſimi
tres magi ⁊ reges inclytiſſimi ſint tres ruſtici ex weſtpha
lia In eaᵭ dt ſe velle merdare ſuꝑ indulgẽtias p̄dicatoꝝ.
⁊ h̄ mõ infamat ſacroſctãm ſedẽ aplicã a q̄ tales ipi indul-
gentias habuerũt. In eaᵭ dt Theologos nr̄os eſſe dia
bolos ⁊ Parrhyſienſes eſſe iniquiſſimos iudices. eoſq̄ꝫ (id
qᵭ falſiſſimũ eſt) a nr̄is pecunias accepiſſe Itẽ dt in eadẽ
ꝙ thalmud nõ ſit ab eccl'ia dãnat⁹. cũ tñ btũs Gregori⁹ ⁊
alij põtifices: vt vniuerſitates ipe teſtant̄: illũ ꝯdemnauerit
⁊c. Item in eadẽ ep̄l'a ponit̄ ꝙ Fortaliciũ fidei eſt merdo
ſus liber. nihil penit⁹ valẽs ⁊ ꝙ nemo illũ allegare ſit ſolit⁹
niſi aut ſtult⁹ ſit aut fatuus. ⁊c. O impudẽtiam hoĩm ſce
leratoꝝ O ꝑfidiã pſeudo xp̄icolaꝝ q̄ tã ꝑdita tãq̄ꝫ ꝑuerſa.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-497706-p0098-1

nobis in ſcādaluz ⁊ Joāni Reuchlin in vanā glām. aut̄ recti⁹ (vt cū ſapientib⁹ loq̄r) ad immortalē infamiā cachinnādo protulerūt. Hoc igit̄ poſtremū. defendendū relinq̊ toti ordini Minoꝝ ſctī Frāciſci vt illđ ſacris impugnatiōib⁹ inultū nō omittat.

In viceſima ſeptima epiſtola. ponunt̄

quedā. q̄ vt ego audio ſunt oīm peſſima. Confundunt̄ em̄ ſacra ꝓphanis ⁊ turpiſſima fit in ead̄ ſacraꝝ l̄raꝝ abuſio cōcordantiā faciēs int̄ fabulas poetaꝝ ⁊ catholicā ſcripturā. Hec ſunt igit̄ obſcuri illi⁹ nebulonis v̄ba q̄ nūc ſequunt̄. ¶ De Phitone (inquit) ſerpente quē interfecit Apollo. ſcribit Pſalmi. Draco iſte quē formaſti ad illudendum ei. Et iteꝝ. Sup aſpidē ⁊ baſiliſcū ambulab. De Saturno q̄ ſupponit̄ hō ſenex: ⁊ pat̄ deoꝝ comedēs filios ſuos ſcribit̄ ab Ezechiele. Comedēt pr̄es filios in medio tui. Diana ſignificat btīſſimā v̄ginē mariā ābulās cū mltis v̄ginib⁹ hīcinde. Et ḡ de ea ſcribit̄ in p̄s. Adducēt̄ v̄gies p⁹ eā. ⁊ alibi. Trahe me poſt te: currem⁹ in odore vngētoꝝ tuoꝝ. Item de Joue qn̄ defloraũit Caliſtonē v̄ginē: ⁊ reuerſus ē ad celū. ſcribit̄ Mat. xij. Reuertar in domū meā vn̄ exiui. Iteꝝ de Aglauro pediſſeq̄. quā mercuri⁹ v̄tit in lapidē: illa lapidificatio tangit̄ Job. xlij. Cor ei⁹ indurabit̄ vt lapis. Itē q̄n̄o Juppiter ſuppoſuit Europā v̄ginē: etiā habet̄ in ſacra ſcriptura. qđ ego ignoraui prius: q̄ſ ſic dixit ad eam. Audi filia ⁊ vi. ⁊ incli. au. tuā: q̄ꝛ cōcupiuit rex ſpēm tuā.

Item Cadm⁹ q̄rens ſororē ſuā: gerit ꝑſonā chrī: qui q̄rit ſuā ſororē .i. aīam humanā: ⁊ edificat ciuitatē .i. eccl'iaz.

De Acteone v̄o qui vidit Dianā nudā: ꝓphetizauit Ezechiel c. xvi. di. Eras nuda ⁊ ↄfuſione plena: ⁊ trāſiui ꝑ te ⁊ vidi te. Item nō eſt fruſtra a poetis ſcriptū q̄ Bacchus eſt bis genit⁹: q̄ꝛ ꝑ h̄ ſignificat̄ chr̄s qui etiam eſt bis genit⁹: vno mō añ ſecl'a: ⁊ alia vice hūaniter ⁊ carnaliter: Item Semele q̄ nutrit Bacchū. ſignificat b. v̄ginē: cui dr̄ Exodi. ij. Accipe pueꝝ iſtū ⁊ nutri mihi: ⁊ ego dabo tibi mercedē tuā.

Itē fabula de Piramo ⁊ Thiſbe ſic exponit̄ allegorice ⁊ ſpiritualiter. Piram⁹ ſignificat filiū dei: ⁊ Thiſbe ſignificat aīam hūanā quā amat chr̄s. ⁊ de q̄ ſcribit̄ in euangel'. Tuā ipi⁹ aīam ꝑtranſibit gladius Luce. ij. Sic Thiſbe interfecit ſe

gladio amaſij ſui. Item de Vulcano qui eijcit͛ de celo: ⁊ efficit͛ claud⁹. ſcribit͛ in p̄s Expulſi ſunt nec potuerūt ſtare ⁊c. ¶ Hec p̄dicta q̄ȝ ſint ſcandaloſa ⁊ apoſtatice ꝯſcripta nemo eſt oīm qui nō videt. In .xxviij. ep̄la p̄ deriſioneȝ abutit͛ ſentētijs euāgelicis. In .xxix. de aſcenſione dn̄i ⁊ extremo iudicio fit ſacrilega enarratio ⁊ om̄ib⁹ ap̄lis ac beate v̄gini ridiculoſa illuſio. In .xxx. mentit͛ papā dediſſe indulgētias in rebus inutilib⁹ ⁊ maximā facit illuſionem ſc̄tō Bonauēture. In .xxxiiij. inter alia mēdacia ridicule loquit͛ de ſale be̅dicto ⁊ aqua benedicta. In .xxxv. ponū tur ea que vix eſſent dicenda in proſtibulo. In .xxxvi. in principio ridicule in ſacr̄ baptiſma loq̄ns mentit͛ Erphordenſes determinaſſe. q̄ qn̄ iude⁹ fit chriſtian⁹ q̄ tūc renaſcatur ipi p̄pucium. In vltima ep̄la. om̄i iniquitate plena. ſcribit ſe eſſe crinizatū ad pudenda ſua per vnū monachū. ⁊ alia q̄dam zodomitica nephāda auditu ⁊ pro quib⁹ debet͛ pena ignis. turpiter effundit Deriſorie etiam loquitur de ſale benedicto. ⁊ rythmatice ac ridicule orare docet per nomē ihesu chr̄i ⁊ btōs euangeliſtas ⁊c. ¶ Omitto alia q̄ falſiſſime ac impudentiſſime in illis cōſcripta ſunt. veruȝ q̄ auctore ⁊ quib⁹ tandē chalcographis edita. non multo poſt elucescet. Deliteſcūt em̄ ſub vmbris. nec quiſpiā nobilitate excuſand⁹ videbit͛. quin poti⁹ ſuis maiorib⁹ degenerās. poſteris om̄ibus ſue ignobilitatis relinquet exordiuȝ Nec dubiū. quin mortis hora ſeſe nūq̄ȝ talia ſcripſiſſe ſint deſideraturi. Itemq̄ȝ q̄ȝtū ego ex alijs fide dignis intellexi. a nullo vnq̄ȝ ſacerdote in vita abſolui poterūt. quiȝ talia ⁊ tam grandia ſcelera nūq̄ȝ dimittant͛ niſi pri⁹ publica reclamatiōe ſint deleta. verꝫ hec ſacraꝝ lr̄aꝝ doctorib⁹ ⁊ inprimis ſacroſc̄tē ſedi ap̄lice diſcutienda relinq̄. Ceteruȝ ob hec male dicta. eccleſie catholice contumelioſa. ⁊ nunq̄ȝ in bonā p̄tem a bonis exponēda. ſic libet ad ſummū pōtificeȝ chriſti vicariū ac reliq̄s eccl̄ie principes exclamare.

Exclamatio ad ſummū pōtificē ⁊ ad oēs toti⁹ eccleſie p̄ſides:

¶ O beatiſſime pater. oīm erroꝝ extirpator ⁊ celeſtis regni clauiger O reuerendiſſimi Cardinales clariſſima mūdi lumina O pijſſimi toti⁹ chriſtiane religiōis antiſtites. ſi hec

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-497706-p0100-6

fiunt in viridi quid tandē fiet in arido? O pontifex optīe
maxīe. ſi tam nephāda ſtante iſtic lite coram ſctītate tua a
Reuchliniſtis ꝑuentione neqꝫ ⁊ apoſtatico auſu perpetrā
tur. quid obſecro facturi ſunt poſtea. ſi fidei negociū a mul
tis nūc vniuerſitatibꝰ doctrinaliter deciſum. veraꝫ iuſticie
executionē non ꝯſeq̄tur. Nā vbicunqꝫ talis ac tā caligino
ſus fumus inſperato exhalat. maximꝰ ibi ꝯfeſtim exurgat
ignis eſt neceſſe. qđ ne fiat tue erit ſanctitatꝭ q̄ꝫprimū pro-
uidere. Faxit q̄qꝫ deꝰ ne veterꝫ aut eliminatoꝝ ſectis noua
nūc Reuchliniſtaruꝫ ſecta ſupaddat̄ neve poſteriora ſint
priorbꝰ lōge deteriora veꝝ hac de re ſatis.

Expurgatio infamie q̄ mihi fal ſo ex inſtinctu iudeorum a ꝑuerſis chriſtianis eſt impoſita.

¶ Iam audiuimꝰ. quō auctor epl'aꝝ obſcuroꝝ viroꝝ deū
oīpotentem ⁊ totā vniuerſalē eccleſiaꝫ nimis ſcādaloſe
offenderit. id qđ oībꝰ iniurijs q̄ hominibꝰ accidere pn̄t:
longe eſt anteponendū. Audiamꝰ ergo ⁊ nūc ad ꝓpoſitum
nrm̄ quō ego ſum leſus illis eplis. vt tota eccleſia iudicare
poſſit me iuſtam cām ⁊ hr̄e ⁊ habuiſſe hāc meam defenſio
nem edendi. Ipe eñ ſummꝰ pontifex nō nobis ſolū duobꝰ
ſilentiū ad tempꝰ impoſuit. ſed oībꝰ ab vtraqꝫ pte ſicut
ſupius eſt enarratū. In epl'a igit̄ viceſima tertia ⁊ triceſima
quinta (vt pleraſqꝫ aliaꝝ illuſiones ⁊ ꝯtumelias omittā)
infamē me facere conātur. multa enormia mihi ſcelera im-
ponētes q̄ ego tpe iudaiſmi añ baptiſmū ꝑpetraſſeꝫ ⁊ illa
ſe dicūt ex iudeis accepiſſe. ex quoꝝ ꝑfidoꝝ ꝟbis. boni chrī
ani facere teſtimoniū nō pn̄t. niſi fortaſſe magis credendū
ſit (id qđ eē nūq̄ꝫ pt) inimicis crucꝭ chrī q̄ꝫ ſummo impato
ri ac pimatibꝰ alemanie multiſqꝫ alijs chriſtianis. tā prin
cipibꝰ q̄ꝫ ciuitatū rectoribꝰ qui mee probitatꝭ teſtionia. pa
tentibꝰ ſuis lrīs ⁊ ſigilloꝝ appēſiōe luce clariꝰ expſſerūt. q̄s
etiaꝫ penes me habeo ⁊ ſaluatore noſtro auſpice poſteris
meis ſum relicturus. ¶ Ego quoqꝫ ingenue fateor.
me nunq̄ꝫ aut accuſatuꝫ. aut in ius vocatū fuiſſe ob aliq̄d
patratū ſcelus, aut de quouis etiam crimine pro tribunali

conuictū. qđ qui credere noluerit. quicꝫ vel ſuꝑ minima infa
mia. aliquid conari cōtra me voluerit. mihi corā notario ⁊
teſtib⁹ imponat aut corā q̊cūqꝫ iudice me citari faciat. ⁊ ego
me ab omī mediuſſidi⁹ infamie nota liberū reddā. Natura
li igit iure probus cenſeri debeo donec cōtrariū probet.
¶ Item tertio. nō eſt credendū illi vel illis. qui ſua nomīa
non ꝯfitent. poſſent eñ tali mō ⁊ in ſummū pōtificē ⁊ in
Ce. Ma. omneſqꝫ alios mūdi principes nequiſſima expui.
¶ Quarto nō eſt mirū ſi iudei me infamare conētur. cū
ego oēm eoꝝ maliciā (id quod chriānis proh dolor quibuſ
dā immerito diſplicuit) in meis opuſculis ⁊ ſcriptis veriſſi
me patefecerim. ¶ Quinto. fuerunt duo iudei. qui mihi
furti infamiā imponere voluerūt. nō tñ eo modo vt obſcu
ri cōtra oēm honeſtatem cogitarūt ſed ex inuidia dūtaxat
⁊ execrabili malicia. Nomine igit meo ad camerā imperia
lē citati. triginta mihi aureos floꝝ pro expenſis dare coacti
ſunt ⁊ publicā facere reuocationē. ſicuti ꝑ ipſos iudices ca
mere imꝑialis probare poſſum. ¶ Sexto. me natū pro
fiteor ex optima iudeoꝝ progenie ⁊ ab ipſis tñ iudeis val
de amatū fuiſſe. veluti teſtib⁹ idoneis ſemꝑ probare poſſum
⁊ maxime illoꝝ qui intra paucos annos ſunt baptizati.
¶ Septimo. Cum iude⁹ eſſem vixi iudeoꝝ more. feci q̄
alij fecerūt. ſemꝑ tñ citra cuiuſcūqꝫ infamie neuum. qꝛ vt
in prouerbio dicit inter lupos cōuerſantem vlulare oportet
poſtea vero vbi chriſtian⁹ ſum fact⁹. me in fide catholica.
⁊ in vita ⁊ in morib⁹ ⁊ in omīb⁹ meis reb⁹ fidelem ac iuſtū
ab omni infamie macula ꝓſeruaui. quemadmođ lrīs ſere
niſſimi noſtri imꝑatoris ⁊ alioꝝ principū. nrōꝝ etiā ⁊ ſena
toꝝ ⁊ conſulū. optimorumqꝫ ſine nūero viroꝝ teſtimonio
probare poſſum. Hoc tandē adijciam. nō eſſe chriſtianū in
terris. qui expſſo ſuo noīe mihi aliqđ crimen iuſte aut vere
imponere audeat Que igit in duab⁹ illis epiſtol' cōtra me
⁊ cōtra vxorē meam ſcribunt. turpiſſime ſunt ⁊ mendaciſ
ſime excogitata. a iudeis libenti⁹ q̄ a pſeudo chriſtianis fe
renda. ¶ Octauo Si aliq̄ vnq̄ infamie malicia mihi
vere impoſita aut vnqꝫ in me vel a nrīs vel ab alijs cogni
ta fuiſſet. nūqꝫ venerabiles dñi ciuitatis Colonieñ ⁊ eq̄ſſi
mi prouiſores me in hoſpitalariū maioris hoſpitalis dele
giſſent. ¶ Ex his igitur ⁊ alijs non bene ſentit Joanes

Reuchlin. neqꝫ Reuchliniſte quidã ſapiẽter loquunt. me
non eſſe dignũ cuꝫ quo iuri ſtare debeat. nam quãto peior
ipſe forem tãto facilꝰ me poſſet ꝯuincere ⁊ iuridice ꝯuictũ
poſtea diffamare id quod Joãnes Reuchlin in hunc uſqꝫ
diem nũqꝫ attẽtare eſt auſus. Dex hac de re ſatis.

Exlamatio ad imperatorem.

O inclytiſſime ac clementiſſime impator. qui omnia iura
in ſcrinio pectoris tui concluſa tenes ⁊ nulli vnqꝫ pio iuſti
ciã denegaſti. intuere obſecro qꝫ impie qꝫ ſcandaloze ac pla
ne mendaciter me ſuũ tuũ fidelẽ (vt noſti) in cunctis ſolli
citatoreꝫ infamare conati ſunt. neqꝫ Ce. ma. tue mandato.
neqꝫ aplicis poſtea decretis. vna cũ ſuo Capnione obediẽ
tes inuenti O chriſtianiſſime atqꝫ inuictiſſime imperator.
tu maxĩe oĩm nouiſti. quot labores. quot onera. quot miſe
rias. quot incõmoda. qt deniqꝫ calamitates. tũ p immode
ratam aeris intemperiem tũ p apertiſſima mortis picula. tũ
per extremã oĩm deſolationẽ cũ mandatis Ce. tue ma. in ſa
cratiſſimo noſtro negocio cõtra pfidiſſimos iudeos anxie
nimis deſudando. ſim ppeſſus. Nouit quoqꝫ sereniſſima
maieſtas tua q̃ mihi innocenti ⁊ catholico homini ꝓpoſue
rit. cum ego te dñm ſeruus ſeqrer. ex bruſſel Spiram verſus
cũ ſumma maieſtate proficiſcentem Sic em̃ inter cetera di
xiſti mihi tecũ ad aliqt miliaria equitãti Dilecte Pfeffer
korn patientiam habe ad tps cũ aduerſarijs tuis ⁊ lauda
bili fine cũcta tandẽ termĩabunt. Habui patientiã o incly
tiſſime impator ⁊ ſupra qꝫ dici pt intolerabilia qdaꝫ indig
ne ſum ppeſſus Ego itaqꝫ alogꝰ manẽs polylógos repert.
⁊ nemini nocens iniuſtos ſenſi malefactores Qd vt verũ
eſſe probet. o clementiſſime Ceſar. itemqꝫ vt oẽs chriani
qui ſunt ⁊ qui futuri ſunt vero verꝰ credãt (licet ſupius in
ſummario nrõ ſatꝫ ſit enarratũ) me feciſſe triũphare vitatẽ
verillũ hoc loco victorie p figure moduꝫ ſubijciam in qua
luce clarius videbit Joannem Reuchlin ſemper fuiſſe ⁊
ſcribendo ⁊ offendendo priorem. meqꝫ nõ niſi prouocatuꝫ
ac impte leſum aut ſcripſiſſe aut attentaſſe quicqꝫ.
¶ Hoc etiã eſt toti mũdo ꝯſiderandum. qꝫ in omibꝰ meis
ſcriptis ſp me ſubiecerim rigori ac ſeueritati iuris.

Figura veritatis in qua ad ocu lum patet Joānem Reuchlin in oīibꝰ ſuis ſcriptis ⁊ factis ſemꝑ fuiſſe reum originarium.

¶ Conſultatio ꝑpoſtera Joānis Reuchlin fons ⁊ origo oīs mali ac totiꝰ noſtre ꝯtentionis. ab Archiepō Moguntino. impiali ea in re cōmiſſario ⁊ ſuis ⁊ mihi legitie cōicata. Jn q̄ ſupra datam fidem ac ꝯtra vītatē antea cuidā nobili a ſe ꝓfeſſam me Pepericornū apud Ce. M. ꝓditorie redarguendo diffamauit vt in ꝑcedentibꝰ eſt enarratum.

¶ Sequitur ſpeculū meum manuale Moguntie a me ꝯpoſitum ⁊ ibidem impſſum in quo ſcripſi ꝯtra Joannem Reuchlin iuſta occaſione motꝰ ⁊ indigna leſus ꝯtumelia. nō nominata tñ ipiꝰ a me conſultatione.

¶ Contra illud impmi fecit Joannes Reuchlin ſuam ꝯſultationem cū tertiis q̄buſdam declarationibus ⁊ impudentiſſimis inuectiuis. quibus nomen impoſuit ſpeculum oculare.

¶ Viſo ſpeculo oculari. multis q̄ꝫ in me ꝯuiciis atq̄ꝫ in gn̄e mendaciis ex integro ꝯſpectis Speculū ego flāmiuomū (theutonice dien brātſpiegel) ad defenſionē mei honoris in lucē emiſi. ꝓ mea ꝗuitate inſultanti renitēs.

¶ Deinde Joannes Reuchlin ſua mīme ꝯtentus malicia. ſed malū ma lo exaggerās defenſionem q̄ndā non mō in me turpem. ſed in optimos quoſq̄ꝫ turpiſſimā ac plane mendacem diuulgauit. q̄ etiam innūeris q̄dā modo mendaciis ⁊ ſiniſtris (vt ſupra dictum eſt) ꝑſuaſionibꝰ totam fere chriſtianitatem obumbrauit.

¶ Jtē non ꝯtentus ſua malicia. ſilentiū nob̄ a Ce. Ma. impoſitū. tur piſſimis quibuſdā claroꝝ (vt ipſe ait) viroꝝ epl̄is a ſe publicatis multiſq̄ꝫ aliis modis. vt in ſummario eſt dictū. nimis inobedienter infregit.

¶ Multiplici igit̄ ac plane crudeli iniuriaꝝ ꝯtumelia ꝓuocatus. nouum libellum edidi cui titulus Campana tormentalis. in quo ſicut in omnibꝰ aliis ſcriptis me obtuli vel ad penam ignis cū aduerſario iuri ſtare velle.

¶ Silentio tandem nobis a ſanctiſſimo ad tempus impoſito. Athanaſi um ipſe ſuum edidit. in cuiꝰ prefatione ſatis expſſe in nos omnes cōtume lioſe animaduertit. Sed illo nūc omiſſo. nouus ſine auctore libellꝰ prodiit maledictus quid. omniumq̄ꝫ famoſoꝝ famoſiſſimus. cui titulus Epiſtole obſcurorum viroꝝ. cuius materia q̄ꝫ ſit ſacrilega ſatis in ꝑcedentibus eſt explicatum.

¶ Obſcuris itaq̄ꝫ viris cum ſuo aſſecla plus equo. vt pauloante dictū ē. ꝯtra chriſtianum morem deſeuientibꝰ. ego hanc meā defenſionem mīme famoſam ad honoꝝ oīm inſtructionē ac mei tandē noīs honorē ꝯpoſui. vt tota chriſtianitas ꝑpetuo iudicare poſſit. meq̄ꝫ ꝓuocatum reſpondiſſe.

¶ Finis.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-497706-p0104-9

Reſponſio ad argumentum quo
rundã.cõtendentiũ Joãnem reuchlin nõ compo
ſuiſſe Obſcuroꝝ virorũ epiſtolas.quod licet ita
eſſet nihil tamen ad rem facere poteſt.

O beatiſſime pr̄ O reuerendiſſimi Cardinales O chriſtia
niſſime atqꝫ inuictiſſime Imꝑator.poſſetis quidẽ obijcere
mihi ꝓuo oĩm vr̄o Nõ eſt ꝙ Joanni Reuchlin imponas
execrabiles Obſcuroꝝ viroꝝ ep̄l'as.indignat̄ potius illas
eſſe editas ꝙ̃ gloriet̄. Reſpondeo Joãnem Reuchlin
longe deteriora his feciſſe. Primo igit̄ ſi me tradidit ſupra
datam fidem ſtante noſtra amicitia vt ſupra probatuꝫ eſt
⁊ lr̄as vrie me poſtea ad Ce.M.iuſſu archip̄ſul' ferre opor
tuit.nõ miꝝ.ſi tp̄e nũc inimicitie tales lr̄as ip̄e effuderit.

¶ Scd̄o.ſi in ſua cõſultatiõe pl⁹ ꝙ̃ oportuit ⁊ curioſa ⁊
prolixa.auſus fuit ſub bona fide ſcribere multa mendacia
ſereniſſimo nr̄o imꝑatori in fauorẽ iudeoꝝ ꝯtra chr̄ianos
⁊ deĩn lõge plura in execrabili ſua defenſiõe.minime dubiũ.
quin etiã pie credi poſſit Joãnẽ Reuchlin l' ꝑ ſe vl' ꝑ ſuos
impudẽt̄ illas expuiſſe. ¶ Tertio ꝑ ſigna argumẽtabor
In ocl'ari em̄ ſpecl'o Joãnes Reuchlĩ ꝯpat hũanitatẽ xp̄i
habitui meretriceo.ſꝫ in ep̄l'is obſcuroꝝ viroꝝ btã Maria
v̄go imaculata ꝯpat̄ Europe.ꝯcubĩe Iouis. Itẽqꝫ aduer
ſari⁹ nr̄ in ſua offenſiõe iſimulat implicite vxorẽ meã hone
ſtiſſimã(vna cũ ſua matre ac prolib⁹ ad fidẽ catholicã feli
citer tranſlatã)turpis ſb̄ inuolucro adulterij.⁊ idip̄ꝫ m'lto
turpi⁹ i ep̄l'is obſcuroꝝ exp̄mit̄ Quapꝓpt̄ ex eodẽ illa fonte
deriuari dicere forſitan nõ iniuria poſſeꝫ ¶ Quarto ex-
ecrabiliũ illaꝝ ep̄l'aꝝ auctor.expoſuit ſe ꝑiculo corꝑis ⁊ aĩe
nec ab aliq̄ vnqꝫ ſacerdote(niſi publice nomẽ ſuũ ꝯfiteat̄.⁊
cuiqꝫ ſuũ honorẽ reddat)abſolui poterit.id qđ mortaliũ
nemo adoriret̄ niſi l' ab aduerſario nr̄o ſb̄ornat⁹ aut ſum-
mus eiuſdẽ amic⁹ foret ¶ Quĩto.ſi fateri veꝝ licꝫ Ep̄l'aꝝ
ille codex eſt ſimplicit̄ ⁊ de plano(vt dici ſolet)in illi⁹ lau-
dẽ.⁊ ſcãdalũ mei ip̄i⁹ oĩmqꝫ nr̄m impudẽtiſſime ꝯpoſit⁹ Ex
q̄ tale argumentum trahit̄ Joãneꝫ Reuchlin vel ꝑ ſe vel
per ſuos rẽ tã nephariã tãqꝫ ſacrilegaꝫ ſine fronte ꝯmiſiſſe

¶ Sexto.nullũ neqꝫ habui neqꝫ habeo qđ ſciã ſub celo
inimicum.p̄ter ſolum Joannem Reuchlin.quomodo igit̄

hóc negauerim. tanti ipm̄ criminis aut reū eſſe aut ꝯſciū
¶ Septimo poſſem fortaſſe nō indecēter affirmare. Io
annem Reuchlin obſcuroꝝ eſſe auctorem cū talia nobis
ante aliq̄t annos euentura in ſuis ad nos ep̄lis ſit ꝯmina
tus Scripſit em̄ cōterraneo ſuo. excellētiſſimo Agrippinē
ſis academie in theologia doctori Anno a natali chr̄iano
M. ccccc. xij. quīto Id͛ martias hec ꝟba. Accedēt (inquit)
poſt manū validā poete ⁊ hiſtorici. quoꝝ hoc tp̄e magna
copia viuit. cū eterna vr̄i gymnaſij ignominia Hec inter
cetera intemperāter effudit. Et hoc mō feda obſcurorum
colloquia magis ip̄m. q̄ꝫ tot vniuerſitatū doctores aut me
deniq̄ꝫ neophitū. hoc eſt nouū chr̄i germen corā ſapientibꝰ
ſcandalizarūt. Nam per Reuchliniſtaꝝ quorūdam conui
cia non iuſtificatᷣ cauſa ipſiꝰ Reuchlin. quia (vt ab alijs
intellexi) Allegare incōueniens nō eſt ſoluere. ⁊c̄. Intelli
genti ſatis. ¶ Octauo. licꝫ aduerſariꝰ noſter. illas (ſi ita
volumꝰ) non cōpoſuerit. debebāt tm̄ Reuchliniſte quidā
degeneres (non de omībus loq̄r) parciꝰ mecum egiſſe. aut
rectiꝰ ſcripſiſſe nihil. Nam imꝑator ip̄e chriſtianiſſimus ⁊
ſummus deniq̄ꝫ pontifex (vt pauloan̄ eſt enarratum) non
nobis ſolū duobus ſed omībus in genere ſilentiū ad iuſti
cie executionem impoſuere Iniquiſſime igiᷣ ⁊ infinitis pe
ne iniurijs. incredibilibuſq̄ꝫ mēdacijs. in fornicibꝰ procul
dubio altis atq̄ꝫ auctis. ad reſpondendū prouocatꝰ. hanc
noſtrā apologiā non indecenter in lucē dedi. Quaproptᷣ
Antiphates ip̄e Capnion ac reliqui philocapniones non
modo grauiſſimā Ce. ma. cenſuram. veꝝ indelebilē ſacro-
ſancte ſedis ap̄lice maledictionem incurrerūt. ¶ Poſtre
mo vt paucis finiā. Fumulꝰ ⁊ Obſcuri nō illepide ſimul
ꝯueniūt Sicut em̄ fumulꝰ nihil in ſe luminis habet. ſic eti
am obſcuri ꝟitatis lumen ſentire nō poſſunt. Deꝝ hac de
re ſatis. modo iuſticie ac veritati fauor non officiat.

Notate impudēs quorūdā mēdaciū

¶ Dicunt nōnulli cām nr̄ām ꝯtra Ioānem Reuchlin nō
eſſe cauſā fidei ſꝫ inuidie Hóc profecto falſiſſimū eſt. Nā
nulla vnq̄ꝫ contētio intᷣ ip̄ꝫ ⁊ nr̄ātes fuit. veluti mlt̄ꝫ ep̄lis
vltro citroq̄ꝫ in charitate nō ficta miſſis. luce clariꝰ ac vero
veriꝰ probari pt̄ Itē q̄ꝫ vt de meip̄o loq̄r. nō egi quicq̄ꝫ ꝯtra

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-497706-p0106-0

eundem. aut contra iudeos inuidia motꝰ. quia non hunc
aut illum. ſed oēs ſiľ iudeos. tam notū ꝙ ignotum iuſtiſſi
mo zelo pſecutus ſum. Nemo igiť falſum loquať in eccľia
ſcandalū ne ſero poſtmodū peniteat.

Contra eos qui male dicant me non eſſe dignū cū quo Joannes Reuchlin debeat ſtare iuri.

¶ Imprimis proteſtor ⁊ dico nō oēs eos continuo malos eſſe qui aduerſario nr̄o fauorē preſtant aut illi etiaꝫ adherent Ignorāter em̄ peccant Nam manifeſtū eſt chr̄ianos aliq̄t principes ⁊ innūeros quodāmodo viros tam eruditos ꝙ omniū ſcientiaꝝ rides. illiꝰ vaframēto ac dolo malo deceptos eſſe. Quaꝓpter ſi boni viri reꝝ ordinem inter nos equo libramīe penſarent. iuſtiſſimā nos hr̄e cauſaꝫ proclamarent. nec ṽbum ampliꝰ contra nos loquerenť. Bonos igiť Reuchliniſtas ⁊ ratiōe informabiles ſumma proſeq̄r beneuolētia nec quouis mō in hac nr̄ā defenſiōe offenſos velim. Oro etiam atq꜡ obſecro humiliter reuerentiaꝫ oīm vr̄am ⁊ marie ꝑ meritū paſſionis dn̄i noſtri Jeſu Chriſti vt mihi iampridē baptizato in his dūtaxat fauere velitis. in quibꝰ aut recte loqui aut minꝰ iniuſte ſenſiſſe dignoſcar

¶ Ad ꝓpoſitum ergo. ſunt qui male contra fraternaꝫ charitatem inclamitent. me nō eſſe dignū. cum quo Joannes Reuchlin iuri ſtare debeat. tam inepta obiectiōe. ipiꝰ nequitiam excuſare volentes. O pectora ceca. o ſententiā omibꝰ bonis deteſtandā. quid obſecro hoc eſt ſi iniuſticia nō eſt? Nemo tam bonꝰ. qui ſpreta iuris formula. ſibi ipſi adiudicare q̄cq꜡ poſſit Si a me leſus eſt Joānes Reuchlin. ſi occultam ipſiꝰ ꝯſultationem prodidi. ſi contumelijs iniuſte affeci. ſi male ſcripſi. ſi quouis modo deliqui. quare me nō vocauit in ius? qꝛ laicꝰ inquit ⁊ hō indoctꝰ minime dignus eſt in queꝫ iure quicq꜡ agam Execrabilis inq꜡ hec reſpōſio eſt. Sic em̄ oīa iura. ⁊ diuina ⁊ humana ꝯfunderenť. ſic nulla eēt ꝯſtans iuſticie volūtas q̄ vnicuiq꜡ redderet qđ ſuū eſt Sic oēs tyranni ⁊ rei p oppreſſores ſibi ipſis inique oīa adiudicātes. minimoꝝ ſemꝑ ſanguinē exugere cōtra naturā poſſent. Secūdo male inferť ſic diſputando. Joānes Reuchlin eſt vir potens. ergo pt in laicū ⁊ in

exigue conditionis hoīem pro ſua crudelitate debacchari.
Non pugnat᷑ hic gladio. non viribꝰ. non haſta. non pro-
greditᷣ in campum (quod ſuꝑbie crimen eſt) cum rege mi-
les. ſed de religiōe. de iuſticia. de veritate coram deo ꝛ iuſtis
hominibꝰ contendit. ¶ Tertio. Si Joānes Reuchlin
vltro ꝛ ſua ſponte rem ipam mecum incepit. dignus etiā
cenſebor. cum quo eandem officio terminet equitatis.
¶ Quarto. Si Joannes Reuchlin me dignū eſſe iampri-
dem domi ſue iudicauit. vt iuxta ipius chyrographū ac
petitionem. nouo ipm chriſtianiſſimi imperatoris manda-
to. vna cum ceteris vniuerſitatibꝰ. ſup conſultatiōe qua-
dā. contra nōnullos iudeorum libros habenda. per meam
ſollicitationē inſcribi facerem. q̄re obſecro nūc indignum
me iudicabit. cū quo iuris deciſionem expectet? Verba ſūt
nec auditu digna. ¶ Quinto. Si Joannes Reuchlin
me nihili modo facere, voluit ꝛ penitꝰ indignū cenſere. in
quem pro tribunali quicq̄ agat. debuiſſet ꝛ ipe priꝰ in ſua
cōſultatōe apud Ce. Ma. nihil contra me proditorie ſcrip-
ſiſſe. nec ꝑfidos iudeos in eccleſie ſcandalū contra me ſecre-
to (vt ipe ait) turpiter defendiſſe. ¶ Sexto. ſi in ſuis in-
uectiuis ꝛ multis alijs in locis dignat᷑ contra me ſcribere ꝛ
execrabili calamo publice inſectari. quare obſecro id ligua
ſua coram iuſto iudice nō abſoluit? cū illud ſit iniquitatis.
hoc vero iuſticie ſolius. ¶ Septimo. Joannes Reuch-
lin fert eſſe legum doctor. qd ſi ita eſt, merito ledentē iuridi-
ce magis q̄ per vim opprimere debebat. verū quia h in hūc
vſq̄ diem nunq̄ fecit. ſue profeſſioni degenerās. ſeductor
potiꝰ q̄ doctor erit appellandꝰ. ¶ Octauo. nō ſum reijci-
endus ego qr laicus nec ꝓpterea contēnendus. qr ſic maxi-
ma chriſtianorū pars reijcienda foret. Et ſi aliqs obiece-
rit. ſi indoctꝰ es. q̄re te opponis legum doctori ꝛ poete. Rn̄-
deo Joānem Reuchlin theutonice ſcripſiſſe ꝛ articulos
nr̄e contentionis nulla indigere doctrina. eoſq̄ tam eē ma-
nifeſtos ꝛ veritati tam clare repugnātes vt etiā ab vxore
mea faciliter conuinci poſſent. Quapropter ſi vnq̄ ad
nos Coloniam venerit. ſchedulas ipa omnibus eccleſiarū
valuis affigens. publicā cōtra ipm diſputationem inhibit.
vt ſi virum deteſtatur. fortē offendat mulierem.

¶ Nono. Si Joãnes Reuchlin iactitaret ſe meliorem eſſe Pepericorno. ego id fortaſſe negarē Nā ipe pro iudeis falſiſſime ſcripſit Pepericornus aūt vere contra iudeos. ¶ Decimo. mentit Joãnes Reuchlin me laniū fuiſſe int iudeos. qđ ſi ita eſſet. nō tñ ego ob idipm ɔtemnendꝰ. btūs eñi Petrus piſcator fuit ⁊ ceteri apli l' piſcatores l' omino indocti. ¶ Undecio. nō eſt fortaſſe melior Pepericorno Johannes R. qꝛ doctus Nam doctiſſimi ſepe viri. ⁊ arrogātes ſunt ⁊ peſſimi. Non arguit doctrina probitatez. qđ ꝙ ſit verum heretici omnes probant qui ſemꝑ doctiſſimi fuere. ¶ Duodecimo Si de nobilitate generis eſt diſputandū. ego ex laudabili tribu Neptalim genitꝰ. qua vero Reuchlin ignoro. Hoc autez ex alijs audiui pr̄em ipſius pauperculum fuiſſe ⁊ antiquaꝝ caligarum reſarcinatorem. ¶ Poſtremo. ego probaui Joannem Reuchlin eſſe mendacem in ſua defenſione ⁊ vero ꝑ temeratorem.

Et preterea falſiſſime idem ipſe ſcripſit. vt ſupra probatum eſt. me ſuam prodidiſſe ɔſultationē. Ego autez duce veritate dico eū eſſe proditorem dei ⁊ hoīm ⁊ Ce magfidium conſultorem Addo quoqꝫ multos publica morte inſemptos. qui nō taz bene illam promeruerunt ſicut ipe qꝛ nō eſt ꝑuum crimē Ceſari. op. max. voluntarie ⁊ ſciēter falſuz ɔſulere. Faceſſant igit̄ blacterantes me non eſſe dignuz cū quo Joãnes Reuchlin iuridice quicꝙ agat. Chriani eñi omnes ſumꝰ. nec in adminiſtrāda iuſticia eſſe apud quemcꝙ debet pſonaꝝ acceptio. Itemqꝫ vt ſemel finiaz Fui honeſtꝰ ⁊ probus tpe iudaiſmi cuiꝰ contrarium nūqꝙ probari poterit ſicut pauloañ ſatis copioſe eſt explicatū.

De capitalibus quibuſdā mēdacijs Joannis Reuchlin ⁊ articulis aliquot ſacroſancte fidei chriſtiane contumelioſis.

¶ O beatiſſime pater O vos reuerendiſſimi Cardinales O chriſtianiſſime imperator. intueamini obſecro paucis ꝙ impie Johannes Reuchlin non mō in me Neophitū ſed in deum ac ſanctam eccleſiam multa conſcripſerit.

Mentitur in primis chriſtianiſſimū imperatorē demandaſſe omnes iudeoꝝ libros p̄ter biblioꝝ eſſe ɔcremandos.

Mentit̃ ſe eiuſdem mādato ſuā pp oſteram ſcripſiſſe cō-
ſultationē. Mentit̃ me exp̄ſſe in manuali meo ſpeculo
contra ſuam conſultationem ſcripſiſſe. Mentitur ſuā a
me conſultationem eſſe proditam. Mentitur doctores
noſtros fruſtillatim dolo malo eundem librum vniuerſi-
tatibus miſiſſe. Mentit̃ ſe nō eſſe informatū a theologis
ſed ſcribendo p̄uentum. Mentit̃ doctores noſtre vniuer
ſitatis mihi fuiſſe auxilio in libris meis ꝯponendis Mē
titur me nō eē doctū in lingua hebraica. qḋ experiētia pro-
bandū cuilibet relinq̊. Mentit̃ me apud Ce. ma. iudeis
periculuꝫ inferre voluiſſe corpis ⁊ oīm bonoꝝ. Mentit̃
iudeos nō orare contra nos in orōne Felāſchūmodym.

Mentit̃ iudeos paratiores eſſe nobis fuire q̄ꝫ damnum
inferre. Mentit̃ nimis impie ſanctoꝝ vꝫ ſcripta doctoꝝ
antiquis caligis eſſe comparanda. Scripſit theutonice
iudeos ſententiā diffinitiuā acquiſiſſe vt Chriſtū interfi-
cerēt. Nō debebat ita ſcripſiſſe. ſed iniquā aut falſam illos
ſn̄iam ꝯſecutos dixiſſet. Item cōpauit hūanitatem chri
habitui meretriceo Mentitur in defenſione ſua. ſe feciſſe
triūphare v̄itatem. Nullam em̄ pro ſe vniuerſitatē hꝫ. ſꝫ
ſynagogā ſathane ⁊ obſcuros hoīes impudentiſſimis ne
bulonib⁹ longe tetriores pro ſe hr̄e credit̃ qḋ q̄ꝫ ſit iniquū
nemo eſt oīm qui ignorat. ¶ Ex iſtis ⁊ alijs id gen⁹ in-
numerabilib⁹ mēdacijs. q̄ tam in oclari ſpeculo q̄ꝫ in defen
ſione ſua. toti noxia chriſtianitati impudēter exp̄ſſit. opti
quiq̄ cōſiderare debent. tot vniuerſitatū doctores nō feciſſe
iniuriā Joāni Reuchlin. ſꝫ ſctē ac catholice in eū ſcripſiſſe
cū (vt eſt in prouerbio) pl⁹ oculi videant q̄ꝫ ocul⁹ Ob hāc
igit̃ cām. nemo credat defenſioni ipi⁹. cui q̊t in ſint mēdacia
cogitare poterūt pauci dicere nemo.

Sequit̃ quedam ꝓphetia.

⁊ de nouo quoddā p̄dicāte.

¶ Dicent proculdubio viri boni. nos condolem⁹ tibi iam-
pridem baptizato ac ceteris diuerſaꝝ vniuerſitatū docto-
rib⁹ ⁊ maxime Agrippinēſis academie mgr̄is. tam iniuſte
tāq̄ꝫ impie a tā ip̄rouido doctore offenſis. Reſpōdeo h
an̄. xx. annos (ſi bn̄ memi) nobis Coloniēſibus a Joanne
Lichtenberger ſiue pegrino Ruth heremita (cui⁹ progno
ſtica Moguntie tā latine q̄ꝫ theutonice imp̄ſſa ſunt. vari-

cinata fuiſſe Sic em̄ ſcribit folio xvi. Attendite o vos p̄hi Colonieñ. ne lupi rapaces introeāt in ouile vr̄m Nā tpi-bus vr̄is exurgent noua τ inaudita in eccleſijs vr̄is q̄ almi potens auertat. hec ille Quapropt̄ o beatiſſime pat̄ tue erit ſct̄itatis prouidere ne mala malis cumulent̄ neve ꝑfi doꝝ nūer⁹ q̄tidie augeat̄ ac tandē pl⁹ equo inualeſcat. Nā incredibile dictu eſt q̄ta mala indies magis ac magis exurgant. quod ne falſo ſcripſiſſe videar. Nuper enim. noua quedam preter illa que in obſcuris habentur nuper impſſa legim⁹ in quib⁹ filio τ ſpiritui ſctō in diuinis hiſtri onica cognomīa turpiter imponūtur τ oīa illa cōtumelio ſiſſime p hereticas aliq̄t in theutonico prauitates derident̄. q̄ in ſuggeſto a ꝯcionatore v̄bi diuini ad ſalutē chr̄ifideliū fieri ſolēt Sunt aūt q̄ nou⁹ ille proclamator (de quib⁹ nūc loq̄r) imprimi fecit tā turpia τ enormia. vt int̄ mille chr̄ia nos vix vn⁹ ſit qui illa abſq̄ ſcādalo audeat pronūciare. Hoc aūt veꝝ eſſe tota teſtat̄ Colonia. τc̄.

¶ Quare iudei nō efficiātur chriſtiani.

O beatiſſime pr̄. mirari poſſent boni viri. ob quā cām nr̄is hiſce tpib⁹ iudei chriſtianā fidē nō acceptēt. Reſpōdeo cruc̄ chr̄i pſecutores id acceptare nō poſſe. qd̄ noſipos deri dere āt pui facere dignoſcūt Ego ingenue fateor. me auxi lio diuino q̄tuordecim aīas ſaluatori nr̄o obtuliſſe τ q̄nq̄ inſup p me dudū ex iudaiſmo offerēdas fuiſſe. niſi ſcripta Joānis Reuchlin miſere nob obſtitiſſent. q̄ tandē q̄tum boni ſint ecclīe procuratura. obſcuroꝝ eplē τ alia nequit̄ ꝯflata teſtātur. Latro igit̄ in ꝯſpectu dn̄i. immo chr̄ianoꝝ laniator ac mēdacioꝝ faber Joānes Reuchlin. vt tandē ſuis v̄bis (quib⁹ me inſontē in ſuo Hyſſopeo falſe diffama uit) ſeſe nō iniuria ꝯfoſſum ſentiat

¶ De pdicatiōe quā ego feci in Frāckfordia

O beatiſſime pr̄ vt luce clari⁹ videat ſct̄itas tua Joānem Reuchlin pl⁹ eq̄ fauere iudeis. ipe in fallaci ſua defenſione lrā B. colūna ſcd̄a in peſſimā ptē interpt̄at̄. q̄ ego añ teplū (vbi ceci τ alij mēdici cantādo ſepi⁹ obſtrepūt) v̄ba ad po pulū ꝯtra iudeos habueri Quapt̄ vt pauc̄ finiā. me chr̄i pulū ꝯtra iudeos habueri... anū bolem. eodē in loco iudeū aq̄ tinctū indigne appellās

omnia q̄ ibidem in me ſcripſit. nequiter eſt mentit⁹. Non p̄dicaui ego pōtificaliter de verbo dei ⁊ fide chriſtiana. ſed tria ſolum. Judeos ad labores ne vſurā acciperent. ⁊ ad audiendū verbū dei ꝯpellendos ⁊ ꝙ ipſi libros ſuos peſſimos merito nō retinerent. ⁊c̄.

¶ De q̄dā ep̄la nephādiſſima Joannis Reuchlin

¶ Uideam⁹ tādē Obtiſſime p̄r. q̄tū fauorē iudeis p̄ſtet Joānes Reuchlin. ita etiā vt q̄ ſoli deo ſunt tribuenda ac ſetis ei⁹. inimico chriſti tribuere nō vereat̄. Sic em̄ latine ſcripſit vni iudeo poſt infames q̄ſdā clarorꝫ (vt ipſe ait) virorꝫ ep̄las. de v̄bo ad v̄bū h̄ mō. Dn̄e mi mḡr dux me⁹ ⁊ notus me⁹ a me q̄ delydero ⁊ ꝯcupiſco cernere vultū tuū ſuauiſſimū ad delectādū de ſplendore vult⁹ tui lucētis. audiēdo doctrinā tuā puriſſimā. ⁊c̄. Obriſſime p̄r ſi ego hec ſcripſiſſem. diu fortſitā ꝯbuſt⁹ forē. Quō p̄t hō blaſphem⁹ ⁊ chriſtiani nois p̄ſecutor vultū h̄re ⁊ ſplēdentē ⁊ lucētē: Quō etiā poterit nūc ꝓbare execrabilē iudeorꝫ doctrinā eſſe puriſſimā: Nūq̄ vt opinor Nā q̄ puriſſimā inq̄t iud. doc. nr̄az (vt apparet) viliſſimā eſſe fatet̄.

¶ Quod iſte liber nō ſit famoſus.

¶ Nūc fortaſſe turpiſſim⁹ auctor obſcurorꝫ virorꝫ aut q̄cūq̄ ali⁹ A. vel B. iſta legēs ſine rōne ꝓclamabit. hūc librꝫ eſſe famoſuꝫ ⁊ ſeſe his ſcriptis leſuꝫ.

¶ Reclamo hoc falſiſſimū eſſe Quādoq̄dē lib̄ ille famoſus nō ſit q̄ veritatem dūtaxat ꝓfitet̄. ⁊ eā maxie. q̄ ignorata. tota pene chr̄ianitas p̄ deuia ambulādo in h̄ negocio aberrare poſſet. ¶ Scd̄o nō eſt lib̄ ille famoſus q̄ sereniſſimi īp̄atoris mādata. q̄ ſacratiſſima diuerſarꝫ vniuerſitatū ꝯſilia q̄ earūdeꝫ ſn̄ias. q̄ regū p̄ncipū aliorꝫq̄ doctorꝫ ep̄las in negocio fidei cōplectit̄. Tertio. nō ē lib̄ ille famoſus. q̄ ꝯponit̄ in excuſationē corꝫ. q̄ C. ma. p̄ infidū hoīem falſo imponūtur. ¶ Quarto nō ſūt illa ſcripta incuſanda. q̄ ad inſtructiōeꝫ chr̄ifideliū ſunt ꝯpoſita vt q̄ hacten⁹ ignorāt̄ veritateꝫ agnoſcāt. ¶ Quīto nō dicet̄ famoſus ille lib̄. cui⁹ auctor expſſo ſuo noīe. h̄ de ſeſe ipō ꝓfitet̄. ꝙ ſi aliq̄s articul⁹ aut imꝓbari ſine captiōe poſſit aut vere falſus ac ſit nociu⁹ inueniri. ipꝫ vꝫ auctorē. tū p̄atū eē. corā q̄cūq̄ iudice tā ſe'lari q̄ eccl'iaſtico publicā mortis penā ſubire. loq̄ndo tñ ſp̄ de articulis p̄regnātib⁹ ⁊ iudicio ſyncero ⁊ digno iuris ſtrepitu (abſq̄ captōe. fallacia. dolo ac inani ꝯtentiōe) dignis. ¶ Item ſi aliq̄s obijceret Tu ſcripſiſti librꝫ famoſuꝫ imponēdo Joāni Reuchlin termīos q̄ſdā impuros. appellādo eū hoīem vafꝫ ⁊ leuiſſimū h̄re p̄uertēdi modū. Item incōſtātiſſimū. infelicē ſemi iudeū falſariū q̄dāmō mādati impial. ꝓditorē. inꝯſtāteꝫ. leuē. reꝓbū. p̄tinacē. fumulū caligātē. mēdaciſſimū. morte dignū ⁊ id gen⁹ alijs noīb⁹. Rn̄deo me ſic l' cū ḡra l' ꝯditionaliter aut vere loquutū a nullo in malā p̄tē accipi debere. Nā necē ē vt echo voci aſſonet Ipſe em̄ in pleriſq̄ ſuis opuſcul' ⁊ libris me cētics magis. vt infra in theutonico expſſi. ⁊ ſine ꝯp̄atōe ad hec nr̄atia lōge turpi⁹ imerito ⁊ falſe diffamauit. q̄d ipꝫ feciſſe ad mortē vſq̄ ꝓfitebor Ego igit̄ q̄ nō potui ex ſcoria aurꝫ. ex tenebris lucē. ex malo bonū ⁊ ex falſo verꝫ facere. veritas ipa. ſp̄ tñ cuꝫ gratia ⁊ reuerētia. me ſic ⁊ nō alit̄ ſcribere voluit Quia vt nr̄ Salomō ait Os q̄d metit̄ occidit aīaꝫ Itēq̄ ob id ego nō ſolū ſpero. ſꝫ firmiter credo ꝙ ꝓpter hūc meū libellū magnā fecerī vtilitatē eccl'ie catholice. vt illa q̄ ſpōſa Chriſti eſt. tā p̄iculoſos hoīes. tā p̄iculoſa eorū ſcripta p̄cauere feliciter poſſit. Et hāc ob cām. Obriſſime p̄r. parat⁹ ego ſuꝫ l' corā ſcītate tua. vl' corā ꝯcilio ḡnali. l' corā C. ma. Archiep̄is deniq̄ electorib⁹ imp̄ij. q̄ theutones ſūt. ſn̄iaꝫ diffinitiuā ex ꝯmiſſiōe. a S. tua deſup̄ impetrata ſup̄ toto h̄ negocio nr̄o expectare. vt iuſto tādem iudice vincat veritas.

¶ Cōcluſio toti⁹ libri ⁊ imploratio auxilij a ſacroſctā ſede ap̄lica. C. Ma. ⁊ toti⁹ chriſtiane religiōis princibus.

¶ O be**ſſ**ime p**r**. pōtifex optīe maxīe O chriſtianiſſime imꝑator O vos
oēs eccl**ie** ꝑſides. legiſtis mō laudabilē proceſſuz toti⁹ pene negocij. veris
ſꝫ ꝓbationibꝫ. rōnibꝫ. ſcriptꝭ. teſtionijs ꝛ id gen⁹ alijs modis cū legitimis
ꝓteſtatiōibꝫ veriſſime ac piiſſime apꝓbatū. Legiſtis q̄ꝫ. me citra cuiuſcū
q̄ꝫ offenſiōez hec me ſcripſiſſe velle ꝛ ꝓ vitate ſolū ad honorez Jeſu chriſti
adhuc rōnabiliter decertare ꝛ nihil aliō q̄ꝫ iuſticiā petere. Ob hāc igit̄ cāꝫ
ꝛ multa alia. q̄ nūc breuitatis grā ꝑtereo. ego fuul⁹ olim vr̄ ac minimū. fidele
tñ ecclie membꝝ. hūiliter oro atq̄ꝫ obſecro āpliſſimā benignitatē vrām vt
me a lupis rapacib⁹ indigne leſuz ꝛ cecis oppſſuz fauorib⁹ vrā ꝓtectione
defenſetis. ac vna cū ceteris chriſtifidelibꝫ intra redēptatoꝛ ouiū ſepta reſuare
velitꝭ. Ego em̄ iude⁹ olim nunc vō diuia grā in omībꝫ meis factis vbis ac
ſcriptis. vita etiā ac moribꝫ hō ſuz catholic⁹. ꝛ ſine q̄uis ſuſpitōe in omībꝫ
obediēs ac fidel'. id qō tota Colonia ſuo teſtionio ꝯprobabit. Jn iſtoꝝ
ꝯfirmationē ſi ſcitas tua. O btiſſime p**r**. ꝯriū vnq̄ꝫ in vitate cognouerit.
deleat me ꝯfeſtī de libro vite ꝛ ſempitne ſit' morti adiudicet. Si vō iuſtus
ſimplex ꝛ rect⁹ fuero inuēt⁹ ꝛ in cūctis obediēs. obſecro ſcitatē tuā in xp̄o
Jeſu vt tu p**r** btiſſime mihi de micis mēſe tue paululū donare velis ꝛ tuā
graz nūq̄ꝫ denegare. Dic g̃ vbū ꝛ ſanabit aīa mea. Amen.

¶ Lima toti⁹ opis ꝛ breue correctoriū cū declaratōe ꝛ reuocatiōe q̄ꝝ dā
¶ B. iij linea ſexta a fine aſcēdēdo. nō copie ꝯſultationū. ħ ſpē ꝯſultatōes
legēdū eſt. ¶ Jn penultia li. eiuſō col. ōz qbꝫ id ꝛc. ħ eſt qbꝫ apiēdi ꝛ illu-
ſtrādi negociū ꝯmiſſuz fuit ¶ C pmo. li. iiij. in fine legēō ē ſbiectōe ¶ Jbiō
li. vi. legēdū eſt ꝯuerſatōis. ¶ C vltio. col. p̄. li. iiij. legēō ē loco vt. tot ¶ D
p̄. col. ij. de D. Bartho. ſolū audiui. ¶ D vltio. col. i. li. xxi. legēō ē ꝓſecutio
¶ E. iij col. ij. li. iij. p̄. not. delēda ſunt hec vba Siue ſpe. ſuū ocu. ¶ F p̄. in
illo cap. Cū paſtor ꝛc. nō ab vniuerſitate ħ a facul. the. ꝛ nō vniuerſitatꝭ
ħ facultati leg. ¶ F. ij. col. ij. li. x legēō ē vltis ¶ K. ij. col. p̄. in fine. intelli
ge traductiōes ocul. ſpe. ꝯuenire q̄ ad materiam. ¶ Jtē nota ſignāter.
¶ Jtē vbicūq̄ꝫ dixi apoſtatica. erronea. ꝑuerſa ꝯſultatio. futilis defenſio ꝛ
ſilia. illa volo intelligi iuxta ſnīas vniuerſitatū ¶ Jtē q̄cūq̄ꝫ vba ꝓ iniuri
oſis hri poſſent qbꝫ ħ ſupra ꝛ inferi⁹ in theutonico nō ſatꝭ rūdi. illa reuoco
caſſo. deleo. ꝛ reuocata cenſeri volo. ſaluo tñ in omībꝫ iure nr̄o. ꝛc.

¶ Eyn duytſche Proteſtatio Johāſen Pfefferkorn.

¶ Dyß buchlyn hab ich gedachter Joānes Pfefferkorn. zo retūg meyner
eren yn vgāgen tagē yn dē dutſchē laſſen vßgan Daweyl mich aber dy ob
ſcuroꝝ viroꝝ epiſtolen. als weyt dy welt ſo vnkriſtēlichē geſchmecht vnd
beleydiget habē. da mit ich aber vur eynen ſolchē leichtfertigē mā nyt ge-
haltē wurde So hain ich das genāt dutſch buchlyn mit weiterē mererē
ab vñ zo gethanē wortē nach mynē eygen wyllē vñ wolbefallē. in das la
teyn vberſetzen laſſen. von wort zo wort vorgeben mēnichmol verhort.
vnd alſo trucken laſſen. vnnd eynen yedē da von. vur aller welt. red vnnd
antwert alleyn zo gebē bereit byn. des ich mich ꝓteſteirt hab vur notari⁹
vñ getzuge. ꝛc. ¶ Jtē tzo eyner weyter erclerūge Wo ich geſchrebē hab. vz
thū. ketzerey. vkiert raetſlach. apoſteliſche ſcrifften. vñ ō worten me gelich.
mit namē in ō vßlagōge epiſtolē Jo. R. das wyl ich alſo vſtādē habē. als
dā dy vniuerſiteitē ym das ouertzugē. ¶ Jtē. Wo ich dē Reuch. durch
vñ durch eyn falſari⁹. aō durch eyn vkiertē dichter. aō eyn halbē vnſeligē
Judē. aō vreter. aō lugēaffrich. truloiß. wert des dotz. vñ des gelichē. we
dan in deſen buchlin ſtat. das ſal men myr nyt in dem ergeſten. ſonō' zo
dem beſten keren. vnnd wil das ſonō ayniger ſmach gereth. vñ gethan
habē. Nach dē mal er yn ſeynen mennigerley ſchryfftē hondē mal mer. vñ
altzijt ſchenelicher mit ō vnwairheit wyō mich vßgegoſſen hat. Dieweyl
men dā auß ſwartz nyt wyß. vnd vß logen keyn Wairheit kā machen. ſo
hat er mich dar zo gereytzt dy Wairheit zo ſchryben. dar bey ich wyl ich
ſteen vñ halten byßmytten in den bigē. ¶ Colonie. Anno. ꝛc. xvi.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-497706-p0113-9

Ego Joannes Pepericornus morituꝛus ſum in fide catholica vt bonū. fidelem ac piū Chriſti ſuum mori decet. etiam ſi extremā ꝑſecutionem ob ꝯtenta huius libri (quoꝝ ego ſolus ſum auctoꝛ) ab impijs ꝑpeti me oporteret. Laceſſitus igiť indigne famoſiſſimis obſcuroꝝ epiſtolis. meipſuꝫ duce veritate ⁊ ſine alicuius offenſione defendi. Nam hieremie vaticinio Maledictus qui prohibet gladium ſuum a ſanguine. Et melius eſt incidere in manus hoīm ꝗ̃ in manus omnipotentis dei. ⁊c̄.

☛ Vß genomen vnnd hyndan geſetzt. der gewalt vnd der blynd gunſt. ſo kan vnd mag ſich Reüchlyn des nyt erweren (wes ich mit ym ſundlichen zů thoyn hab) Jch wyl ym ſeyn vnrecht mit ď wairheit ſtraiffen. dā er hat myr wyď got eir vn̄ recht. ď trůloſen jn̄ dē halben. felſchlichen vn̄ verretlichē. vnrecht gethan.

¶ Soli deo gloria.

nutans: minus fortes ad to-
lerandā adversa humane p-
vitatis. ℟ Omnis pulchritudo V. ij.
Sed eis adveniente spū sco
cū augmento divine agnitō-
nis data est constantia etiam
vincendi hūane improbitatē
persecutōis. Unde illis dnica pro
missione nunc dicitur. Cū
venerit paraclitus quem ego
mittam vobis a prē spm ve-
ritatis qui a prē procedit il
le testimonium phibebit de me.
et vos testimonium phibebi-
tis quia ab initio mecū estis.
℟ Non conturbetur cor vestrū V. iii.
Notandū autē imprimis qd
dns spm veritatis et a se mit-
tendū esse testatur. et eundē
mox a prē procedē coniungit.
nō quia idē ipse aliter a prē
procedit quā a filio mittitur.
sed ideo filius a se eū mitti a prē
dicat procedere. ut aliā pris ali-
am esse suam psonā designat.
℟ De morbo. Laudes. Uni gali. cap.
Estote prudentes et vigilate
in orationibz ante omnia autē mu-
tuam in vobis metipsis kari-
tatem continuā habentes.
qr karitas opit multitudinē

J. Theol. Thes. I
83. b.

83 L 1215

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-497706-p0116-6

56 Bl.

Defenſio Joãnis

Pepericorni. cõtra famoſas ⁊ crimina les obſcuroꝝ viroꝝ ep̃las. indigna earũdem prouocatiõe. totã fere hiſtoriã Reuchlinianã. a Ceſarea maieſtate. ꝯtra pfidos ouđũ Judeos laudabiliter inceptã veriſſime deſcri bentis Sanctiſſimo in xp̃o pr̃i. D. N. D. Leoni. diuina prouidentia pape decimo. reuerẽdiſſimiſq̃ Cardinalibꝰ. ac toti tandẽ eccl̃ie reuerẽter dedicata.

¶ Hec inſunt huic opi.

¶ Epiſtole ad ſummũ pontificem. Cardinales ⁊ Archiep̃m Colonieñ.

¶ Quinq̃ mandata ſereniſſimi dñi noſtri Jmpatoris. in cuius etiam lau dem hic liber eſt editus.

¶ Conſilia clariſſimaꝝ aliq̃t vniuerſitatum alioꝝq̃ doctoꝝ de mandato Ce. Ma. contra Judeos ꝯſcripta.

¶ Sententie ſiue deciſiões earũdem contra Oculare ſpeculum Joannis Reuchlin phorcenſis.

¶ Regum ⁊ principũ clariſſimoꝝq̃ viroꝝ in cauſa fidei ꝯtra idẽ ſpeculũ ad ſummũ pontificem epiſtole.

¶ Summariũ totiꝰ negocij cum proteſtatiõe principali. ⁊ vtra ꝑtium. ſi lentiũ nobis a ſummo Pon. Ceſareaq̃ Ma. impoſitũ infregerit.

¶ Noui Reuchliniſtarum articuli. execrabiles. mihi atq̃ alijs iniurij ⁊ in eccleſiam dei apertiſſime blaſphemãtes Ex maledictis obſcuroꝝ virorum epiſtolis ſummatim excerpti. vt infra patebit.

¶ Finis huius libri terminabit catho lice citra cuiuſcunq̃ offenſionem.

Epistolog. 616. a.